

14337

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ * FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TÜRKİYE MİLLİ PARKLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Orman Müh. Güngör EKİNCİ

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 21 Ocak 1991

Tezin Savunulduğu Tarih : 7 Şubat 1991

Tez Danışmanı : Prof. Dr. Ahmet C. YILDIZCI

Diğer Jüri Üyeleri : Prof. Dr. Ayten ÇETİNER

Prof. Dr. Yücel ÜNAL

ŞUBAT 1991

Y. E.
Yükseköğretim Kurulu
Dokümantasyon Merkezi

ÖNSÖZ

İnsanın yeryüzüne gelişi ile birlikte tabiat-insan etkileşimleri söz konusu olmuştur. Tarihi bu denli eski olan ilişkilerin yasal düzenlemelerle biçimlendirilmesi 19. yy'da daha kapsamlı içeriklere kavuşarak günümüzdeki duruma gelinmiştir.

Yurt çapında milli önem kazanmış, dünyanın sayılı değerleri arasına girebilecek kaynaklarımızdan, gelecek kuşaklarımızın yararlanması ve onların da bu erişilmez değerleri görüp zevk almasının sağlanması için o kaynakların ciddiyle incelenip korunması gerekmektedir.

Bu tez çalışmasının amacı Milli Parklarımızın statülerini açıklığa kavuşturmak; karşılaşılan başlıca sorunlar ve bunlara ait çözüm yolları hakkında bilgi vermektir.

Bu araştırmanın başlamasına sebep olan ve araştırmanın planmasında, sonuçlandırılmasına ve değerlendirilmesine kadar her aşamada değerli fikir ve yardımlarıyla çalışmamı yönlendiren Sn. Prof. Dr. Ahmet C. YILDIZCI'ya, aileme ve arkadaşlarıma teşekkürü bir borç bilirim.

Ocak 1991

Güngör EKİNCİ

İÇİNDEKİLER

ÖZET	VI
SUMMARY	VII
BÖLÜM 1 GİRİŞ	1
BÖLÜM 2 MİLLİ PARK KAVRAMININ DOĞUŞU	3
BÖLÜM 3 TÜRKİYE'DE MİLLİ PARKIN TARİHSEL GELİŞİMİ	5
BÖLÜM 4 MİLLİ PARK ALANLARININ POTANSİYEL TESBİTİ	12
4.1 Etüd ve Envanter Araştırma	13
4.2 Kaynak Değeri	14
4.2.1 Tabii Kaynaklar	14
4.2.1.1 Biyolojik Tabii Kaynaklar	14
4.2.1.2 Fiziki Tabii Kaynaklar	15
4.2.2 Kültürel Kaynaklar	16
4.2.3 Eğlenme, Dinlenme ve Turizm Kaynakları	17
4.3 Değerlendirme, Milli Park Kriteri ve Ayrılma	17
BÖLÜM 5 MİLLİ PARK PLANLAMA METODU VE GENEL ESASLARI	20
5.1 Milli Park Planlamasının Genel Esasları	21
5.2 Planların Tipi ve Ölçeği	21

5.2.1 Milli Parkların Uzun Devreli Gelişme Planı	22
5.2.1.1 Ön Bilgiler	22
5.2.1.2 Sınırlama	23
5.2.1.3 Zonlama	23
5.2.1.4 Gelişim Planlama	25
5.2.1.5 Fizibilite ve Sosyoekonomik Değerlendirme	26
5.2.1.6 Yatırım Programlama ve Teşkilatlanma	26
5.2.1.7 Koordinasyon ve Tasdik	27
5.2.2 Milli Park Yerel Gelişme Planı	27

BÖLÜM 6 TÜRKİYE'DE MEVCUT MİLLİ PARKLARIN

POTANSİYELLERİ	29
6.1 Yozgat Çamlığı Milli Parkı	29
6.2 Karatepe-Aslantaş Milli Parkı	31
6.3 Soğuksu Milli Parkı	32
6.4 Kuşçenneti Milli Parkı	34
6.5 Uludağ Milli Parkı	36
6.6 Yedigöller Milli Parkı	38
6.7 Dilek Yarımadası Milli Parkı	39
6.8 Spil Dağı Milli Parkı	41
6.9 Kızıldağ Milli Parkı	42
6.10 Termessos Milli Parkı	42
6.11 Kovada Gölü Milli Parkı	50
6.12 Munzur Vadisi Milli Parkı	53
6.13 Olympos Milli Parkı	53
6.14 Gelibolu Yarımadası Milli Parkı	54
6.15 Köprütlü Kanyon Milli Parkı	59
6.16 Ilgaz Dağı Milli Parkı	64
6.17 Başkomutanlık Milli Parkı	64
6.18 Göreme Milli Parkı	65
6.19 Maçka Altındere Vadisi Milli Parkı ...	71
6.20 Bogazköy Alacahöyük Milli Parkı	72
6.21 Adıyaman Nemrut Dağı Milli Parkı	80

BÖLÜM 7 TÜRKİYE'DE MİLLİ PARK ALANLARI

KULLANIMINA İLİŞKİN YASAL DAYANAKLAR	84
--	----

BÖLÜM 8 MİLLİ PARK BÜTÇESİ'NİN HAZIRLANMASI

VE UYGULANMASI	91
----------------------	----

8.1 Bütçe	91
-----------------	----

8.2 Bütçe'nin Hazırlanması	93
----------------------------------	----

8.3 Bütçe'nin Uygulanması	96
---------------------------------	----

BÖLÜM 9 MİLLİ PARKLARA İLİŞKİN GENEL SORUNLAR VE

ÖNERİLER	98
----------------	----

9.1 Genel Sorunlar	98
--------------------------	----

9.1.1 Mevzuat Sorunları	99
-------------------------------	----

9.1.2 Organizasyona İlişkin Sorunları	101
---	-----

9.1.3 Mülkiyet, Koruma, İdare ve İşletilmesine İlişkin Sorunları	102
---	-----

9.1.4 Finansman Sorunları	104
---------------------------------	-----

9.1.5 Uygulamaya İlişkin Sorunları	105
--	-----

9.2 Öneriler	106
--------------------	-----

KAYNAKÇA	112
----------------	-----

EKLER	114
-------------	-----

ÖZGEÇMİŞ	147
----------------	-----

ÖZET

Tabii kaynaklarımız ile, bunların yer aldığı tabii çevre arasında hassas bir denge mevcuttur. İklim, toprak, su ve yaşam dengesinin, genel bir ifade ile ekolojik dengenin bozulmasına neden olan yanlış ve aşırı kullanımlar bu dengeyi ortadan kaldırmaktadır. İnsan da dahil olmak üzere tüm canlıların yaşama ortamları giderek kötüleşmekte ve daralmaktadır. Bunun sonucu olarak ülke ekonomisi ve toplum sağlığı önemli ölçüde zarar görmekte, milli ve kültürel değerler gerilemektedir.

Tüketilen bir tabii kaynağın, bir habitatın, bir ekosistemin, bozulan bir ekolojik dengenin yerine getirilmesi veya yeniden tesis edilmesi çok zor ve hatta imkansızdır. Bu durum tabiat ve tabiat kaynakları ile insan toplumu arasındaki problemlerin çözümü önemli bir konu olmaktadır. Özellikle tabii zenginlikleri fevkelade boyutlarda olan ülkemiz için bu husus daha fazla önem taşımaktadır.

Tabiat kaynaklarımızın korunarak insanlık yararına uygun bir şekilde gelecek nesillerin istifadesine miras olarak sunulmalıdır.

Bu ihtiyaçlar karşısında bilim ve eğitim bakımından önem taşıyan Milli Parklar konusu incelenmiştir. Bu çalışmanın neticesinde ortaya çıkan sonuçlar ile görünen problemler ve bu problemleri çözüm yolları önerilmiştir.

NATURAL PARKS OF TURKEY

SUMMARY

Before entering the subject of National Park, it will be useful to give a definition to National Park. We find National Parks which are at the top of the natural sources of our country, in 25th item of the Forest Law dated 31.08.1956 and numbered 6831. In this item it has been made possible and decided on that Forest General Directorate in case of need will be able to reserve the fields participating forest regime with an eye to assign for advantages of science, to save nature, to preserve beauty of country, to meet some kind of sporting and resting needs of people, to make touristic movements possible.

National Parks are the fields which have definite sizes, and show geographical, geological, morphological aesthetic and biological (fauna and flora) unity, have value national and international level, and also carrying out the impressions of different cultures formed in historical and archaeological ages by human skills and intelligence.

According to the general national park criterion, a field should have one or some of natural recreational, cultural (historical, archeological, ethnographical) sources in the meaning given above. Among the statutes which can be used to strengthen the relations of nature-human, there are also nature monument, field of preserving nature and natural park.

At our age when the countries have tended to the aim of getting benefit from natural sources in multiple uses and the effort for the aim of recreational, beside preserving natural environment, has reached important dimensions, national park concept has been handled and defined and its qualities which have to have have been determined. Herein for example Congree of Preserving Africa's Flora and Fauna (1962) and American Union of Council of Preserving Nature and Wild Life met in Western Hemisphere. (1942)

In the last law issued in deal with national parks in our country, the same ideas for the qualities of the national parks mentioned above have been appropriated.

(National Parks Law 2-a). In this law, our national parks have been handled and its necessary qualities have been defined.

It is a well known reality that in our developing and changing world, people with high standards of living and with high power of buying move and go around with an eye of resting and entertaining in his spare times and holidays.

No matter how this movement is big , man making this movement wishes to waste his holiday out of daily life enviroment and mostly in urban area, and prefers particularly natural parts of urban area and forests.

Recently, we have seen that people who live in the rural area immigrate to the city centers. That immigration causes irregular seperating of housing as well as working areas, beside that green areas become smaller and smaller opposite to that biggest stoned houses and their ugly apperiance develop so rapidly that worry all of us. On the other hand, urbanisation, industrial changing and technological development, becoming less green area bring about need of more and more time for people to make themself comfort, relax and pleasure.

While people make their time pleasure, they cause harmfully destruction of Natural Parks as well as natural beaty, to be able to stop them government has to take some measurement, since 1956 government has built many Natural Parks and resting places.

The known fact that, for ages the natural beauty and natural sources have been wildly desructed and these sources have had more important roles in humanbeing life. The fast increasing in the world population, technological development and fast urbanisation cause vary rapid desruction of natural sources and contrary to that, the need to these sources increase as fast as their desructions.

Between our natural sources and their environment has naturally had natural balance. The balance between climate, soil, water sources and life balance, shortly ecological balance has been desructed by means of wrong effects. Because of that wrong use of natural sources causes unhealthy environment for humanbeing and the other creatures and bad contions for the economical structure of the country. It is impossible to recover the desructed ecological balance, sometimes hardly possible.

In that instant, we have seen that, the problems between natural sources and environment of humanbeing become an important subject to be solved. Especially this matter has become an important problem for our country which has very important and many natural sources.

If take a short view on the historical back ground of National Parks, we find out that, first attemp making a Natural Park was to protect nature and culturel value in Yozgat where it is located in the middle of the Anatolia. With that attemp, the idologi of the Natural Parks was developed and explained to the people. After following, the number of them around Turkey increased slowly and in the period of from first to the today's their value becomes an important material to people who live too close to those parks.

Officially, Turkish Governments, in that period, put some laws to stop their destrutions by the people around. And increase their natural beauty for the next as well as today's generations.

So far we have understood that the organizations between Ministries are important and in being collobrations. The head of these collobrations, Ministry of Forest, comes to scane as a first and most dealing one on the subject. But, soon, we have seen that it could not be having enough power to overcome all problems increased in that field. The Ministry finally said that it did not have core in our field only we can do is opening a special window to instruct some official rules.

If we do an opinion survey we see that people who work throughout the week desire to have pleasure time and to rest. More and more people have an idea about the importance of the green areas and resting. What is the answer to up question ?

As everybody knows the answer is unique, to creat more and more Natuaral Parks and protect them as if they were our own ground.

But we can not be possimistis about creating and protecting them. No body dinies our success in National Park named Kuscenneti.

In this park, we grow and protect many generations of birds most European countries talk about our success and imitate our way to get this success.

Our big problem is insufficient budget on this field. We have to find out some ways to increase our budget and profits for this, we make people believe in opening Natural Parks not only the sake of the today's generation, in many respects such as having healthy environment and feeling always relax, comfort, but the sake of the next generation as well.

Today, many countries on the world try to solve the problems between natural sources and humanbeing and related subjects.

These countries try to develop their own natural sources using politics under the their own natural sources and dealing with their social economical structures.

For the sake of Turkish generation and their own natural sources and using them for the sake of humanbeing without losing any good properties as a natural fortune to the next generation. We have to get classify them, know them well and explain their importance to the large mass. That this only can be done using scientific research results.

The results in this study will be the idea about the conditions of the Natural Parks in Turkey. As far as I am concerned, this study will be appreciable important to the literature since there has not been any studies about the subject so far. To addition that, in I.T.U., it will be lightened to the future studies as being a first one.

The Turkish Government has taken measurements using power of Law to stop destructions of the areas which have very important for scientific study and the future generation, these are mostly faced up being wiped out.

To make people less harmful to the National Parks or to that kind of places firstly, necessary documentation and the knowledge about their importance and their action on them as well as in the next generation must be clearly explained to the vizitors who come visit that places.

The reason for creating National Parks and making them special places is for saving them and to carry all their valuable things to the next generation.

This kind of seperated places constructed on the suggestion of Minister of Forestry, if area is dealing with directly to the Minister of Forestry, otherwise under the permission of releated Ministries, then Concil of Ministers decide on the places whether accepted as a National Park or not.

Under the light all the fact given above, the goverment making a deep researhce to select more convenient places in which it is possible to built a National Park, and today's limited number is 21, hope, the number will increase soon.

BÖLÜM I

GİRİŞ

Milli Parklar, insan tarafından insan bünyesinde hiç bir değişiklik yapılmamış bir veya birkaç ekosistemi, bitki ve hayvan türlerini barındıran ve bütün güzellikleri yaşatan doğa alanı olup, bilimsel ve estetik yönden önemli alanlardır.

19. yy'da dünyada ilk Milli Park'ın kurulmasından sonra, 124 ülkede Milli Park oluşturuldu. Ülkemizde de Yozgat Çamlığı ile Milli Park olayı 1958'de başlatıldı. Sağlıklı bir doğanın , insan toplulukları için bugün artık anlaşıldı. Tüm yediğimiz yiyecekler, aldığımız oksijen doğadan geldiği gibi, insanların ürettiği tüm artıklarının doğa tarafından zararsız hale getirildiği bilinen bir gerçektir.

Tabii alanların bir bütün olarak korunması, hem ender türlerin, hem bu türlerin habitatların (bir organizmanın veya popülasyonun tabii olarak yaşadığı yerin), hem de ekosistemlerin işlevlerinin korunmasına yaradığı için gereklidir.

Tabiatı sevip korumak ile insanları sevmek ayrı şeyler değildir. İnsan sevgisinin tabiat sevgisiyle başladığı bir gerçektir. Çevreleri uyumlu toplumlarda, insan ilişkileri de uyumludur.

Kuşkusuz, çevrecilik gelecek nesillere yöneliktir. Çevre korumacılığı ilerde büyük zarar doğuracak yanlışlıkların yapılmasını önceden önlemeyi amaçlayan bir

tutumudur. Ancak, kirlenmenin meydana getirdiği zarar, kirliliğin temizlenmesi için yapılan masraf, temizlenemeyen kirlenme, gözden uzak tutulmaması gereken bir maliyettir. Bu maliyet topluma ödettirilen sosyal bir maliyettir. Hititlerden bugüne ulaşan yapıtlardaki Hitit geyiği, Hitit aslanı testilerindeki flamingoya benzeyen ağızlar, bugün bozkır olan bu alanlarada mevcut tabiatın yok edildiğinin birer delilidir. Herhalde bu "tahribatı" yapan insandır.

Yeryüzündeki yaşamın 4 milyar yıllık tarihi boyunca pek çok canlı türü gelip geçti. Bazı türlerin yok oluş hızları, tabiatı yokeden, toksit maddelerle çevreyi kirleten, avlanan, ticari amaçla faaliyet gösteren insan yok etme olayını hızlandırdı. Kuşların kitle halinde ortadan kaldırılması, bitkilerde asalakların artması sonucunu doğurdu. Bunlardan kurtulmak için kimyasal ilaçların kullanılması zorunlu oldu. Düzensiz avlanma, yabancı kuşların yumurtalarının toplanması, kuşların yaşam ortamının bozulması, kıyı kumsallarının, tabii güzellikteki yerlerin turizm ve diğer faaliyetlerle tabii karakterlerini kaybetmesi, çevre kirliliği, canlı varlıkların yaşamı ve çoğalması açısından olumsuz gelişmelerdir. İstisnasız, dünya üzerindeki tüm türler belli fonksiyon için yaratıldığına, birbirini desteklediğine göre biyolojik sistemin dengesi bozulacaktır.

Tabiat, bir sanat yapıtı olarak bütün güzelliklerin kaynağıdır.

Bir ülkeye, bir bölgeye veya belli bir yöreye özgü " Milli Parklar " da tabiatın bir parçasıdır. Bu yerler kirli su, kirli hava, kirli toprak, betonlaşmış kent, bunaltan trafik, çıldırtan gürültü arasında insanlara soluk aldırان yerlerdir.

Şehirleşme öyle bir gelişme kazanmıştır ki, vatandaşlar tabiatla kucaklaşmanın büyük ihtiyacını hissetmişler ve böylece Milli Park düşüncesi ortaya çıkmıştır. [1]

BÖLÜM II

MİLLİ PARK KAVRAMININ DOĞUŞU

Güneş, toprak, su ve hava canlı varlığın olması ve devamı için en önemli kaynaklardır. Problem tabiatın kullanılması değil, yanlış kullanılmasıdır. Canlı ve cansız varlıkların bilinçsizce kullanımı tabiatın dengesini bozmuştur. Gazkar, petrol, deterjanlar, radyoaktif döküntüler, düzensiz ve çarpık şehirleşmeler [1], hava, su ve toprak kirlenmesi yanında gürültü ve manzara kirlenmesi meydana getirmiş [2] ve insanın medeni bir ortamda yaşayabilmesi için yapılan çalışmalardan doğan bir sonuç insanın kendisini rahatsız etmeye başlamış ve bir müddet sonra çözülemediği dev bir problem olarak ortaya çıkmıştır.

Atmosferdeki oksijenin %90'ı denizlerden ve sulardan karşılanmaktadır. Suların ve denizlerin kirlenmesinin tabii denge için ne denli önemli olduğu da bu ilişkide bariz olarak görülmektedir.

Bundan yüzyıllar önce ABD'de doğan ve oradan bütün dünyaya yayılan Milli Park kavramı bir refleks-tepki ve bir düşünceden hareket eder. İşte Milli Parkların özel statüsünün tanımı bu koruma tepkisinden doğmuştur. [1]

1872 yılında çıkartılan ve diğer bütün Milli Park yasalarının atası olan YELLOWSTONE Milli Parkını kuran kanun bu toprakların devlet mülkünün bir parçası olduğunu belirtmiş, şimdi ki ve gelecek bütün vatandaşların zevki, eğlencesi ve kültür zenginliği için rezerv sahası olarak korunmasını istemiştir. [1]

Yurt çapında Milli önem kazanmış, dünyanın sayılı değerleri arasına girebilecek kaynaklarımızdan gelecek nesillerimizin yararlandırılması ve onların da bu erişilmez değerleri görüp zevk almasının sağlanması için o kaynakların bulunduğu yörelerin korunması gerekmektedir. Bu yaklaşım Milli Park felsefesinin [1] esasını teşkil eder.

Günümüzde insan yaşamının boyutları o kadar genişlemiş ve teknolojik imkanlar o kadar artmıştır ki, bu nedenle insanın tabiat ve kültürel kaynaklardan yaralanması çoğu kez kaynakların aleyhine aşırı bir kullanım ortaya koymuş, giderek tabii ve kültürel mirasımızın eşsiz değerleri silinmeye başlamıştır. Tehlikeye maruz kalmış yörelerde etkin kuvvetlerle kaynak arasında denge kurup, kaynakların devamlılığının sağlanması, bakir sahalarda tabiatı korumak ana fikirlerinden hareketle koruma ve kullanımların bağdaştırılmasıyla yenilenemeyecek kaynaklarımızın Milli bir miras olarak korunması ancak o yörelerin Milli Park sistemine alınmasıyla sağlanabilecektir. [3]

Tabiat herkesin hizmetindedir. Şehirleşme öyle bir gelişme kazanmıştır ki, vatandaşlar tabiatla kucaklaşmanın büyük ihtiyacını hissetmişler ve böylece Milli Park oluşturma düşüncesi ortaya çıkmıştır. [1] Burada bedava ve bol bulunan şeyler sükunet, sessizlik, temiz hava, vahşi sular, güzellik, tabiatla temas, nadir bulunan konfor, bol dinlenme zamanları ve yer değiştirme araçlarıdır. [2]

BÖLÜM III

TÜRKİYE'DE MİLLİ PARKIN TARİHSEL GELİŞİMİ

Ormanların yok edilmesi, meraların aşırı otlatma ile tüketilmesi, aşırı avlanma ile fauna tüketimi, cansız kaynakların ölçsüz kullanımıyla kaynakların tüketimi, canlı ve cansız kaynakların tüketimini hızlandırmakta, binlerce yılda oluşmuş tabii dengenin bozulması sonucunu meydana getirmektedir.

Bu nedenledir ki, ülkelerde beliren tabiat ve tabiat kaynaklarını koruma fikri dünya çapında hızla yayılma göstermiş milli ve milletlerarası birçok kuruluşun doğmasına hatta bazı Avrupa ülkelerinde siyasi aksiyon olma durumuna gelmiştir. Böylece milletlerarası kampanyalar açılarak tüm imkanların bu konu üzerinde toplanmasına çalışılmıştır. 1970 Avrupa Koruma Yılı, 1970 Milli Parkçılık 100. Yıldönümü Konferansı (ABD) ile 1976 Sulak Sahaları Koruma Kampanyası, 1983 Kıyıları Koruma Kampanyası gibi. [4]

Milli Park kavramının ilk defa ABD'de ortaya çıktığı Bölüm 2'de belirtilmişti. 1872 yılında Yellowstone yöresinden av yaparak yararlanmak isteyen bir grubun, bu yörenin flora ve faunası jeolojik yapısı ve gayzerlerinin meydana getirdiği mimari manzaranın gelecek nesillere bırakılabilecek en güzel miras olacağını iddia etmeleri, orman ürünlerinin istihsalı, otlatma ve avlanma gibi kullanma şekillerini terk ederek yerine iyi bir koruma, sportif, rekreasyonel ve bilimsel kullanma sistemini getiren bir kanun teklifi hazırlanmasına vesile olmaları ve

kongrenin bu teklifi benimsemesiyle " Milli Park " kavramı oluşmuştur. [5]

Bütün bu durum sosyal ve kültürel hizmet karakteri taşıyan Milli Park ve diğer uygulama alanlarının önem kazanmasına ve bu konuda kamuoyu talebinin yükselmesine uygun bir ortam meydana getirmektedir.

Avrupa'da 1960'lı yıllardan sonra Milli Park uygulaması aktif hale gelmiştir.

Çevrenin en önemli bölümünü teşkil eden ormanlar insanlığın var olması ve varlığını devam ettirmesi için gerekli başlıca tabii kaynakların başında yer aldığı halde insanların muayyen bir çevreye yerleşip toplu yaşamaya başladıkları tarihten beri yine insanlar tarafından zamanla artan bir şiddetle tahrip edilmiştir.

Ülkemizde ilk kez Orman Fakültesi Profesörlerinden Dr.Selahattin İnal'ın 1948 yılında yayınladığı " Tabiatı Koruma Karşısında Biz ve Ormancılığımız " adlı eserinde " Milli Park " deyiimi kullanılmış ve 1956 yılında yürürlüğe giren 6831 sayılı Kanunun 25'inci maddesiyle de uygulama alanına girmiştir.

Tabiatı koruma amacıyla ayrılacak alanların, mutlak tabiatı koruma ve Milli Park niteliği taşımaları gereği üzerinde duran İnal, Milli Park olarak ayrılacak alanlarda, estetik güzellik ve turistik kullanımlara uygunluk derecesinin ağırlıkta tutulması gerektiğini önermiştir. [6]

1952 yılında kurulan " Uludağ'ı Sevenler Cemiyeti " tarafından Uludağ'ın Milli Park olmasına ilişkin çeşitli girişimlerde bulunmuş ve bu amaçla 1954 yılında daha önceki çabalar da dikkate alınarak " Milli Park Tasarısı " hazırlanmış fakat yasallaştırılamamıştır. [7]

Milli Park konusundaki ilk kanuni mevzuatı 31.08.1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 25'inci maddesi ile

buluyoruz. Bu kanunun 25'inci maddesinde; " Orman Genel Müdürlüğü'nün, mevki ve haiz olduğu hususiyet dolayısıyla, lüzum göreceği ormanları, orman rejimine giren sahaları memleketin ilim hayatının ifadesine tahsis etmek, tabiatı muhafaza etmek, yurdun güzelliğini devam ettirmek, halkın çeşitli spor ve dinlenme ihtiyacını karşılamak, turistik hareketlere imkan vermek maksadıyla Milli Park olarak ayrılabilceği " hükme bağlanmış ve Milli Park uygulamalarına imkan sağlanmıştır. Yine aynı Kanunun 4'üncü maddesinde ormanlar vasıf ve karakter bakımından üçe ayrılmış ve Milli Parklar 2'nci sırada yerini almıştır.

6831 sayılı yasanın 3'üncü maddesinde, orman rejimi içerisinde bulunmakla beraber yasada belirtilen nitelikleri taşıyan, gerek devletin, gerekse toplum bireylerinin özel mülkiyetinde ya da tasarrufunda bulunan alanların da Milli Park olarak ayrılabilme olanağı sağlanmıştır. Milli Parkların ne şekilde yönetileceği, kuruluş ve ayrılmasına ilişkin ilkelerin neler olacağını gösteren bir de yönetmelik hazırlanmıştır (1959).

Burada muhafaza ormanlarının ve Milli Parkların ayrılmasını gerektiren şartların, devletten başkasına (yani şahıslara) ait araziler üzerinde tespiti yapılacak kamulaştırmanın nedenidir. Devletten başkasına ait yerlerde dahi aynı şartların varlığı saptanacak olursa bu yerler kamulaştırılarak muhafaza ormanı veya Milli Park haline getirilecektir. Kamu hükmi şahıslarına ait olan veya devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan yerler için de durum aynıdır. Ancak burada kamulaştırma dışındaki yollar söz konusudur.

Milli Park uygulamalarının bir yönetmeliğe bağlanması lüzumunun ortaya çıkması üzerine, 28.07.1959 tarihinde 6885 sayılı " Milli Parkların Ayrılma, Tesis, Idare ve İşletilmesine Ait Yönetmelik " çıkartılmıştır.

1969 yılında kurulan yeni hükümet eski Milli Parklar yasa tasarısını aynen benimsemiş ve hükümet tasarısı olarak

aynı yıl TBMM Başkanlığına sunmuştur.

1974 yılında yeniden TBMM Başkanlığına sunulan Milli Parklar yasa tasarısı, Orman Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, DPT Müsteşarlığı tarafından olumlu karşılanmasına rağmen bu kez Gıda-Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Toprak ve Tarım Yasası gereğince kendi bakanlıkları tarafından da Milli Park kurma imkanının bulunduğunu belirterek bir hükümet yasa tasarısı hazırlanmasını önermiştir.

Diğer bazı devlet örgütlerinin de dolaylı biçimde Milli Parklara ilişkin yasada mera, yayla ve kışla kavramlarını tanımlayan 131'inci maddesi de dikkate alınırsa, Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından Milli Park olarak ayrılacak alanların, Milli Park niteliğinden çok, tek bir işleve yönelik bir çeşit tabiatı koruma alanı niteliğinde olacağı düşünülebilir.

1933 yılında yürürlüğe giren 2287 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Kuruluş yasasının 16'ncı maddesinde, tarihsel ve eğitsel çalışmalarda bulunmanın, gençliğin kültürel yönden gelişmesini, eğitilmesini sağlamanın anılan örgütün başlıca amaç ve görevleri arasında olduğu belirtilmiştir.

1963 yılında yürürlüğe giren 265 sayılı Turizm ve Tanıtma Bakanlığı Kuruluş Yasası'nın 2'nci maddesinde, yurdun turizme elverişli tüm kaynaklarının, imkanlarının değerlendirilmesi ve koordine edilmesi kuruluş amacı olarak belirlenmiş, bu amaçların gerçekleştirilebilmesi için de söz konusu bakanlığa çeşitli devlet örgütleriyle ve kurumlarla işbirliği yapma görevi verilmiştir.

Bakanlıklara ve ilgili kurum ve kuruluşlara ilişkin görevler açık bir şekilde ortaya çıkmasına rağmen, etkin bir işbirliğine gitmemeleri, Milli Parklarla ilgili uğraşları olumsuz yönde etkilemiştir.

Sadece Orman Kanununun bir maddesine dayanılarak ülke sathında arzu edilen seviyede Milli Park çalışmalarının

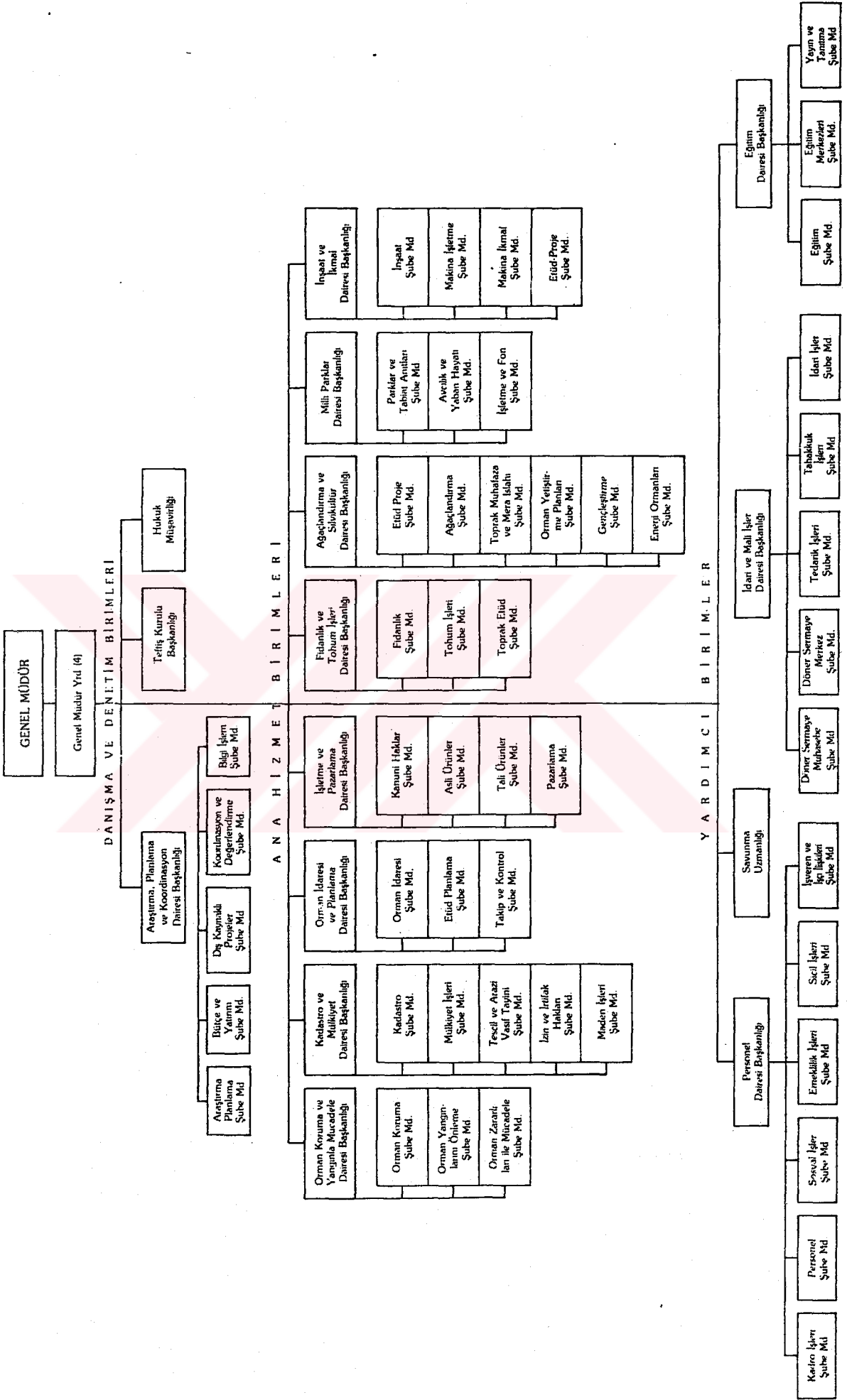
yapılamıyacağı Yüksek Planlama Kurulu tarafından da kabul edilerek Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı 1963 yılı icra programında, Orman Teşkilatına Millî Parklar Kanunu tasarısının hazırlanması görevi verilmiştir. İlk olarak 09.02.1965 tarihinde ve takibinde 3'üncü teşriî dönemde hazırlanan Millî Parklar Kanunu tasarıları Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne sunulmuş ise de, bu tarihi dönemler içerisinde tasarı kanunlaşmamıştır.

18.10.1982 tarihinde kabul edilen T.C.Anayasası'nın 63'üncü maddesiyle; Devletin, tarihi, kültür ve tabiat varlıklarının ve değerlerinin korunmasını sağlayacağı, bu amaçla destekleyici ve teşvik edici tedbirleri alacağı hükümleri getirilmiştir.

Gerek Anayasamızın bu maddesi, gerekse 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 25'inci maddesine istinaden yapılan çalışmalar neticesinde " Yurdumuzdaki Millî ve Milletlerarası düzeyde değerlere sahip Millî Park, Tabiat Parkı, Tabiat Anıtı ve Tabiatı Koruma Alanlarının seçilip belirlenmesine özellik ve karakteri bozulmadan korunmasına, geliştirilmesine ve yönetilmesine ilişkin esasları düzenlemek " üzere 09.08.1983 tarihli ve 2873 sayılı Millî Parklar Kanunu 11.08.1983 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Konu ile ilgili Millî Parklar Yönetmeliği hazırlanmış ve resmîyet kazanmıştır. (EK-A, EK-B)

Millî Parklar, Orman Bakanlığı'na bağlı Orman Genel Müdürlüğü bünyesinde merkez ve taşra teşkilatında yerini almıştır. (Tablo 3-1 ve Tablo 3-2) Ve Millî Parklar Dairesi Başkanlığının görevleri belirlenmiştir. (EK C)

TABLO 3-1 ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ MERKEZ TEŞKİLATI

BÖLÜM IV

MILLİ PARK ALANLARININ POTANSİYEL TESBİTİ

Ulkemizde Millî Parklar konusunda ilk kanunî mevzuat 1956 tarih ve 6831 sayılı Orman Kanunu'dur. Bu kanunun 4'üncü maddesinde ormanlar vasıf ve karakter bakımından üçe ayrılmış [8] ve Millî Parklar 2'nci sırada yer almıştır. Aynı Kanunun 25'inci maddesi " Orman Genel Müdürlüğü , mevkîî ve özelliği dolayısıyla lüzum göreceği ormanları, orman rejimine giren sahaları bilim ve fennin istifadesine tahsis etmek, tabiatı muhafaza etmek, yurdun güzelliğini sağlamak, toplumun çeşitli spor ve dinlenme ihtiyaçlarını karşılamak, turistik hareketlere imkan vermek maksadıyla, Millî Parklar, tabiat parkları, tabiat anıtları, tabiatı koruma sahaları ve orman mesire yerleri olarak ayırır, düzenler, yönetir ve gerektiğinde işletir veya işlettirir. " şeklinde ifade edilmiştir.

1983 yılına kadar ormanlık sahalar Millî Parklar konusu iken 1983 yılında yürürlüğe giren 2873 sayılı Millî Parklar Kanunu orman dışı yörelerinde Millî Parklar olabildiğini sağlamış bulunmaktadır. [9]

Üstün estetik değerlere sahip orman parçalarının piknik ve kamp alanı olarak tefrik edilip gerekli hizmetlerle donatılarak iç ve dış turizmin gelişmesine katkıda bulunmak ve halkın hizmetine sunulmuş Orman İçi Dinlenme Sahaları tertiplenmektedir.

Millî Park ve benzer statüye sahip sahalar Etüt Envanter Çalışmaları, yurdumuzdaki Milletlerarası ve Millî

seviyede Milli Park kaynak değerlerine sahip sahaların, yurt sathının taranması sistemiyle tesbit edilmesi ve halktan, kamu kuruluşlarından gelen Milli Park tekliflerinin planlama ve gelişmeyi esas alacak şekilde incelenerek değerlendirilmesi ve ayrılmasını mümkün olup olmadığının tesbit edilmesi şeklinde ortaya çıkmaktadır.

4.1 Etüd Envanter Araştırma

Etüd - Envanter çalışmasında esas yurt sathındaki kaynak değerlerine sahip alanların ilmi esaslarla tesbitinin yapılarak dökümtümün yapılmasıdır. Milli Park ve benzer statüye sahip alanların içerisine alınabilecek yerler ve alanlar için ülke sathındaki kaynak değerlerini, yayıldığı alanları, öncelikle tesbit etmek üzere etüd envanter çalışmaları yapılır. Bu yerlere ait her türlü literatür ile arazi bilgileri ve belgeleri toplanır. Arazi çalışmalarında kaynaklar fotoğraflanır, bilgi ve belgelerin dökümasyonu ve arşivlenmesi temin edilir. Bu değerler saha için bir Ön Etüd mahiyetindedir.

Bu Ön Etüd neticesinde kaynak değerlerinin zenginliği, bütünlüğü, acil koruma ihtiyacı ve halkın kalkınma talebi paralelinde, Kalkınma Planları, Yatırım Politikası ve Yıllık Bütçeler gözönüne alınarak Milli Park olabilecek alanlar önceliklerine göre sıralanırlar. Her saha için büro etüdü yapılır. Büro etüdü sırasında lüzumlu ölçeklerdeki haritalar temin edilir. (Bitki örtüsü haritaları, jeolojik haritalar, topografik haritalar, kadastro haritaları vb.) Alanın çeşitli yıllarda çekilmiş hava fotoğrafları alınır Bakanlıkların ve kuruluşların saha üzerinde çalışmalarının olup olmadığına bakılır rapor verilir. (Kültür ve Turizm Bakanlığı Turizm Fiziksel Planlamaları, Türk Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu Kararları, Başbakanlık İçişleri Bakanlığı Çevre Düzeni ve İmar Planları vb.) Sahadaki tabii ve kültürel kaynak değerlerine dair yapılmış bilgi ve yayınlar değerlendirilir. Ait yapı elemanları için alınmış ve uygulanmış kararlar tesbit edilir.

Etüd ve envanter çalışmalarında Biyolog, Ekolog, Jeolog, Jeomorfolog, Hidrobiolog, Arkeolog Tarihçi, Sosyolog Orman Mühendisi, Mimar, Çevre Mühendisi, Peyzaj Mimarı, ve Bölge Plancısı gibi farklı meslek gruplarından gelen bir grup inceleme yapar. Her meslek grubu, etüd sahasına kendi uzmanlık alanı içerisinde yer alan kaynak değerlerini inceler, rapor ve dökümanlarını hazırlar. Bu inceleme esnasında bir kriterler serisi esas alınarak sahanın Milli Park olup olmayacağı hakkında bir ön karar alınır ve rapora bağlanır.

4.2 Kaynak Değerleri

Milli Park ve benzeri statüye sahip alanlardaki kaynak değerleri üç ana başlıkta incelenir. Bunlar a) Tabii kaynaklar, b) Kültürel kaynaklar, c) Eğlence - Dinlenme ve Turizm kaynaklarıdır.

4.2.1 Tabii Kaynaklar

Tabiat ve tabiat olaylarının meydana getirdiği bütün özellikler detaylı olarak incelenir.

4.2.1.1 Biyolojik Tabii Kaynaklar

Bitki Örtüsü : Bitki örtüsünü meydana getiren türlerin ve klmaksların tesbiti, yoğunlukları, sınırları, nadir veya tek oluşu, tehlikeye maruz, tehlike altında olması, endemik özellikleri, bitki türleri, sosyolojisi ve koruma lüzumu gibi bütün yönleri,

Yaban Hayatı : Mikro organizmalardan memelilere kadar bütün yaban hayatını meydana getiren türler, yoğunlukları, yayılım alanları, yaşama muhitleri, biyolojileri, nadir veya tek oluşları, koruma lüzumu gibi bütün nitelik ve nicelikleri,

Ekosistem : Yaşama muhiti içinde karakteristik bir bütün meydana getiren tabii denge içindeki organizmalar topluluğunun ortaya çıkardığı ekolojik sistem veya sistemler. (Başlıca iki elemandan meydana gelmiş olup, bunlardan biri organik olan biosönez, diğeri inorganik veya organik olan biotoptur.)

Biosönez : Belirli bir yaşama ortamında kendi aralarında ve çevresiyle dinamik, dengeli bir durumda olan canlı toplulukları,

Biotop : Hayati şartlarında belirli özellikler gösteren yüzeysel bir coğrafi saha veya değişken hacimli ortam,

Habitat : Bir türün oturduğu saha, (biotop ise bir biosönozun oturduğu saha olarak kabul edilebilir.)

Biyom : Özel bir iklim ve yaban hayatı ile karakterize olan coğrafi yayılma alanları, (Misal : Savanlar)

4.2.1.2 Fiziki Tabii Kaynaklar

Coğrafi Konum : Enlem, boylam ve yükseklik,

Jeoloji : Dünyanın geçmiş çağlardaki oluşu, yer kabuğu ve onun yapısı, bugüne kadar nasıl geliştiği, (paleontoloji, tektonik, petrografi, stratigrafi, mineroloji)

Petrografi : Yer kabuğunu meydana getiren taşları, bunların meydana gelişlerini, değişimlerini inceleyen ilim dalı,

Stratigrafi : Yer kabuğunu meydana getiren tabakaların taş olarak yapılarını, içindeki taşlaşmış canlıları, bunların izlerini, geçirdikleri değişiklikleri, yeryüzündeki yayılışlarını, nerelerde ve nasıl meydana geldiklerini inceleyen ilim dalı,

Mineroloji : Mineralleri inceleyen ilim dalı,

Tektonik : Yer kabuğunun çeşitli yapıları ile bunu meydana getiren olayları açıklayan ilim dalı,

Paleontoloji : Yer yuvarlığının geçmiş çağlarda yaşamış olan canlıların, köken, değişme, gelişme, ortadan silinme durumunu inceleyen, bunların birbiriyle olan ilgisini araştıran ilim dalı,

Jeomorfolojik Oluşumlar : Kanyon, düden, volkan, krater, peri bacası, fasiyez, falez, obruk, maar, mağara, sarkıt ve dikitler, traverten vb.

Toprak : Meydana geliş şekli, tipi, derinliği, tekstürü, strüktürü vb.

Hidroloji : Kaynaklar, dereler, akarsular, baltalıklar, göller, lagünler, buzullar, deniz ve yeraltı suyu özellikleri gibi su ve kaynakları,

Klimatik Faktör : Sıcaklık, nisbi nem, güneşlenme, rüzgar, yağış vb.

Estetik Kaynaklar : İnsanın psikolojik yapısına ve bedii zevklerine hitab eden üstün, bakir ve tabii manzara güzellikleri,

Tabiat tarihinin ve tabii mirasın müstesna özellikleri ve bunlara dair ilmi değerler.

4.2.2 Kültürel Kaynaklar

Kültürel olayları belgeleyen ve bu olayların izlerini taşıyan sitler ve bölgeler ile tarihteki büyük olayların ve kişilerin izlerini, hatıralarını taşıyan mimarlık ve güzel sanatların örneklerini bünyesinde toplayan yerler ve objeler, kültürel mirasın müstesna örnekleriyle bunlara dair

ilmi değerler incelenir.

Prehistorik : MÖ 2000 yılından önceki devir ,

Arkeolojik : MÖ 2000 yılları ile MS 396 yılları arasındaki devir,

Tarih : MS 396 ile ęünümtze kadar olan devir,

Antropolojik : İnsanı ve insanın ortaya koyduğu işleri inceleyen ilim dalı (tabii antropoloji ve kültürel antropoloji),

Mitolojik : Efsaneler ve mitler,

Etnografik : Dil, örf, adet ve gelenekler,

Sosyolojik : Sosyal ve sosyokültürel yapı.

4.2.3 Eğlenme Dinlenme ve Turizm Kaynakları

Tabii ve kültürel çevrenin özellikle açık hava rekreasyonu yönünden potansiyeli, taşıma kapasitesi ve hitap ettiği demografik çevre incelenir

4.3 Değerlendirme, Milli Park Kriterleri ve Ayrılma

Yukarıda açıkça hazırlanan tabii, kültürel ve eğlenme, dinlenme, turizm kaynaklarının etüd-envanter çalışmalarıyla detaylı olarak incelenmesinden sonra elde edilen bilgiler bir değerlendirmeye tabi tutulur.

Kaynak değerlerinden birini, ikisini veya hepsini bünyesinde barındıran yer ve bölgeler ayrı ayrı tasnif edilir. Milli Park ve benzer statüye sahip alanların içerisinde göz önüne alınabilecek sahaların tesbiti için, daha önce hazırlanmış bir karar kriter tablosu yardımıyla tasnif edilen her bir sahadaki kaynak değerleri ve bu değerleri meydana getiren alt başlıklardaki değerler bir

puanlamaya tabi tutulur. Puanlamada belli bir rakamın üstünde değer kazanan yer ve bölgeler, yine önce tesbit edilmiş Milli Park kriterlerine uygun ise;

1) Mevcut ziyaretçi talebi ve talep projeksiyonu, statü uygulamasının, bölgenin ve ülkenin sosyal, kültürel ve ekonomik gelişmesine katkıda bulunacak seviyede olduğu tesbit edilmişse [1],

2) Kaynak değerlerinin çeşitli sebeplerle (şehirleşme, altyapı, açma, aşırı kesim, sanayileşme, arsa spekülasyonu vb.) kısa zamanda bozulma ve özelliklerini kaybetme tehlikesi varsa,

3) Her ne kadar bu problemler olmamakla beraber, yakında bu problemlerin meydana çıkacağı tesbit edilmişse,

Milli Park ve benzer statüye sahip alanların içerisinde hemen tefrik ve tesis edilirler. Yukarıdaki 1'inci, 2'nci ve 3'üncü maddelerde açıklanan durum ve problemler yoksa ileride değerlendirmek üzere rezerv olarak ayrılırlar.

Herşeyden önce, faktör rakamlarının seçimi ve bu seçim neticesinde elde edilecek toplam puanların tesbitinde derlenen bilgi ve belgelerin çok iyi değerlendirilmesi, gözlem neticelerinin, yurt içi ve yurt dışı pratiği ile birleştirilmesi ve mümkün olduğu kadar subjektif kararlardan uzaklaşılması şarttır.

Milli Park Olarak Ayrılacak Yerler [12];

a) Tabii ve kültürel kaynak değerleri ile rekreasyonel potansiyeli, Milli ve milletlerarası seviyede müstesna özellik ve önem taşımaktadır.

b) Tesbit edilen kaynak değerleri gelecek nesillerin tabii ve kültürel miras olarak devralacakları ve sahip olmaktan gurur duyacakları seviyede önem ve anlam

taşınmalıdır.

c) Müstesna kaynak değeri taşıyan tabii ve kültürel çevreler nisbeten bakir bozulmamış, bilinçsiz müdahalelerle tahrip olmamış veya teknik ve idari müdahalelerle ıslah edilebilir ve eski haline dönüştürülebilir durumda olmalıdır.

d) Ziyaretçilerin sanatsal, eğitsel, bilimsel, kültürel rekreasyonel yararlanmaları iç ve dış turizm aracılığıyla Milli ekonomi içinde belli bir katma değer üretecek seviyede olmalıdır.

e) Saha büyüklüğü, kaynak değerleri yoğunluğu bakımından özel haller ve adalar dışında en az 100 hektar olmalıdır ve bu alan bütünüyle koruma ağırlıklı zonlardan meydana gelmelidir. İdari ve turistik amaçlı geliştirme alanları bu minimum saha büyüklüğünün dışındadır.

f) Koruma zonunun devlet mülkietinde olması esastır.

Milli Park kriterine sahip olduğu tesbit edilen alanlar için kaynak değerlerini, mutlak koruma, tampon, gelişme vb. zonların ve park sınırlarını ayırma gaye ve kriterlerini gelişme ve kullanma esalarını tesbit eden bir plan modeli veya Uzun Devreli Gelişme Planı teklifi hazırlanır. İlgili kurum ve kuruluşların değerlendirmelerine sunulur. Alınan değerlendirme neticesine göre revize edilir. Milli Savunma, Bayındırlık ve İskan ve Kültür ve Turizm Bakanlıklarının olumlu görüşleri ve gereğinde diğer ilgili bakanlıkların da görüşleri alınarak 2873 sayılı kanunun 3'üncü maddesi hükmüne göre Orman Bakanlığı'nın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararıyla saha Milli Park olarak ayrılır.

BÖLÜM V

MİLLİ PARK PLANLAMA METODU VE GENEL

ESASLARI

Milli Park kriterleri, genel politika ve stratejilere uygun olarak yapılacak Milli Park planlamasının amacı : Parkı oluşturan tabii kültürel ve rekreasyonel kaynak değerlerinin korunması, geliştirilmesi ve devamlılığı ile kaynak, manzara ve idare bütünlüğü sağlanacak plan kararlarının tesbit edilmesidir. Bu amaçla; Milli Park planları, tesbit edilen plan kararlarının uygulanması yönünden kesin ve uygulanması gerekli hükümler taşımalıdır. Ayrıca kaynak amenajmanı ve gelişmesinin değişik özellikleri için imkanlar temin eden detaylı planların hazırlanmasını yönlendirici ve yol gösterici olmalıdır.

Planlamada, toplanan her türlü bilginin analizi ile plan gayesi ve planlama prensipleri için sentez yoluyla plan kararlarına varan bir metod uygulanır.

Milli Parkın tabii, kültürel ve rekreasyonel kaynak değerleri, halihazır kullanma ve mülkiyet durumu ile sosyoekonomik faktörler detaylı olarak tesbit edilir. Yapılacak saha ve kaynak analizleri neticesinde ortaya çıkacak verilerin, plan gayesi ve prensipleri istikametinde senteziyle; korunan, kullanma alanları ile kaynak değerleri bütünlüğünü temin edecek şekilde zon sınırları tesbit edilir. Her zonun özelliklerine göre koruma, kullanma, geliştirme ve idari kararları alınarak bu istikamette planlamaları için esaslar tesbit edilir ve parkı meydana getirecek sınırlar tesbit edilir.

Milli Park olarak tesbit edilen yerlerin özellikleri ve nitelikleri gözönünde tutularak, koruma ve kullanma gayelerini gerçekleştirmek üzere, kuruluş, geliştirme ve işletilmelerini ihtiva eden gelişme planı, ilgili kamu kuruluşları, üniversiteler ve mahalli idarelerin danışman olarak fiilen katılmaları ve tenkitleriyle, Bayındır ve İskan ile Kültür ve Turizm Bakanlıklarının mütbet görüşleri hazırlanır ve yürürlüğe konur.

5.1 Milli Park Planlamasının Genel Esasları

Milli Park planlamasının genel esasları şunlardır :

a) Milli Park Planlaması; Milli Park tarifi, buna ilişkin kriterler ile Milli Park politika ve stratejilerine uygun olarak yapılır.

b) Milli Park kaynakları ve çevresini koruyan sınırlar olarak tarif edilen park sınırları, planlamada manzara bütünlüğünü de temini edilecek şekilde geçirilir.

c) Park içerisindeki bütün kullanımlar ve bunlara dair alt ve üst yapı tesisleri, parkın kaynak değerlerine en az etkiyi yapacak bir düzen içinde ve koruma kullanma dengesini temin edecek şekilde planlanır.

d) Milli Parkta geliştirilecek her türlü hizmet ve tesislerin planlamasında; bulundukları çevreye yapı, şekil, renk ve malzemeleriyle uyan, arazi ve genel manzara bozulmalarına sebebiyet vermeyen tabii taşıma kapasitelerinin sınırlarını gecmeyen büyüklükler kullanılır.

5.2 Planların Tipi ve Ölçeği

Milli Park planları, esas olarak koruma ağırlıklı fiziksel plan karakterindedir. Bu karakterine uygun olarak sosyal ve ekonomik faaliyetlere dair hükümleri de ihtiva eder.

Milli Park planları iki ana fiziksel safhadan meydana gelir.

Bunlar:

a) 1/5000 ve daha küçük ölçeklerde kararlar getiren " Milli Park Uzun Devreli Gelişme Planları "

b) 1/5000 ve daha büyük ölçeklerde kararlar getiren " Yerel Gelişim Planları "dır.

5.2.1 Milli Park Uzun Devreli Gelişme Planı

Uzun devreli gelişme planları, park programları için daha detaylı planların hazırlanmasında kontrol ve rehber unsur olarak hazırlanırlar. Bu programlama gereği kadar sayı ve özellikte meslek elemanlarını içerisine alan bir grup kurulur. İhtisas elemanları çeşitliliği Milli Park kaynak değerleriyle orantılıdır.

Planlama grubu çalışmalarına, planlama ilkelerinin ve daha önce yapılmış etüd-envanter çalışmalarının ışığında " Plan Gayesi " ve "Planlama Prensiplerini " tesbit ederek başlar. Yani bu safhada, koruma - kullanma dengesinin ve gelişiminin ana hatları, Milli Parkın özel kaynak değerine ait teknik ve idari prensipler açıklanır ve tesbit edilir.

Planlama grubu daha sonra yine önceden derlenmiş dokümanlar ve kaynak değerleri envanterleri ışığında ve bizzat arazi çalışmaları ile kaynak değerleri bütünlüğü ve peyzaj bütünlüğü esas olmak üzere idari bütünlüğünü de temin edecek sınırlama çalışmalarını yapar. Bu esaslar istikametinde tarif edilen arazi parçası tabii ve fiziksel röperlere bağlanarak haritalara işlenir.

5.2.2.1 Ön Bilgiler

Planlama alanında, parkın yer aldığı coğrafi mevkiin tarif edilmesi, ulaşım imkanları, arazinin topografik

yapısı, jeolojik durumu, jeolojik devirler boyunca arazide meydana gelen değişiklikler, morfolojik yapının özellikleri ve yorumu, toprak tekstürü ve strüktürü, genel iklim faktörleri, hidrolojik özellikleri, kültürel kaynak değerleri, flora ve fauna, iskan ve nüfus karakterleri, mevcut arazi kullanma durumu ve mülkiyet-ekonomik yapı, gelenek, görenek ve eğilimler, turizm tesisleri ve bu gibi bilgiler planlama çalışmasının ön bilgiler bölümünde açıklanır ve değerlendirilir.

5.2.1.2 Sınırlama

Milli Park planlama metodunda açıklandığı gibi statü uygulamasının amacı, prensipleri, genel politika ve stratejilere göre her bir kaynak değerinin korunması ve geliştirilmesi için tesbit edilen sınırlarla, bu kaynak değerlerinin sınırlarını çevreleyen ve bizzat arazi çalışmalarıyla bu sınırlar içerisini park dışı etkilerden korumak ve manzara ile idari bütünlüğünü temin etmek üzere kesin sınırlama çalışması yapılır. Bu sınırlar Milli Park sınırlarını meydana getirir. Sınırları tabii hatlara mümkün olduğu kadar intibak etmesi temin edilir ve haritalanır.

5.2.1 3 Zonlama

Milli Park sınırları içinde plan kararlarının alınması, koruma kullanma alanları sınırlarının gelişmeye esas olacak şekilde tesbit edilmesine " Zonlama " diyoruz Park sınırları içinde kalan alan genel olarak üç zona ayrılır.

a) Mutlak Koruma Zonu (Zon 1)

Mutlak ve yoğun bir koruma uygulaması altında olacak zondur. Bu zon, Milli Parkın ana kaynak değerini meydana getiren tabii (biyolojik, fiziki ve estetik kaynaklar), kültürel (arkeolojik, tarihi, sosyolojik vb.) varlık veya varlıkların topluca bulunduğu sahayı tarif eder . Bu zon, Milli Parkın sınırları içerisinde yukarıda açıklanan

değerlerinin bütünlük gösterdiği bir veya bir kaç bölüm meydana getirebilir ve yabancı zon , tabii zon gibi karakteristik vasıfları da taşıyabilir. Bu zon içerisindeki bütün arazinin devlet mülkiyetinde olması esastır.

Bu zonda, kaynak değerlerinin korumaya matuf tesis ve müdahaleler ile kültürel mülkleri zararlılardan koruyan ve kaynak değerlerini iyileştiren restorasyon çalışmaları, araştırma ve tanıtım gayeli tesisler haricinde tesisler hiçbir tesis ve müdahale yapılamaz. Ulaşım tesisleri ise ihtiyaç duyulan servis yolları haricinde yaya potikalarından meydana gelir.

b) Tampon Zon (Zon 2)

Mutlak koruma zonuna tampon olarak tefrik edilen yanı, mutlak koruma zonundan gelişme zonuna geçiş zonu olarak sınırlandırılan sahadır. Gaye : Mutlak koruma zonundaki tabii ve kültürel kaynak değerlerinin korunması ve çevresinin tabii yapısı ile bütünleşmesi yanında gelişme zonundaki yapılaşmalar ve diğer faaliyetlerin de zona olan fiziksel ve görsel etkisini önleme ve azaltmaktır.

Tampon zonundaki aktüel arazi kullanma şekline, genellikle koruma veya manzara yapısını iyileştirmek amacıyla, (plan amaçlarına uygun tarım, hayvancılık ve otlatma gibi) teknik müdahaleler getirilebilir. Yapılaşmaya, planda tesbit edilen arazi kullanma şekillerinin icap ettirdiği asgari ölçülerde yer verilebilir.

c) Gelişme Zonu (Zon 3)

Milli Park sınırları içerisindeki her türlü aktüel gelişme (turizm, iskan vb.), ile park ziyaretçi hizmetleri için planlanacak gelişmeleri içerisine alan zondur. Ancak bu zondaki gelişmeler sınırsız olmayıp , Milli Park kriterleri, genel politika stratejilerine uygun olarak ve plan gayesinde açıklanan koruma-kullanma dengesinin

gerektirdiği taşıma kapasitesi sınırları içinde planlanır.

Planlamada, Zon 2 ve Zon 3 birbirinden ya kesin olarak ayrılır ya da gerektiğinde mutlak koruma zonu dışındaki birtek zonun kullanım şekli veya değişik bölümleri olarak isim alabilirler.(Mesela: mevcut yerleşim alanları, yasak bölgeler vb.)

5.2.1.4 Gelişme Planları

Park ziyaretçisinin parka girişinden çıkışına kadar parkta kaldığı zaman içerisinde ihtiyaçlarını karşılamak üzere geliştirilecek hizmet tesisi ve araçlarının planlamasını içerisine alır. Bu gelişmeler; danışma, ziyaretçi merkezi, ulaşım yol ve patikaları ile tanıtıcı işaretler ve panolar gibi parkın tabii ve kültürel değerlerinin ziyaretçiye tanıtılmasını sağlayan tesisler yanında ziyaretçinin parkın rekreasyonel (eğlenme, dinlenme, tırizm) kaynaklarını kullanmasını temin edecek kullanım tesislerini de içerisine alır.

Kaynakların devamlılığının sağlıklı bir şekilde sürdürülebilmesi için, idareden altyapı hizmetlerine, korumadan peyzaj ıslah çalışmalarına kadar, Milli Park içerisinde uygulanacak bütün faaliyetlerin organizasyonu titizlikle temin edilir.

Gelişmeler; danışma, ziyaretçi, ulaşım ve yol patikaları, manzara seyir terasları, saha sergileri ile tanıtım işaret ve ikaz levhaları gibi parkı tabii ve kültürel değerlerini ziyaretçiye tanıtılmasını temin eden tesisler yanında, ziyaretçinin parkta kaldığı zaman içerisinde parkın rekreasyonel kaynaklarını kullanmasını ve konaklamasını temin edecek kullanma tesislerini de içerisine alır. Ziyaretçi hizmetine dair yapılan, hizmet etkileri fonksiyonu yaratacak biçimde ve mimari düzende, oranlı ölçüler esas alınarak tanzim edileceği gibi hususlar, Uzun Devreli Genişleme Planının bu bölümünde gelişme prensipleri olarak verilir.

5.2.1.5 Fizibilite ve Sosyoekonomik Değerlendirme

Planların uygulanabilme imkanlarına dair fizibilite etüdlerinde; ekonomik tesislerin değerlendirilmesiyle birlikte kaynakların toplanması ve parktan yararlananların vücut sağlığı, ruh sağlığı, eğitim ve araştırmaların ilmi değeri gibi ölçülemeyen faydaların ağırlıklı olarak dikkate alınması temin edilir. Buralarda bedava ve bol bulunan şeyler sükunet, sessizlik, temiz hava, vahşi sular, tabiatla temas, nadir bulunan konfor, bol dinlenme zamanları ve yer değiştirme araçlarıdır. [1]

Mahalli halkın sosyal ve ekonomik yapısı etraflıca incelenir. Milli Park uygulamasının getirebileceği kısıtlamalar da dikkate alınarak, bu yapının iyileştirilmesine dair tedbirlerle ve gereğince taleplerin karşılanması yönünde idarece veya ilgili kamu kurum ve kuruluşları kanalıyla desteklenmesinin metod ve vasıtalarına yer verilir.

Aynı zamanda tabii sahanın işletilmesi yerel halka bir yan gelir temin edecektir.[1]

5.1.2.6 Yatırım Programlama ve Teşkilatlanma

Uzun Devreli Gelişme Planı'na göre Milli Parkın kuruluş, idare ve yatırım programlamasıyla plan uygulama zamanı içerisinde yatırım ve hizmetlerin hangilerinin ne zaman yapımına başlanıp, ne zaman bitirileceğine dair zamanlama tablosu hazırlanarak plana eklenir.

Zamanlama tablosunda öncelik, kaynakların korunmasına ait tesis ve kadastro, koruma, restorasyon çalışmalarına verilir. Bu bölümdeki çalışmalar özelliklerine göre ilk tatbikat yılında bitirilir veya ilk yıldan başlayarak bütün tatbikat zamanını içerisinde alabilir.

Zamanlamada 2'nci grup, altyapı elemanları ve patikaları içine alır. Yolların yapılması, gelişme bölgelerine

gösterilecek hizmetlere altyapı temin etmek amacıyla öncelik kazanmaktadır.

Daha sonra ziyaretçi hizmetlerine ait binalar yer alır. Önce danışma ve sıhhi tesisler gibi küçük yapılar tamamlanır. Tesis kompleksleri ise sonra tamamlanır. Bunlara ait altyapı tesisleri de tathikata paralel olarak zamanalama tablosunda yer alır.

5.2.1.7 Koordinasyon ve Tasdik

Planlama çalışmalarında, ilgili kuruluşlar, üniversiteler ve mahalli idarelerin iştirakleri ve tenkidleri alınır. Bakanlıkça gerekli görüldüğünde Bayındırlık ve İskan, Kültür ve Turizm Bakanlıkları'nın fiili iştiraki istenir.

Uzun Devreli Gelişme Planı, Bayındırlık ve İskan, Kültür ve Turizm Bakanlıkları ile gereği halinde diğer ilgili bakanlıkların da olumlu görüşleri alınarak , Orman Bakanlığı'na tasdik edilir ve yürürlüğe konur.

Bütün bu çalışmaların sonunda henüz hiç bir Milli Parkımızın Uzun Devreli Gelişme Planı'nın 1972'den sonra yapılmamıştır, 1972 yılından önce ise sadece 6 Milli Parkımız için ise Milletlerarası Kalkınma Dairesi (USAID) yardımıyla Amerikalı bilim adamları tarafından hazırlanmıştır. Ancak şunu da belirtmekte fayda vardır ki : Amerika'da en fazla iki yıl süre ile planlar yürürlükte kalmaktadır [11] ve sonra yenisi düzenlenmektedir.

5.2.2 Milli Park Yerel Gelişme Planları

Milli Park Uzun Devreli Gelişme Planı hazırlandıktan sonra yukarıda açıklanan programlama ile tesbit edilen öncelik sırasına göre ve planın rehberliğinde yerel planlara geçilir.

Planlamada, 1/5000 ile 1/1000 ölçekler arasında

tercihen ağaç röleveli plankoteler ve halûhazır haritalar kullanılır. Genel planlama politikası ve ana plan teklifleri çalışmaları ile yürütülür. Genel planlama politikası ve ana plan teklifleri analizleri, bitki örtüsü ve ekolojik analizler meyil ve baki analizleri, rüzgar ve ışık analizleri, çevresel etki etüdleri vb. analizleri ve etüd çalışmaları neticesinde plan şemaları hazırlanır.

Plan şemalarına göre geliştirilen yerel plan alternatifleri, Uzun Devreli Gelişme Planı grubu içindeki teknik heyetçe incelenir. İhtisas elemanlarının tenkit ve teklifleri istikametinde, fonksiyon, çevre etkileri mimari düzen, koruma ve estetik açıdan en geçerli plan alternatifi tesbit edilerek tatbikat planları ve projelendirme yapılır.

Yerel Gelişme Planlama Grubu, Peyzaş Mimarı, Mimar, Kaynak Amanaşman Plancısı ve İnşaat Mühendisinden meydana gelirse de planlanan sahanın özelliğine göre bu gruba ihtiyaç duyulan ihtisas elemanları da dahil edilir.

Tatbikat safhasında plancılar ve tatbikatçılar arasında daimi işbirliği şartır. Plancıların tatbiki devamlı takip ve kontrol etmesi, tatbikatçıya yardımcı olmakla birlikte; tatbikatçının da ortaya çıkabilecek aksaklıkları zamanında haber vermesi gerekmektedir. [11]

BÖLÜM VI

TÜRKİYE'DE MEVCUT MİLLİ PARK POTANSİYELLERİ

Ülkemizde Millî Park konusunda ilk kanunî mevzuat 1956 tarih ve 6831 sayılı Orman Kanunu'dur. Bu kanunun 4'üncü maddesinde ormanlar vasıf ve karakter bakımından üçe ayrılmış ve Millî Parklar 2'nci sırada yer almıştır. [8] Aynı kanunun 25'nci maddesi açık bir şekilde Millî Parklarımız üzerine hüküm getirmiştir.

Millî Parklar : Yurdumuzda, 6831 Orman Kanunu 2873 sayılı Millî Parklar Kanunu'na istinaden 1958 yılından 1990'a kadar 21 yerde toplam 321584 Hektarlık alan Millî Park olarak tesisleri tamamlanmıştır. [12]

1983 yılına kadar sadece ormanlık sahalar Millî Park konusu iken 1983 yılında yürürlüğe giren 2873 sayılı Millî Parklar Kanunu orman dışı yörelerin de Millî Park olabilmesini sağlamış olmaktadır.[9]

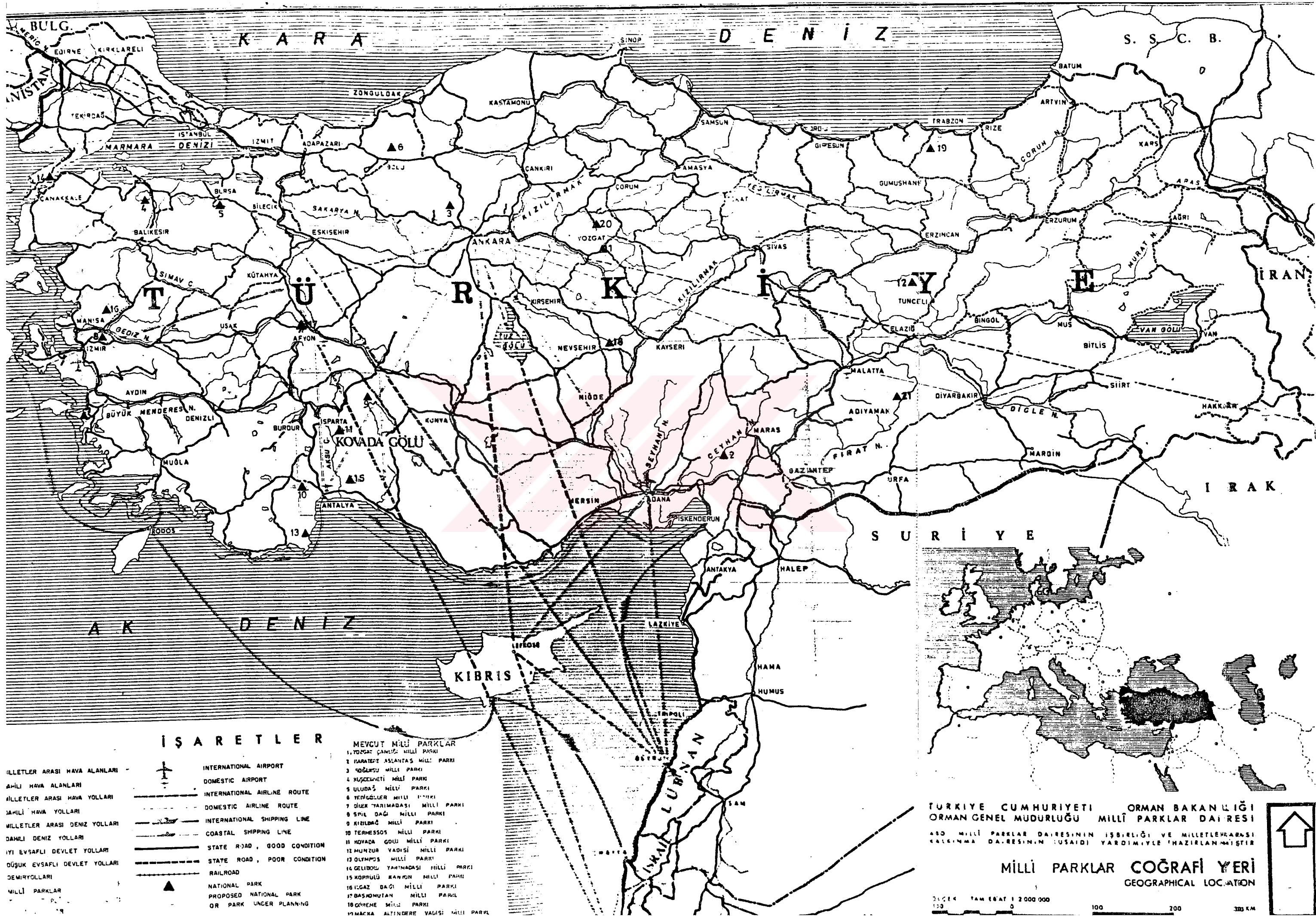
6.1 Yozgat Çamlığı Millî Parkı

Yozgat ilinin 5 km güneyinde uzanan tepeler üzerinde yer alan bu Millî Parkımız E-23 karayolu ile Ankara'ya 220 km olup muntazam otobüs seferlerine bağlantısı vardır. Deniz seviyesinden 1350 m yükseklikteki yörenin 264 hektarlık karaçam, meşe ve ardıc ağaçlarıyla kaplı kısmı Millî Park olarak korunmaya alınmıştır.

TABLO 6-4 TÜRKİYE MEVCUT MİLLİ PARKLAR POTANSİYELİ

Sıra No.	Adı	Bölgesi	İli	Karayolu No.	Alan (Ha)	Kaynak Değerleri	Tesis Tarihi	Yararlanma İmkanları
1	Yozgat Çamlığı	Orta Anadolu	Yozgat	E.23	264	Tabii (Bitki ve Hayvan toplulukları), Dinlenme ve Eğlenme	5.2.1958	Kamp, Piknik, Büfe
2	Karatepe Aslantaş	Doğu Akdeniz	Adana	E.5, 47	7715	Tarihi ve Arkeolojik, Tabii (Bitki toplulukları), Dinlenme ve Eğlenme	29.5.1958	Müze, Kamp, Büfe
3	Soğuksu	Orta Anadolu	Ankara	E.5	1050	Tabii (Bitki toplulukları), Dinlenme ve Eğlenme	19.2.1959	Otel, Lokanta, Kamp, Piknik
4	Kuşçenneti	Marmara	Balıkesir	15	64	Ornitolojik (Kuşbilimsel)	27.7.1959	Bilimsel araştırma, gözleme
5	Uludağ	Marmara	Bursa	2	11338	Tabii (Bitki toplulukları) jeoloji, Dinlenme ve Eğlenme	20.9.1961	Otel, Lokanta, Kayak, Kamp, Piknik
6	Yedigöller	Kuzey Anadolu	Zonguldak	E.5, 23	2019	Tabii (Bitki ve hayvan toplulukları) Dinlenme ve Eğlenme	29.4.1965	Kamp, Piknik, Sportif Balıkçılık, Kır Gazinosu
7	Dilek Yarımadası	Güney Ege	Aydın	E.24,30	10985	Tabii (Bitki ve hayvan toplulukları, jeoloji) Manzara, Dinlenme ve Eğlenme	19.5.1966	Piknik, Plaj Kabini
8	Spil Dağı	Güney Ege	Manisa	E.23	5505	Tabii (Hayvan toplulukları), Dinlenme ve Eğlenme	22.4.1968	Kamp, Piknik, Kır Gazinosu
9	Kızıldağ	Güney Anadolu	Isparta	E.24	550	Tabii (Bitki toplulukları) Dinlenme ve Eğlenme	9.5.1969	Kamp, Piknik
10	Termessos	Akdeniz	Antalya	E.24	6702	Tarihi ve Arkeolojik, Tabii (Bitki toplulukları), Dinlenme ve Eğlenme	3.11.1970	Kamping, Piknik, Sportif Balıkçılık

Sıra No.	Adı	Bölgesi	İli	Karayolu No.	Alan (Ha)	Kaynak Değerleri	Tesis Tarihi	Yararlanma İmkanları
11	Kovada Gölü	Güney Anadolu	Isparta	E.24	6534	Tabii (Bitki ve hayvan toplulukları), Manzara, Dinlenme, Eğlenme	3.11.1970	Piknik, Kamping, Sportif Balıkçılık
12	Munzur Vadisi	Doğu Anadolu	Tunceli	E.391	42000	Tabii (Bitki ve Hayvan toplulukları) jeoloji	21.12.1971	Sportif Balıkçılık, Piknik
13	Olympos Beydağları	Akdeniz	Antalya	E.24	69800	Arkeolojik, Tarihi, Tabii (Jeolojik hayvan top.), Manzara, Dinlenme, Eğlenme	16.3.1972	Motel, Lokanta, Kamp, Piknik
14	Gelibolu Yarımadası	Marmara	Çanakkale	E.24	33000	Harp Tarihi, Tabii (Jeomorfoloji, bitki toplulukları)	22.11.1973	Otel, Lokanta, Piknik, Kamp, Müze, Anıtlar
15	Köprülü Kanyon	Akdeniz	Antalya	E.24	36614	Tarihi, Tabii, (Jeolojik, bitki toplulukları)	12.12.1973	Piknik, Sportif Balıkçılık
16	İlgaz Dağı	Kuzey Anadolu	Kastamonu	39	1088	Tabii (Bitki toplulukları), Manzara, Dinlenme ve Eğlenme	2.6.1976	Kamping, Sportif Balıkçılık, Piknik, Kayak, Otel, Motel
17	Başkomutan	Orta Anadolu	Afyon-Kütahya	650-300	35500	Tarihi ve Kültürel Değerler	8.11.1981	Müze ve Anıtlar
18	Göreme	Orta Anadolu	Nevşehir	765-300	9572	Tarihi (Eski yerleşmeler, kiliseler, sapperler) Tabii (Jeoloji, peri bacaları) değerler, Eğlenme, Dinlenme	25.11.1986	Otel, Tatil köyü, Kamping, Lokanta, Açık hava Müzesi
19	Maçka Altındere Vadisi	Doğu Karadeniz	Trabzon	010-895	4800	Tarihi (Sümala Manastırı), Dinlenme, Eğlenme, Manzara	9.9.1987	Kamp, Piknik, Sportif Balıkçılık
20	Boğazköy Alacahöyük	Orta Anadolu	Çorum	795	2634	Tarihi ve Arkeolojik (Hititlerin Merkezi)	21.9.1988	Müze, Kamp, Piknik
21	Adıyaman Nemrut	Güney Doğu Anadolu	Adıyaman	300	13850	Tarihi Açık hava Müzesi	7.12.1988	Otel, Motel

IUCN (Tabiat ve Tabiat Kaynaklarını Koruma Birliği)'nin kararları doğrultusunda Milli Parkların Ülkelere göre dağılımı şöyledir:

Ulke Adı	Milli Park Adedi	Toplam Saha	Ulke Yüzölçümüne Oranı
Kanada	28	12.965.592	% 1.3
ABD	36	7.785.847	% 0.8
İngiltere	10	1.367.609	% 5.3
Brezilya	20	5.564.623	% 0.7
Angola	5	4.810.000	% 3.9
Sudan	2	1.633.370	% 1.0
Venezuela	26	7.313.129	% 8.0
Türkiye	21	301.584	% 0.3

İç Anadoluda insan etkisiyle oluşan (antropojen) step içerisinde yer alan sayılı orman alanlarındandır. Çağlar boyu süren aşırı kullanımların tabii çevreyi nasıl değiştirdiğinin en çarpıcı özelliklerini Milli Park ve çevresindeki bozkır peyzajlarını da görmek mümkündür.

300 yıl öncesi Yozgat'a yerleşen yörüklerden, bilahere Çapanoğlu Ağa tarafından korunan Yozgat Camlığı, adından da anlaşılacağı üzere günümüze yalnızca karaçam korusu olarak ulaşabilmektedir.

Ziraat Bakanlığı'nın emriyle 1943 yılında devletleştirme dışında bırakılarak Yozgat Belediyesi'ne verilmiş : 1958 yılında Yüksek İcra Vekilleri Heyeti'nin kararı ile Milli Park haline getirilmiştir Bakanlar Kurulu kararı ile kullanma ve intifak hakkı Orman Genel Müdürlüğü'ne verilmiştir.

Yozgat ili ve yakın çevresinde açık havada eğlenme ve

dinlenme ihtiyaclarını karşılaması bakımından önemli yeri olan bu Milli Parkımızda Mayıs-Ekim ayları arasında gnt birliğine piknik yapılarak ve kamp kurarak yararlanmak mümkündür.

Yozgat Çamlığı Milli Parkı'nda 1956 yılında özel idarece yapılan 1 adet gazino, 24 yataklı bir otel, Park İdaresine ait bir misafirhane olarak kullanılan Çamlık Köşkü, çocuk eğlenme parkı 120 adet piknik masası, 70 adet piknik ocağı, 3 adet WC, 5 çeşme, bekçi binası gibi gelen ziyaretçilere hizmet verecek tesisler mevcuttur.

6.2 Karatepe-Aslantaş Milli Parkı

Adana ilinin Kadirli ilçesinde 22 km uzaklıkta ve Ceyhan ırmağı kenarında yer alan bu Milli Parkımız 1958 yılında tesis edilmiştir. Yörede Ceyhan nehri vadisi, Karatepe yükselimi ve karakteristik maki florası ve bu tarihi temayı tamamlayan güçlü tabii dekoru meydana getiren 7715 hektarlık alandır.

MÖ 1450 yıllarında doğunun en görkemli imparatorluklarından birini oluşturan Hititler merkezi Boğazköy'ün düşmesinden sonra güneydoğuya çekilerek Karatepe-Aslantaş yöresinde yeniden sahneye çıkmışlardır. Burada yapılan arkeolojik kazılar sonunda bulunan Hitit yazıtları yardımıyla Hitit Hiyeroglif yazısının okunması mümkün olmuştur.

Domuztepe ve Karatepe'de görülen Genç Hitit Harabeleri parkın bütünleşen kalıntılarını temsil eder. Güney ve Kuzey kapıları ile tüflerden yapılmış aslan heykelleri bu kalıntıların en çarpıcı olanlarıdır. Romalılardan kalma kiliseler ve Ceyhan nehrinin doğu sahilinde Pınaröz Köyü yakınındaki Bazılıkaya'nın tabanında görülen mozayikler üstün değerde sanat eserleridirler.

Kaynak değerleri yönünden bu Milli Parkımız tabii ve arkeolojik eserlerin sergilendiğı açık hava müzesi

durumundadır. Milli Parkı Nisan-Kasım ayları ziyaret etmek mümkündür.

Parka konaklama ve yiyecek hizmetleri verecek tesisler getirilmemiştir. Ziyaretçiler günlük ihtiyaçlarını kendi imkanları ile karşılayacaktır. Zengin bitki ve hayvan topluluğuna sahip Milli Parkımızda kamp yapma imkanı vardır

6.3 Soguksu Milli Parkı

Ankara İlinin Kızılcahamam İlçesinin 2 Km. uzaklıkta bulunan Soguksu Milli Parkı, 1050 Hektarlık bir alanı kaplamaktadır. Ankara-İstanbul asfaltına 3 Km. Ankara iline ise 80 Km. uzaklıkta bulunmaktadır. İç Anadolu'nun step zonundan kuzeyin orman bölgesine geçiş kuşağında karaçam ormanlarının yarattığı yeşil ormanın korunması için saha 1959 yılında Milli Park sistemine alınmıştır.

Turistik bakımdan büyük bir önem taşıyan Kızılcahamam İlçesi çevreleyen ormanların flara yönünden step ile orman zonu arasındaki bir geçiş teşekkül etmesi sebebiyle biyolojik bakımdan ayrı bir özellik taşımaktadır. Milli Parkın sınırları saha etrafındaki dağların sırtlarından geçmektedir. Çoğu sınırlarda herhangi bir ayırıcı unsur kullanılmamış olup, otlatma tehlikesine maruz olabilecek bazı sınırlar dikenli tel çit ile çevrilmiş bulunmaktadır. En yakın köye 7 Km. uzaklıktadır.

Bölge ormanlarının bulunduğu saha volkanik bir arazi parçasıdır, bu bakımdan bu tip arazilere has vasıflardan olmak üzere civarda sıcak ve soğuk su kaynakları bulunmakta olup, bunlar kaplıca olarak da değerlendirilmektedir.

Soguksu Milli Parkı kullanma sahasında 8.000 ziyaretçinin ihtiyacı karşılanacak piknik masası, piknik ocağı, çöp bidonu, çeşmeler, tuvaletler ve yağmur sığınakları mevcut bulunmaktadır. Bu tesislere ayrıca her yıl yenileri ilave edilmektedir. Yılda ortalama 500.000

kişinin ziyaret ettiği Soğuksu Milli Parkı'na gelen ziyaretçilerin çoğunun ilkbahar ve sonbaharda Ankara'dan hafta sonu geçirmek üzere gelenler teşkil etmektedir. Deniz mevsimi başlarında ziyaretçi sayısında bir azalma olmaktadır.

Milli Park kayıtlarına göre en az ziyaretçinin geldiği Pazar 2.000 kişi, en fazla ziyaretçinin geldiği Pazar ise 47.000 kişidir. Ayrıca çeşitli illerden de yılda ortalama 1.000 kadar turistin geldiği tesbit edilmiştir.

Soğuksu Milli Parkı'nda Ankara Bölge Müdürlüğü'nce yapılan anket çalışması 1990 Mayıs ayı içinde 8.500 ziyaretçi ile 5.755.000 TL gelir, bu ziyaretçilerden 3.700 araç ile 9.800.000 TL'lik gelir sağlanmıştır. Toplam gelir ise 15.575.000 TL'dir.

Milli Park dahilinde bir adet idare binası, 28 yataklı misafirhane, 2 adet gazino, bir adet memba suyu işletmesi, 1 adet büfe, 1 adet müze, 500 kişilik açık hava tiyatrosu ve 80 yatak kapasiteli her türlü konfora haiz bir turistik otel mevcuttur. Koruma yönünden 1 adet polis karakolu vardır.

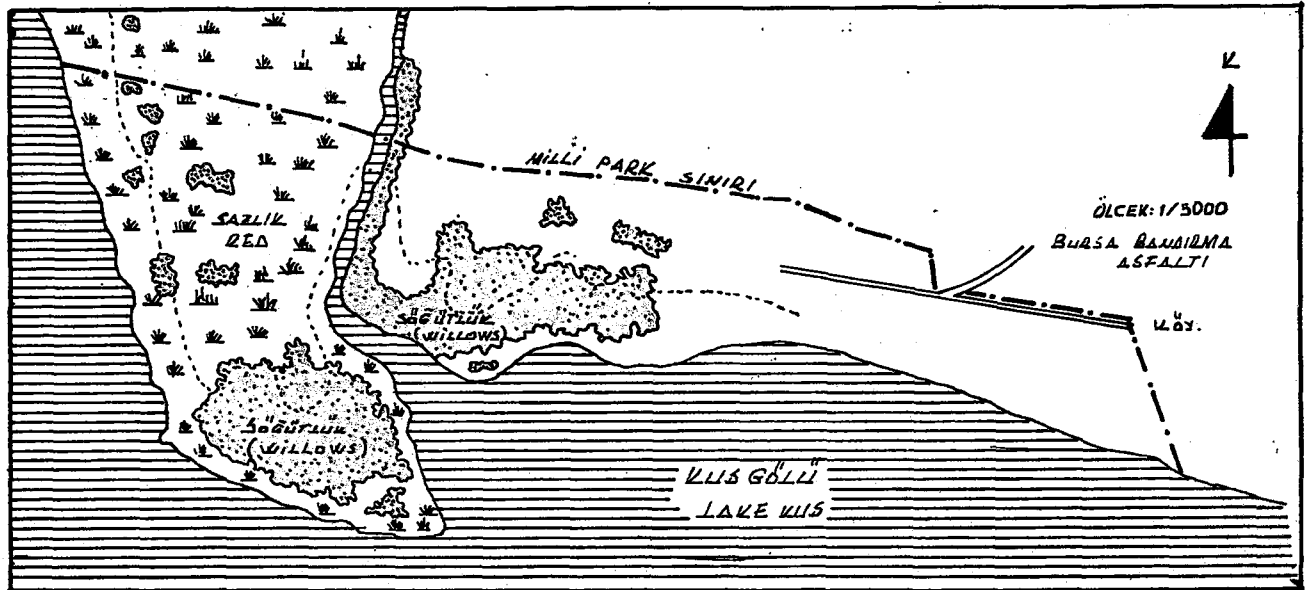
Soğuksu Milli Parkı'nda Bahçeyeri mevkiinde Orman Genel Müdürlüğü'nün 100 yataklı eğitim merkezi inşaatı tamamlanmak üzeredir. Park içinde 16 km. lik çevre yolu mevcut olup, park sahası bu yolla tamamen gezilebilecek durumdadır. Ayrıca piknik alanlarına giden yollar da bulunmaktadır.

Soğuksu Milli Parkı'na çadır kurulabileceği gibi karavanı kamp yapmak da mümkündür. Park sahasında dağ turizmine meraklı olanlar için de bu imkan mevcuttur. Parkın her köşesinde manzara çok çeşitli ve günün her saatinde değişik güzelliktedir. Yılın ilkbahar, yaz ve sonbahar aylarında olduğu gibi kış aylarında da yol durumu müsaittir. Kış manzaraları da ayrı bir güzelliktedir.

6.4 Kuşçenneti Milli Parkı

Kuşçenneti Milli Parkı'nın yurdumuzdaki diğer Milli Parklar içinde özel bir yeri vardır. Kuşçennetinin Milli Park olarak ayrılmasının tek nedeni barındırdığı kuş topluluklarıdır. Diğer yandan Kuşçenneti, Milli Parklarımız içinde en küçük olanıdır. Eski adıyla Manyas Gölü olan Kus Gölü kıyılarında yer alan bu Milli Parkımızın yüz ölçümü 64 hektardır ve bütün göl yüzeyinin 1/400 ünü kaplamaktadır.

Kuşçenneti'nin bulunduğu yer 1 Nisan 1938 tarihinde İÜ Fen Fakültesi Zooloji Enstitüsü Direktörü Prof. Dr. Curt Kossing ve eşi Leonore Kossing tarafında keşfedilmiştir. Profesörün faaliteyleri sonucu Kuşçenneti tabiatı sevenler tarafından kısa zamanda tanınmış ve yapılan incelemelerle değeri daha da anlaşılmıştır. 1952 yılında İÜ Hidroloji Enstitüsünün bir istasyonu burada kurulmuş ve istasyon bekçisi kuşları korumakla da görevlendirilmiştir. Saha daha etkin bir korumayı sağlamak amacıyla 1959 yılında orman rejimine alınarak Orman Genel Müdürlüğü'ne bağlanmış ve Milli Park statüsüne dahil edilmiştir.

SEKIL 6-2 KUŞÇENNETİ MİLLİ PARKI

Kuşçenneti Milli Parkı Kuş Gölü'nün kuzeydoğu kıyılarında yer alır. Balıkesir ilinin Bandırma ilçesi sınırları içerisindedir. Balıkesir-Bandırma karayolunda Bandırma'dan itibaren 15. km'sinden güneye sapan 3km'lik bir yolla ulaşılır.

Kuşçenneti'nde 1975 Haziran'a kadar 239 kuş türünün varlığı tesbit edilmiştir. Kuş türlerinden 66 tanesi her yıl Milli Parkta muntazaman kuluçka yapmakta; 21 tür ise bazı seneler kuluçka topluluğuna katılmaktadır. Kalan 174 tür ise göçler sırasında Kuşçenneti'ne uğramaktadır. 1 yılda Kuşçenneti'ne gelen kuş sayısının 2-3 milyon kadar olduğu tahmin edilmektedir ve bunun büyük çoğunluğunun göç sırasında uğrayanlar teşkil etmektedir.

Kuşçenneti yeterli koruma tedbirleri sayesinde bilim eğitim ve kültür hayatımıza sürekli katkıda bulunarak eşî bulunmaz bir laboratuvar, büyük bir kütüphane ve tabiatın yaratıcı gücünü ustalıkla sergileyen dinamik bir tablodur. Şu şekilde değişen çağımızda Kuşçenneti de tehlikeye maruz kalabilir. Özellikle göl sularının tabii ritminin değişmesine sebep olacak drenaj ve setlerin yapılması veya göle boşalan akarsuların zehirli sanayi artıkları ve zirai mücadele ilaçları ile kirlenmesi halinde Kuşçenneti'nde ve göldeki bütün yaşam birlikleri kaybolabilir. Bu nedenle Milli Parkın korunması hepimizin Milli bir görevidir.

Eski adı Manyas Gölü olan Kuş Gölü, Marmara bölgesinde yeralan 4 büyük gölden biridir. Yüzölçümü 162 km², denizden yüksekliği 15 m ve enderin yeri 5-6 m kadardır. Limnolojik bakımdan Kuş Gölü, argilotrik (killi) bir göldür. Biolojik üretim yönünden ise eutropik (bol gıda ihtiva eden) sınıfına girmektedir. Çok sig oluşu dalga hareketinin dike ulaşmasına imkan vermektedir. Ayrıca bol miktarda plankton mevcuttur. Bu yüzden gölün suları daima bulanıktır.

Milli Parkta yeni bir müze ve hizmet binası

tamamlanmıştır. Tanıtım vitrinleri ziyaretçiler tarafından ilgi ile izlenmektedir. 1972 yılında tamamlanmış olan gözetleme kulesi dünyadaki benzerleri içinde en büyüğüdür. Yerden yüksekliği 15 m olan gözetleme platformu 40 kişi alabilmektedir. Kuşları ürkütmeden gözetleyebilecek biçimde yapılmış olan kulede ziyaretçiye durbün verilmektedir.

Milli Park içinde geceleme tesisleri bulunmamaktadır. Kuşcenneti'ne 1 km uzaklıktaki Sığırtıcıatık köyünde mütevazı bir pansiyon bulunmaktadır. Müze binasında ilmi araştırmalar ve etüd çalışmaları için görevli personelin kalabileceği üç oda bulunmaktadır. Diğer taraftan Güney Marmara'nın en büyük limanı olan Bandırma, Kuşcenneti'ne sadece 18 km mesafededir.

Kuşların ürkütülmesi söz konusu olduğunda Milli Park içinde piknik yapılmasına izin verilmez.

Milli Parkta kuluçka yapan kuş sayısı 3.000 çiftten fazladır. Yavrularla birlikte topluluğun miktarı 15.000 civarındadır. 52 hektar gibi çok küçük bir sahada bu kadar kuşun bulunması olağanüstü bir olaydır. 1975 yılında Avrupa Konseyi uzmanları tarafından yerinde yaptıkları incelemeler sonucu hazırladıkları raporda Kuşcenneti'nin " A " sınıfı diploma ile ödüllendirilmesi teklif edilmiştir.

Bu teklif üzerine 15 Mart 1976 tarihinde Avrupa Konseyi tarafında A sınıfı diploma verilmiş ve bu diploma 1981 ve 1986 yıllarında 2 kere yenilenmiştir.

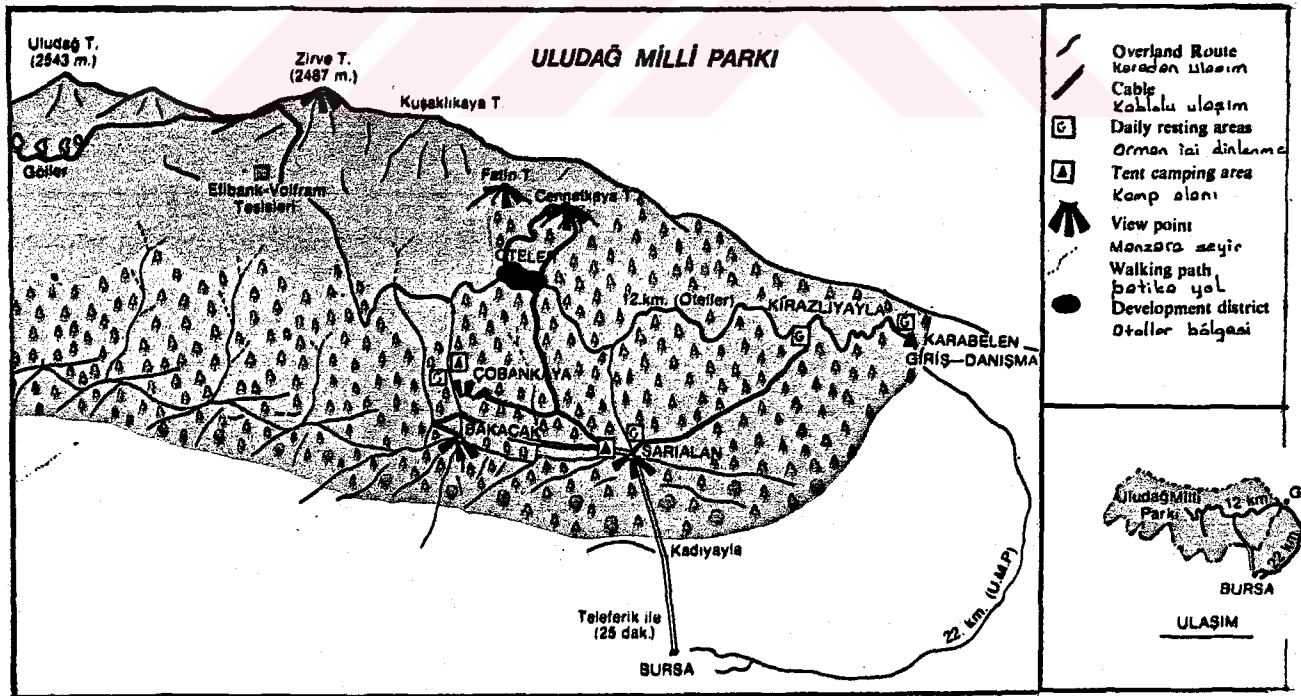
6.5 Uludağ Milli Parkı

Mitolojideki adı OLYMPOS MYSIOS olup daha sonra Keşiş dağı ve günümüzdeki Uludağ adını almıştır. Marmara bölgesinde Bursa ilinin güneyinde yükselen Uludağ'ın 11.338 hektarlık bölümü 1961 yılında Milli Park olarak ayrılmıştır. Denizden yüksekliği 2500 m dir. Dik yamaçlar, sarp kayalıklar, derin vadiler, yüksek yaylalar, dağ gölleri, Aras çağlayanı ve doruklarında görülen buzul izleri

Uludağ'ın jeomorfolojik yapısının ilginç özellikleridir. Bir başka özelliği de Bursa ovasından Uludağ'ın doruklarına doğru değişen bitki topluluklarının oluşturduğu orman kuşaklarıdır. Bitki örtüsünün yükseltiye uyarlı olarak sıralanması Milli Park için bilimsel ve görsel açıdan büyük önem taşımaktadır.

Uludağ, Aralık ve Mayıs ayları boyunca karla örtülüdür. Yıl boyunca 150 günü aşkın karlı dönemi, kar kalınlığı ve kalitesi ile Uludağ ülkemizin en önemli kış sporları merkezidir. Yaz aylarında günübirlik piknik ve kamping kış aylarında kış sporları imkanından yararlanılmaktadır.

Sarılan, Çobankaya, Kirazlıyayla, Yılanlıkaya ve Bakacak Orman İçi Dinlenme Yerleri günübirlik kullanım alanı olarak ziyaretçilerin hizmetindedir.

ŞEKİL G-2 ULUDAĞ MİLLİ PARKI

Sarıalan Orman İçi Dinlenme Yerinde 300 Uniteli çadırlı kamp alanı, 28 adet kamp barakası, 2 adet et-mangal gazinosu, 9 adet hediyelik eşya dükkanı, cami, çeşme, WC, piknik masa ve ocakları vb. hizmetler mevcuttur.

Cobankaya Orman İçi Dinlenme Yerinde 200 Unitelik çadırlı kamp alanı, 1 adet et-mangal gazinosu, çeşme, WC, piknik masa ve ocakları vb hizmetler mevcuttur.

Oteller mevki olarak anılan yerde 11 adet resmi kurum ve 14 adet özel sektöre ait toplam 3.000 yatak kapasiteli dinlenme tesisleri ve otel, oberj, cafe tesisleri bulunmaktadır.

Milli Park Müdürlüğü'ne ait danışma birimleri, Sabancı ilk yardım merkezi, jandarma karakolu, PTT hizmetleri mevcuttur

Göllere mevkiine Etibank volfram tesislerinden ve zirve tesislerinden 5 km'lik bir yürüyüş patikası ile ulaşmak mümkündür. Yürüyüş patikalrı, yürüyüş sevenler için eşsiz güzellikleri ihtiva eder.

Ulaşım karayolu ile Bursa'ya 22 km'dir. Teleferik ile Sarıalan orman içi dinlenme yerine 25 dakikada ulaşılmaktadır.

6.6 Yedigöller Milli Parkı

Batı Karadeniz bölgesinde Bolu ilinin kuzeyindeki ormanlık yörenin 2019 h'lık bölümü 1965 yılında Milli Park ayrılmıştır.

Yedigöller Milli Parkında bulunan Yediheyelan gölü ve adeta bir orman denizini andıran ağaç bolluğunun meydana getirdiği tabii dekor yarının insanları için Milli Park olarak kıymetlendirilmiştir. Göllerde yaşayan alabalık ve bu değerlerin oluşturduğu rekreasyonel potansiyelin ana

kaynaklarını oluştururlar. Kayın, meşe, gürgen, kızılagaç, karaçam, sarıçam, göknar, karaagaç, ihlamur ve porsuk gibi değişik türdeki ağacların meydana getirdiği renk zenginliği özellikle sonbaharda Milli Parkta üstün peyzaj özelliklerini kazandırmaktadır. Bu yöremizde ayrıca alabalık üretim istasyonu bulunmaktadır. Sportif balıkçılık, kampçılık, günübirlik piknik, tabiat içerisindeki yürüyüş, manzara seyir imkanlarından yararlanmak mümkündür.

Milli Parkta otel, lokanta gibi tesisler henüz geliştirilmemiştir. Ziyaretçiler yiyecek ihtiyaclarını kendi imkanlarıyla karşılamaktadır. Geceleme için izne tabii olarak kendi imkanlarıyla kamp kurabilirler

6.7 Dilek Yarımadası Milli Parkı

Ege böldemizin Aydın ilinin Kuşadası ile Söke ilçeleri sınırları içinde bulunan Dilek Yarımadası mevkiinde 10.985 hektarlık saha 1966 yılında Milli Park olarak ayrılmıştır.

Samsun dağı yükseliminin Ege denizine doğru uzantısıyla şekillenen Dilek Yarımadası ilginç jeolojik ve jeomorfolojik yapısı yanında Akdeniz bölgesinde ender görülen potansiyelde bitki örtüsüne sahiptir. Bu özelliği nedeniyle de botanik yönünden bilimsel bir değer kazanmıştır. Milli Park sahip olduğu zengin tabii çevre yabancı hayvanlardan sürüngenlerin, memelilerin, kuşların ve balıkların yanında nesli hemen tümeyle tükenmeye yüz tutmuş Anadolu Pars'ının batıda yaşadığı son noktadır. Ayrıca tüm Akdeniz ülkelerinde korunan türler arasında bulunan Akdeniz Foku ve Deniz Kaplumbağaları Milli Parkın kıyılarında yaşama ve üreme imkanı bulmuşlardır. Ziyaretçilerin Nisan-Ekim ayları arasında plaj, piknik, tabii patikalarında yürüyüş, tırmanma imkanlarından yararlanması mümkündür.

Henüz Milli Parkta ziyaretçilerin konaklama ve yiyecek hizmetlerini karşılayacak tesisler yapılmamıştır.

6.8 Spil Dağı Milli Parkı

Ege bölgesinde Manisa ilinin Güneyinde yer alan Manisadağı'nın 5.505 hektarlık bölümü 1968 yılında Milli Park olarak ayrılmıştır.

Gediz vadisini içerisine alan faylı teknenin yükselen kanadını teşkil eden Spil Dağı kısa mesafede kazandığı 1.500 m yükseltiyle sıcak bir bölgede serinletici faktör olarak büyük önem taşımaktadır. Bilindiği gibi atmosferde yükseldikçe her 100 metrede sıcaklık 0.5 derece düşmektedir. Yükseltisi 50-100 m arasında değişen ovaya göre Spil Dağı 10°C'ye kadar daha az sıcak iklimik şartlara sahiptir. Yaz sıcaklığının yüksek olduğu bu yöre için Spil Dağının önemi burada gizli bulunmaktadır.

Park ormanı, rekreasyonel değeri kadar, morfolojik kaynakları, kanyonları, termal kaynakları ve Osmanlı tarihinde buradan götürülerek bir devre ismini veren dağ lalelerinin tabii yetiştirme ortamı olması ile de önem taşımaktadır.

Kanyon, vadiler, mağaralar, dolinler ve lapyalar gibi kast oluşumları yörenin jeolojik yapısından kaynaklanan ilginç yer şekilleridir. Ağlayan kaya, Briky Krallığı'ndan kalma Tantal Kalesi ile tarih öncesi yerleşimlerin izlerini taşıyan mağaralar Milli Parkın kültürel özelliklerini teşkil etmektedir.

Milli Parkın piknik ve kamp imkanlarından yararlanmak için Nisan-Aralık ayları en uygun zamandır.

Dağcılık, rehberlik turları, kampçılık, piknik yapma gibi faaliyetlere katılınabilir. Ağlayan kaya, zaman tanrısı Kronos'un karısı Kibele'nin rölyefini, kanyonları ve dağın zirvesindeki Gediz çöküntü alanı parkın rekreasyonel potansiyelini oluşturmaktadır.

Park içinde otel, motel, vs tesisler yoktur.

6.9 Kızıldağ Milli Parkı

Akdeniz bölgesi Isparta ili Sarkıkaraağaç ilçesi sınırları içerisinde bulunan Kızıldağın 550 hektarlık bölümü 1969 yılında Milli Park olarak ayrılmıştır.

Akdeniz orman kuşağından, İç Anadolu'nun step bölgesine geçiş kuşağında yer alan bu Milli Parkımız ilginç morfolojik özelliklerinin yanında sedir ormanının yarattığı rekreasyonel potansiyele sahiptir. Mayıs-Ekim ayları arasında piknik ve kamp yapma imkanı bulunmaktadır.

6.10 Termesos Milli Parkı

Milli Park çalışmaları gelişen Türkiye'de Milli Park karakteri ve değerini muhafaza eden tabii, tarihi ve arkeolojik yerlerin korunması ve gelecek nesillere saklanması ihtiyacına dayanır.

Akdeniz bölgesi Antalya ili Korkuteli ilçesi sınırları içinde ve Toros Dağları üzerinde 6702 hektarlık alan 1970 yılında Milli Park olarak ayrılmıştır.

Güllük dağının sarp yamaçlarında yüksek bir noktada kartal yuvasını andıran Termesos'un mevki belki de yörenin en göze çarpan özelliklerindendir. Antalya ovasından birdenbire yükselen Batı Toros Sıradağları'nın bir ucunu meydana getiren ve yapı bakımından oldukça karışık olan dağ silsilesinden biridir.

Şehrin bulunduğu saha ormanla kaplıdır. Daha yükseklerde Necropolis'in olduğu sahada sayısı gittikçe artan ve Atbaşı tepesiyle Top tepesinin üst kısımlarına doğru uzanan ardıçlar görünür. [13]

Denizden uzakta, ovoiden çok yüksekteki dağın görüntüsü hürriyetine son derece düşkün olarak yaşayan, civarla bir irtibat kurmayan Termesos'luların karakterine uygundur.

Termesos'taki antik yapıların bazılarında Türkiye'nin güney sahillerindeki tarihi şehirlerde görülen Yunan-Roma sanatı özellikleri hakimdir. İki özelliği ile Termeson Pamfilya'nın Manvgat'tan Antalya'ya kadar sahil boyunca uzanan beklili başlı şehirlerden ayırır. Yörenin kendine has havası ile dik patikalarla ulaşılabilen sarp yamaçlarda kurulmuş olması, ikinci özelliği ise ovada yaşayan şehirliilerdir. Solimler diye tarihte bahsedilen ayrı bir ırktan gelmektedirler.

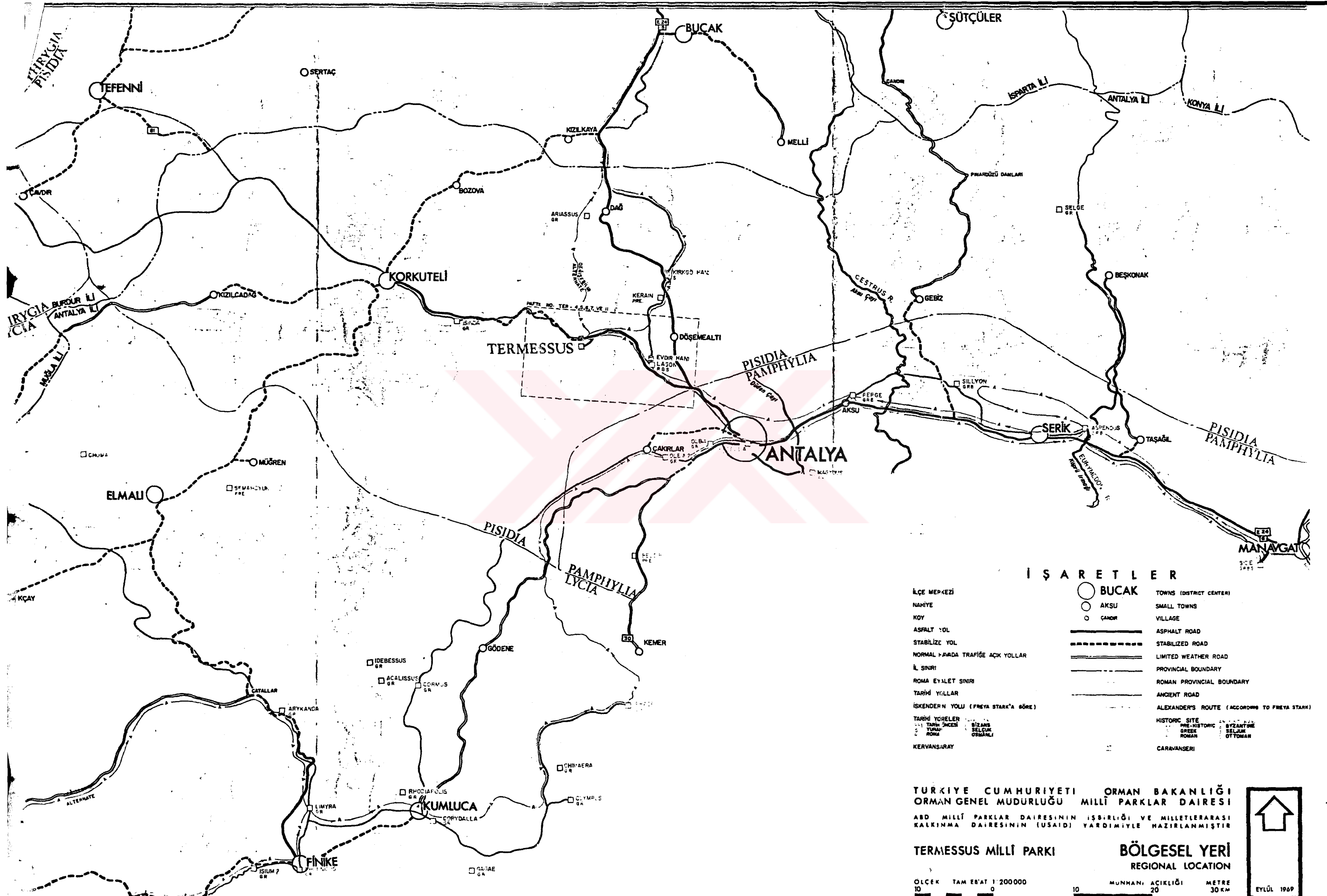
Sahanın akarsuları yıllık yağışa göre değişken periodik karakterdedir. Bu durum kendisini yeraltı su sisteminde de kendisini göstermektedir. Termesos sahasındaki çok sayıda kuyuların ve sarnıçların mevcudiyetini de göstermektedir.

Akdeniz sahili bilhassa Mersin'in batı kısımları turizm potansiyeli bakımından Ege bölgesiyle eşit durumdadır. Ancak bu potansiyel yeni gelişmeye başlamıştır. Ege bölgesine nisbeten gelişmedeki bu gelişme Türkiye giriş kapıları ile irtibatı sağlayan ulaşım imkanlarının yetersizliği nedeniyle. [13]

Termesos Antalya'ya ve Akdeniz sahil yolunun batıdaki bitim noktasına 30 km mesafededir. Kuzey-Güney trafiğini taşıyan esas yol Antalya-Burdur-Isparta karayoludur. Antalya'dan Milli Parka Antalya-Korkuteli ile ulaşılır. Yolum Milli Park girişine kadar olan kısmı asfaltlanmıştır. [13] Antalya karayolundan başka, havayolu ile de ulaşılabilir. Ankara ve İstanbul'dan her gün seferler vardır. Muntazam olmamakla birlikte yabancı havayollarına ait uçak seferleri vardır.

Denizyolu ile tam bir gelişme sağlanamamıştır. Haftalık ve özel seferler düzenlenmektedir.

Termesos bölgesi içinde otel, motel yoktur. Turistik faaliyetlerin merkezi Antalya olup turistik potansiyele

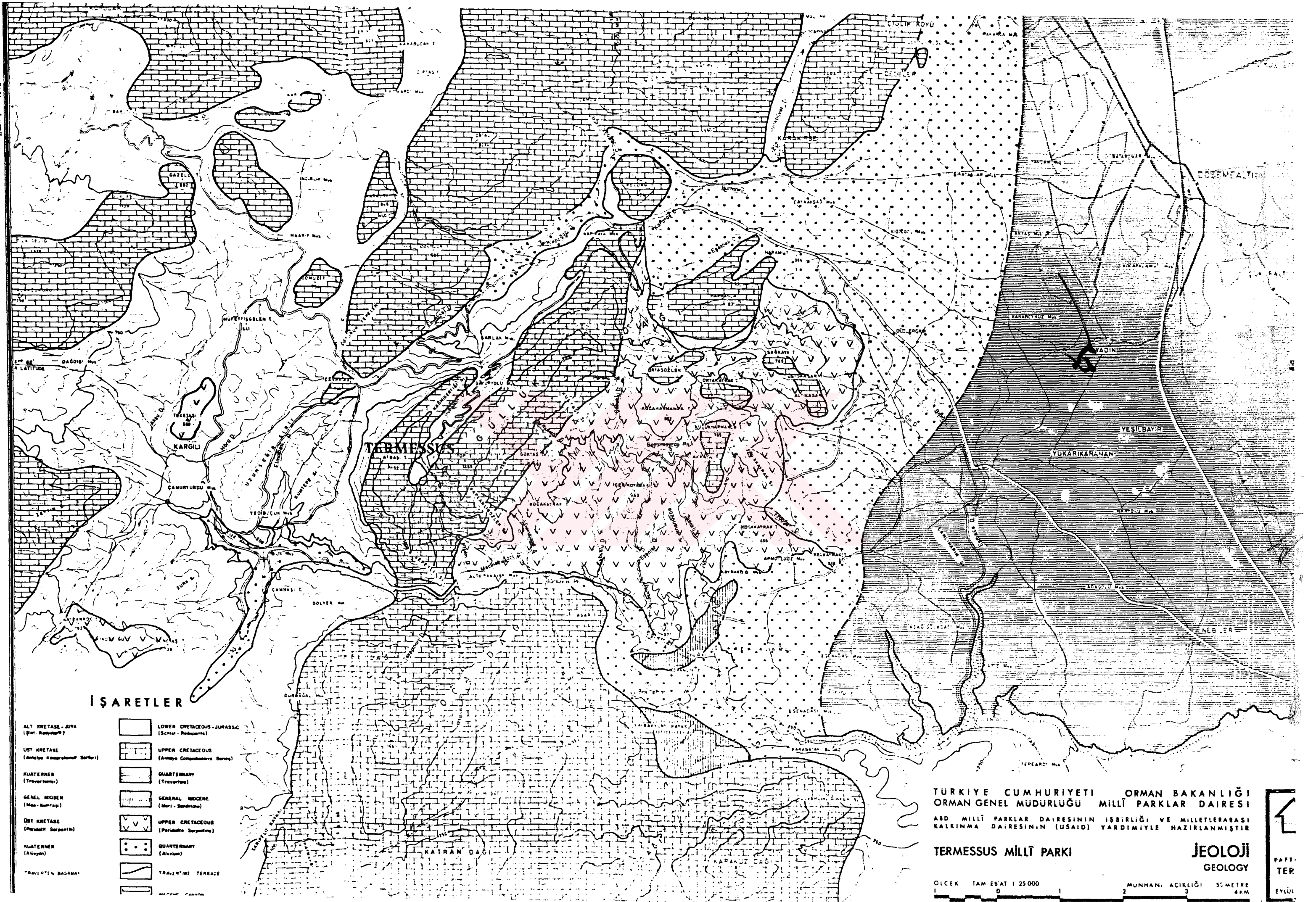
İŞARETLER

MAKİ		MAKUS
NORMAL KORU		NORMAL WOOD
BOZUK KORU		DISTURBED WC
BALTALIK		COPPICE
BOZUK ARDIÇ		DISTURBED JU
KAYALIK SAHA		ROCKY AREA
TARIMSAL VE AÇIK ARAZİ		AGRICULTURAL
MESKUN SAHA		SETTLEMENT
MİLLÎ PARK SINIRI		NATIONAL PARK
ÇAM		PINE
MEŞE		OAK

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ORMAN BAKANLIĞI
ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ MİLLÎ PARKLAR DAİRESİ
ABD MİLLÎ PARKLAR DAİRESİNİN İŞBİRLİĞİ VE MİLLETLERARASI
KALKINMA DAİRESİNİN (USAID) YARDIMIYLA HAZIRLANMIŞTIR
TERMESUS MİLLÎ PARKI VEJETASYON
VEGETATION

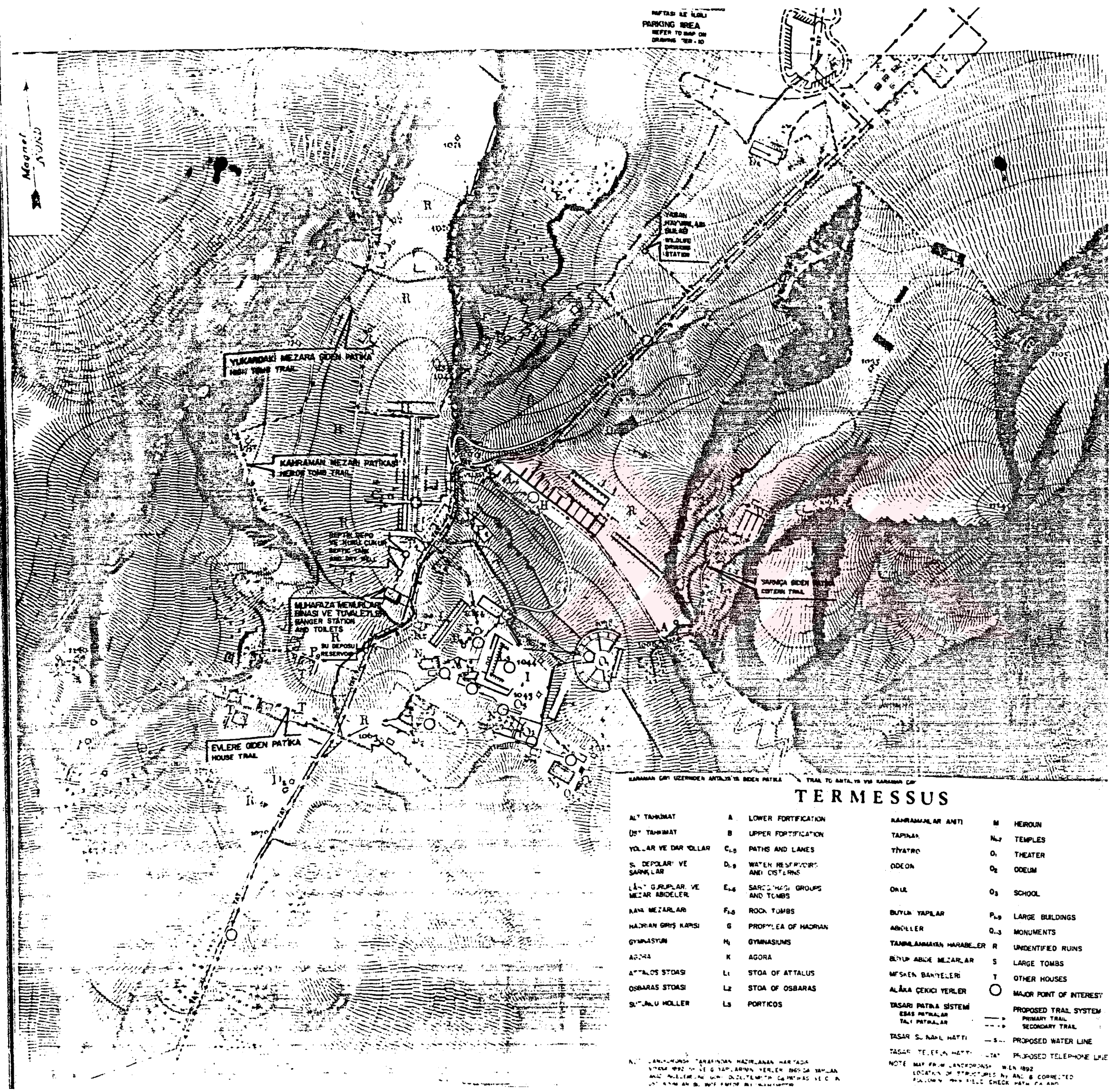
ÖLÇEK 1:25000

MUNHAN: AÇIKLIĞI 50 MET. 1

HAFTASI VE KURU
PARKING AREA
REFER TO MAP ON
DRAWING "TER-10"

Magnet
N-0-0

TERMESSUS

ALT TAHHİMAT	A	LOWER FORTIFICATION	KARAHANAN ANITI	M	HEROIN
YOLAR VE DAR YOLLAR	B	UPPER FORTIFICATION	TAPINAK	N	TEMPLES
S. DEPOLARI VE SAKLIYALAR	C	PATHS AND LANES	TIYATRO	O	THEATER
L. DEPOLAR VE MEZAR ABİDELERİ	D	WATER RESERVOIRS AND CISTERNS	ODEON	O	ODEUM
KARAHANAN MEZARLARI	E	SARCOPHAGI GROUPS AND TOMBS	OKUL	O	SCHOOL
HADRIAN GİRİŞ KAPISI	F	ROCK TOMBS	BÜYÜK YAPILAR	P	LARGE BUILDINGS
GYMNASIYUM	G	PROPYLEA OF HADRIAN	ABİDELER	Q	MONUMENTS
AGORA	H	GYMNASIUMS	TANIMLANMAYAN HARABELER	R	UNIDENTIFIED RUINS
ATTALOS STODASI	I	AGORA	BÜYÜK ABİDE MEZARLAR	S	LARGE TOMBS
OSBARAS STODASI	L	STOA OF ATTALUS	MESKEN BİYUTELERİ	T	OTHER HOUSES
SUTUNLU MOLLER	L	STOA OF OSBARAS	ALAKA ÇEKİCİ YERLER	○	MAJOR POINT OF INTEREST
	L	PORTICOS	TASARI PATIKASI SİSTEMİ	—	PROPOSED TRAIL SYSTEM
			ESAS PATIKALAR	—	PRIMARY TRAIL
			TALİ PATIKALAR	—	SECONDARY TRAIL
			TASAR S. NAKİL HATTI	—	PROPOSED WATER LINE
			TASAR TELEFON HATTI	—	PROPOSED TELEPHONE LINE

TERMESSUS TARİHİNDE OLAYLAR EVENTS IN THE HISTORY OF TERMESSUS EACH BAR REPRESENTS ONE CENTURY

Şehir kalıntıların Clarke tarafından bulunması.	20 cı	2000	Ruins of city discovered by Clarke.
Şehir muhtemelen Bizans Dönemi başlarında terk edilmiştir. Gerileme başlar.	18 cı	1830	City probably abandoned at beginning of Byzantine period. Decline begins.
Şehrin en müreffeh devri. Aurelia Arasta tarafından Artemis tapınağı inşa edildi.	6 cı		Most prosperous period of city. Temple of Artemis built by Aurelia Arasta.
Kral yolunun inşası. Propylea inşa edildi ve Hadrian'a izafe edildi.	4 cu		King Street built. Propylea built and dedicated to Hadrian.
Odeon inşa edildi.	3 cü		Odeon constructed.
Termessus'u da içine alan Pisidiya toprakları Galatya'dan Amyntas'a verildi.	2 ci		Pisidia, including Termessus, given to Amyntas of Galat.
Mitridat harplerinde yardımına karşılık olarak Termessus'un bağımsızlığı Roma tarafından tekrar ilân edildi.	1 ci		In payment for support of Rome during Mithraditic wars, dependence of Termessus reaffirmed.
Roma Güney Sahil'i'nin ve ithak edilmiş olan sahanın kor-samlarıyla harb eder.			Rome fights pirates of south coast and annexes area.
III. Attalos ölür ve Bergama Krallığı'nı Roma'ya vasiyet eder. Bergama Kralı II. Attalos, Termessus'lulara Selge'liere karşı açtıkları kampanyada yardımcı oldu. Bu zamanda Agora'da kendisine izafe edilen bir stoa inşa edildi.			Attalus III dies and wills Kingdom of Pergamum to Rome.
Selucid Kralı III. Antiochus Roma tarafından yenildi. Anadolu toprakları Bergama'dan Eumenes'e verildi. Konsul Manlius Vulsus, Termessus'lular tarafından zapt edilmiş olan Isinda şehrine yardım etti ve onlardan vergi aldı.			Attalus II, King of Pergamum, assisted by Termessus campaign against Selge. He dedicated a stoa at the Ages at this time.
Termessus Lidya ittifakına dahil 30 şehire harbe girdi. Termessus bir Pisidiya şehri olan Adada'nın müttefiki oldu.			Antiochus III, Selucid King, defeated by Rome. Anatoli lands given to Eumenes of Pergamum. Consul Manlius Vulsus assisted city of Isinda besieged by Termessians and collected tribute from them.
Dendanda'da Küçük Termessus (T. Minor) bulundu.			Termessus at war with 30 cities of the Lydian League. Termessus contracted defence alliance with Pisidian city Adada.
İskender'in ölümünden sonra, bölge Selevisid'lerin kontrol altına girdi. Alketas efsanesi.			Termessus Minor founded at Dendanda.
Büyük İskender, Gordium'a geçerken Termessus'lularla çarpıştı. Mevcut olan bir şehir için ilk yazılı dokümanlar...			Following death of Alexander, area came under Seleucid control. The saga of Alketas.
Termessus'ta şehirden biri olan Osbaras'a ithafen Agora içinde stoa inşa edildi.			Alexander The Great, enroute to Gordium, skirmishes with Termessians. First documented reference to the already existing city of Termessus.
Yunanlılar Perslerle sulh antlaşması yaparak, Perslere bütün Asya şehirlerinin kontrolünü verdiler.			A stoa at agora of Termessus dedicated by a citizen, Osbaras. Greeks sign peace with Persia giving Persia control of Asiatic cities.
Persler, Atinalılar tarafından Aspendos'ta yenilgiye uğradılar. Bazı Pamfilya şehirleri Atina ittifakına dahil oldular. Pamfilya'lılar (Güney Kıyı Şehirleri) Pers harplerinde Persleri desteklediler. Yenilgiden sonra Güney Kıyıları yine Perslerin kontrolü altına girdi.			Persians defeated by Athens at Aspendos. Some Pamfilyan cities join Athenian league.
Persler Lidya'lıları yenerek Anadolu'nun Güney ve Batısını kontrol altına aldılar.			Pamphylia (S. Coast Cities) supported Persia in Pers. war. S. Coast still controlled by Persians after their defeat.
Homerus İliada'sında (M.S. 750) Bellerophon efsanesi anlatılır ve O'nun Termessus'un ilk sakinleri olan Schall'lerle harb ettiğini söyler.			Persians defeated Lydians and took control of South and West Asia.
Truva'nın düşmesinden sonra "karışık" bir göçten dolayı sah line geç ettiği ve muhtemelen sahil şehri haline geldiği yazılır.			In Homer's Iliad writer says that Bellerophon includes mention of his battling the Solimians, the ancient name of the inhabitants of Termessus.
Karain ve Termessus civarındaki diğer mağaraların iskânı.			At the time of the fall of Troy, tradition says that a "mixed multitude" migrated to the southern coast and probably settled the coastal cities.
			Occupation of Karain Cave and other caves in vicinity of Termessus.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
ORMAN BAKANLIĞI
MİLLİ PARKLAR DAİRESİ

ABD MİLLİ PARKLAR DAİRESİNİN İŞBİRLİĞİ VE MİLLETLERARASI KALKINMA DAİRESİNİN (USAID) YARDIMIYLA HAZIRLANMIŞTIR

TERMESSUS MİLLİ PARKI

ARKEOLOJİ
ARCHAEOLOGY

OLCEK 106 TAM EB'AT 1 2000 0 100 200 300 M

MUNHAN: ACIKLIĞI 20 METRE

PAFTA NO TER-3 EYLÜL 1996

sahiptir. Termesos zengin bir tarihi eser sahasıdır. [13]

6.11 Kovada Gölü Milli Parkı

Akdeniz bölgesi Isparta İli Eğridir Gölü ve çevresinin 6.534 hektarlık bölümü Milli Park olarak ayrılmıştır. Eğridir gölünün güneye doğru tabii bir uzantısı olan Kovada Gölü aradaki vadinin karalaşması ile bugünkü durumunu kazanmıştır. Menderesler çizerek iki gölü birbirine bağlayan eski vadi yerine bugün bir kanal açılmıştır. [14] Bu kanalla göle gelen sular diğer bir kanalla gölden alınarak hidroelektrik santralına elektrik üretimine götürülmektedir.

Yüzölçümü 900 km², derinliği 6-7 m arasında değişen Kovada Gölünün yükseltisi 900 m dir.

Kovada Gölü ve yöresi Türkiye'de Tanrı'nın cömertçe bahsettiği benzersiz tabii manzaraların bir örneğini teşkil eder. Burada gaye, çok yönlü ve yüksek standartlı her türlü rekreasyonel imkanları sağlamaktır. Rekreasyonel kullanımları itibariyle müsait bir Milli Parktır.

Park içinde önceki medeniyetlere ait hemen hemen hiç bir iz yoktur. Buna karşılık parkı çevreleyen sahalar tarih ve arkeolojik bakımdan oldukça zengindir. [14]

Kovada Gölü Akdeniz Bölgesi ile Anadolu platosu arasında bir duvar meydana getiren Batı Toros Sıradağlarının ortasında; yüksek tepeler derin kanyonları ve büyüklü küçüklü çok sayıda gölleri olan bir bölgede yer alır. Buraya Türkiye'nin Göller Bölgesi denir.

Kovada'ya kuzeyden Eğridir yolu ile ulaşılır. Eğridir'e ise ya batıdan Isparta üzerinden gelen asfalt yolla ya da doğrudan Konya üzerinden Gölü çevreleyen stabilize yolla ulaşılır. Ankara-İzmir hattından ayrılıp Eğridir'e ulaşan bir demiryolu mevcuttur. Yaz aylarında bu hat üzerinde Eğridir'e özel tren seferleri yapılmaktadır.

En yakın havaalanları Afyon ve Antalya'dakilere İstanbul'dan uçak seferleri vardır.

Kovada gölü'nde herhangi bir turistik tesis mevcut değildir. Göle gelen ziyaretçiler Egridir ve Isparta'da kalırlar ve göl kenarında kendi imkanlarıyla kamp kurabilirler. Kovada'ya en yakın turistik tesislere haiz yer, gölün 30 km kuzeyindeki Egridir'dir. Egridir Gölünün güneyinde kayalık yarımada üzerine kurulmuş ve nüfusu 9.000'in üstünde olan bu kasabada turizm belgesi bulunan iki otel mevcuttur. Bunların dışında moteller de vardır.

Kovada Gölünde suyun kaynağı yine kendisidir. Yalnız mikrop taşıma ihtimali bu kaynağın en önemli dezavantajıdır. Egridir kasabasında Egridir gölünden alınan su kullanılmaktadır. Fakat Kovada Gölünden gelen su Egridir Gölünden çıktıktan sonra bazı yerleşim sahalarının yakınından geçerek gelmekte ve kanalizasyonlarda iki göl arasında bu kanala açılmaktadır. Ayrıca tekrar göle akmaktadır. Bu sebeple göl suyunun içme suyu olarak kullanılabilmesi için filtre dahil olmak üzere bazı muamelelere tabi tutulması gerekmektedir. Dolayısıyla göl suyunun içme suyu olarak kullanılması teklif edilmemiştir. [14] Filtre vazifesi gören kuyu formasyonlarından su temin edilebilirliği ile denizaltı mevkiî içinde tesisi kurularak pompalanması uygun görülmüştür.

Ormanlı devrine kadar buralarda yaşamış medeniyetlere ait kalıntılar bir kaç saatlik mesafededir. Kovada'ya gelen veya buradan giden ziyaretçiler için bu tarihi yerleri gezmek tamamlayıcı bir tur olarak mutlaka düzenlenmelidir.

Kovada Gölü Milli Parkının idaresinde çok taraflı kullanım prensipleri izlenecektir. Fakat bu kullanımlar yöredeki vahşi tabiat niteliğini islah edecek ve koruyacak şekilde sınırlandırılmalıdır.

Hem yerli hem de yabancı misafirleri barındırabilecek moteller; araba, şahsi kamp teçhizatı veya bir sırt çantası

İŞARETLER

YSAFLI GÖKNAR KORU	GOOD QUALITY FIR WOODLAND	BOZUK ÇAM KORUSU-BOZUK BALTAK	DISTURBED PINE AND COPPICE
YSAFLI GÖKNAR-ARDIÇ-MEŞE	GOOD QUALITY FIR JUNIPER WOODLAND	MEŞE BALTALIĞI	OAK COPPICE
YSAFLI KARAÇAM KORUSU	GOOD QUALITY BLACK PINE WOODLAND	BOZUK BALTAK	DISTURBED COPPICE
YSAFLI KIZILÇAM KORUSU	GOOD QUALITY RED PINE WOODLAND	BOZUK ARDIÇ-BOZUK BALTAK	DISTURBED JUNIPER AND COPPICE
İK EYSAFLI GÖKNAR-MEŞE KORU	LOWER QUALITY FIR-JUNIPER WOODLAND	MAKİ	MAQUIS
İK EYSAFLI ARDIÇ KORU	LOWER QUALITY JUNIPER WOODLAND	TARIMSAL VE AKIK ARAZI	AGRICULTURAL AND BARELAND
İK EYSAFLI MEŞE-MEŞE ÇAM KORU	LOWER QUALITY OAK-PINE WOODLAND	MESKUN SAHA	SETTLEMENT AREA
İK EYSAFLI MEŞE-ARDIÇ KORU	LOWER QUALITY OAK-JUNIPER WOODLAND	MİLLİ PARK MUĞDU	NATIONAL PARK BOUNDARY
İK MEŞE KORU	DISTURBED OAK WOODLAND	DEVLET ORMAN İŞLETMESİ SINIRI	NATIONAL FOREST BOUNDARY

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ORMAN BAKANLIĞI
ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ MİLLİ PARKLAR DAİRESİ

ABD MİLLİ PARKLAR DAİRESİNİN İŞBİRLİĞİ VE MİLLETLERARASI
KALKINMA DAİRESİNİN (USAID) YARDIMIYLA HAZIRLANMIŞTIR

KOVADA GÖLÜ MİLLİ PARKI

VEJETASYON
VEGETATION

ÖLÇEK: TAM ESAT 1:5000

MUNHANI ACIRLIĞI METRE

PAPTA NO
KOV-4

ile gelecek yerli ve yabancı turistlere her şekilde kamp kurabilme imkanı sağlanacak komple bir kamping sistemi tesis edilmelidir.

Kovada Gölü kaynaklarının korunması için zıt kullanımların çıkartılması (otlatma, çiftçilik, avlanma, haval elektrik hatları, kerestecilik ve yakacak odunu temini, parkın komando eğitimine kapatılması), ağaçlandırma (sınırlarının çitle çevrilmesi, genel temizlik) gereklidir.

6.12 Munzur Vadisi Milli Parkı

Doğu Anadolu bölgesi Tunceli ili sınırları içinde Munzur vadisinin yukarı ve orta kesimlerini içerisine alan yörede vahşi tabiatın tabii şartlar içerisinde korunması ve Munzur Çayı'nda bulunan alabalık populasyonlarının aşırı avlanma ile yok olmasını önlemek için 42.000 hektarlık saha 1971 yılında Milli Park olarak ayrılmıştır.

Mercan vadisinin 1600 m'den yukarı kesimlerinde buzul gölleri, küçük selaleler Milli Parkın görkemli peyzajlarının seçkin örneklerindendir. Yabani hayvanlar için uygun yaşama ortamlarına sahip olan bu yöremiz aynı zamanda zengin bitki örtüsüne de sahiptir.

Sportif balıkçılık, kampaçılık, botculuk ve piknik faaliyetlerine müsait olan Milli Parkta alabalıkların yaşadığı tabii ortam, diğer yaban hayatı sakinleri ve çevrelerinin kendisine has vahşi manzarası görülmeye değer potansiyellerdir.

Milli Park dahilinde hizmet verecek tesis mevcut değildir.

6.13 Olympos Beydağları Milli Parkı

Akdeniz bölgesi Antalya ili limanından başlayarak Gelidonya burnuna kadar uzanan, güneybatı Antalya

kıyılarının ve Beydağlarının kıyıya bakan yamaçlarını içine alan 69.800 hektarlık genişliğinde saha 1972 yılında Milli Park olarak ayrılmıştır.

Antalya körfezinin batı sahilinde Akdeniz'in mavi sularında dimdik yükselen ormanlarla Beydağlarının insanı büyüleyen üstün yapısı modern değişimlerle değerini kaybetmemiş çeşitli büyüklükteki plajların ve Olympos , Faselis gibi antik şehirler Milli Park içinde korunmaya değer kaynaklardır. Batı Torosların Genç Dağlar kuşağını içerisine alan yörenin en yüksek noktaları 2500 m ile Tahtalı Dağı ve Kızlar Sıvrisidir.

Zengin bitki örtüsü, jeomorfolojik yapısı ve bunların oluşturduğu üstün peyzaj güzellikleri yanında Faselis, İbros, Adresan limanı, Olympos ve Gagain gibi tarihi yerleşim yerleri Milli Parkın önemli kaynak derlerini teşkil etmektedir.

Milli Parkın plajları, koyları yanında deniz dibi de çeşitli su sporlarına değişik olanaklar hazırlayan potansiyellerdir.

Kampçılık, piknik, yüzme, dalma, sportif balıkçılık, yelken, su kayığı, dağcılık, yürüyüş faaliyetlerine sahip olan Olympos Milli Parkında hizmet verecek motel, lokanta, tesislerine sahiptir.

6.14 Gelibolu Yarımadası Milli Parkı

Hellespontos Çanakkale Boğazı'nın en eski ismidir. Mitolojiye göre " Altın Post " efsanesinde Teb kralı Athamas'ın çocukları Phriksos'la Helle'yi Ram adındaki kanatlı koç Yunanistan'dan Karadeniz'deki Kolchhis ülkesine kaçırmak ister; fakat Athamos'un kızı Helle Çanakkale Boğazı'nı geçerken denize düşüp boğulur. Bunun üzerine Boğaza Hellespontos denilmiştir. Daha sonra Dardanos Çanakkale'yi Dardanelles diye zikretmiştir.[15]

Birçok medeniyetlerin elinde bulunan Canakkale 1356 yılında Osmanlı topraklarına katılmıştır. Şehirde MÖ 3. yy'a ait seramik kalıntılarına rastlanmıştır. Bizans zamanından kalan sarnıçlar bugün bile kullanılacak durumdadır. Şehrin iç kalesi ayaktaadır. Surlar yer yer tahrip edilmiştir.

I. Dünya Savaşı'ndan sonra işgal sırasında Elaus antik kentinde R. Demangel tarafından kazı yapılmış buluntuların büyük bir kısmı işgalden yararlanılarak Fransa'ya götürülmüştür.

Fatih Sultan Mehmet zamanında Boğaz'ın en dar yerinde üç kısımdan meydana gelen ve plan olarak üçgene benzeyen Kilit-ül-Bahir kalesi inşaatında Sestoz antik şehrinin taşlarından yararlanılmıştır. Kanuni zamanında kale onarım görmüştür.

Kültür Bakanlığı 1710 sayılı yasa ile Gelibolu Yarımadası'nın tümünü tabii, arkeolojik, tarihi, askeri-harp ve kentsel sit alanı olarak 14.11.1980 gün ve 12331 sayılı kararname ile tescil edilmiştir. [15]

Marmara bölgesinin batısında bulunan Gelibolu Yarımadası'nın 33.000 hektarlık kesimi 1973 yılında Milli Park olarak ayrılmıştır. Bu Milli Parkımız bir milleti yok etmek isteyen saldırgan düşünceye karşı yurt sevgisini ve savunmasını anıtlastırırarcasına hayatını koyan 250.000 Türk evladının tarihteki yerini ve değerini simgelemektedir.

Milli Parka E-24 nolu devlet karayolu ile ulaşılmaktadır. Eceabat'ın 2 km güneyinden itibaren mevcut yol park trafiği ile birlikte Milli Park içerisinde yer alan köylerin Eceabat ilçesine bağlantısını sağlamaktadır.

Su kaynakları yönünden yarımadaanın filis formasyonlarıyla aflore edildiği, filis formasyonlarında ise parazitinin düşük ve boşluklar arası bağlantılarının mevcut olmaması nedeniyle taban suyu oluşmamakta ve yeraltı su kaynaklarından gereğince yararlanılmamaktadır.

İhtiyaç duyulan suyun temini daha ziyade mevcut derelerden yağışlı mevsimlerde depolanacak sular ile yine yağışlı mevsimlerde bağlantılı olan kaynaklardan faydalanılarak sağlanacaktır. Su kaynağı olarak yararlanılacak dereler : Çınarlıdere ile Anzacdere sayılabilir. [15] Dolayısıyla depo sistemi tavsiye edilmektedir.

Milli Parkta : Canakkale Boğazı ve Ege denizi kıyılarındaki plajların deniz sporlarına dayalı olarak sunulduğu açık hava dinlenme imkanları, Saroz Körfezinin tabii ortamında çoğalan değişik türde ve bol miktardaki balık popülasyonunun ortaya koyduğu sportif balıkçılık faaliyetleri ile de desteklenmektedir. Yılın büyük kesiminde aldığı sürekli rüzgarlar ve kuvvetli sayılabilecek akıntıların oluşturduğu olumsuz etmenlere rağmen yarımadaının sahilleri yaz kullanıcıları açısından 3-4 aylık uygun ve üstün değerde rekreasyon potansiyeli taşımaktadır. Gelibolu yarımadası ve çevresi uzun yıllar ülkemizin turizm politikası yönünden öncelikli yöreleri dışında tutulması nedeniyle gerekli konaklama tesislerinden yoksun kalmıştır. Bu uygulama yörede sürdürülen askeri yasak bölge statüsü de etken olmuştur. Gerek Edirne girişi gerekse İstanbul üzerinden gelen turist akımı Türkiye'nin turizm imkanları yönünden gelişmiş Ege bölgesine ulaştıran E-24 karayolunun istikametinde geçmesine rağmen yukarıda değinilen nedenlerle bugüne kadar Gelibolu yarımadası ve çevresinin harp tarihi, arkeoloji ve tabii turizm potnsiyellerinden ülke düzeyinde gereğince yararlanılamamıştır.

Milli Parkta savaş alanları, anıtlar, şehitlikler, anıtmezarlar, müzeler, saha sergileri yanında ayrıca tabii çevrenin zengin güzellikleri ve savaş alanları dışında park yönetimince geliştirilmiş piknik ve kamp alanları yararlanılmaya açıktır

Gelibolu Yarımadası Milli Parkının en önemli kaynağı yarımada üzerinde 1915 Canakkale Savaşları'nın yoğunluk

İŞARETLER

	DAĞLIK ALAN		AKARSU SEKİLERİ
	TEPELEK ALAN		ASINTI YÜZEYLERİ
	TABAKA DÖVRÜKLERİ		SUBSEKAN ÇUKURLUKLARI
	AZ EŞİMLİ KALKER TABAKA BASAMAKLARI		VADI TABANLARI
	DENİZEL SEKİLER		AÇIK VADI YARIMLARI

EGE DENİZİ

CANAKKALE BOĞAZI

SAROS KÖRFEZİ

ÇANAKKALE

TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
MILLİ PARKLAR VE AVCILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
GELBOLU YARIMADASI
TARHI MİLLİ PARKI

ÖLÇEK 1:50000

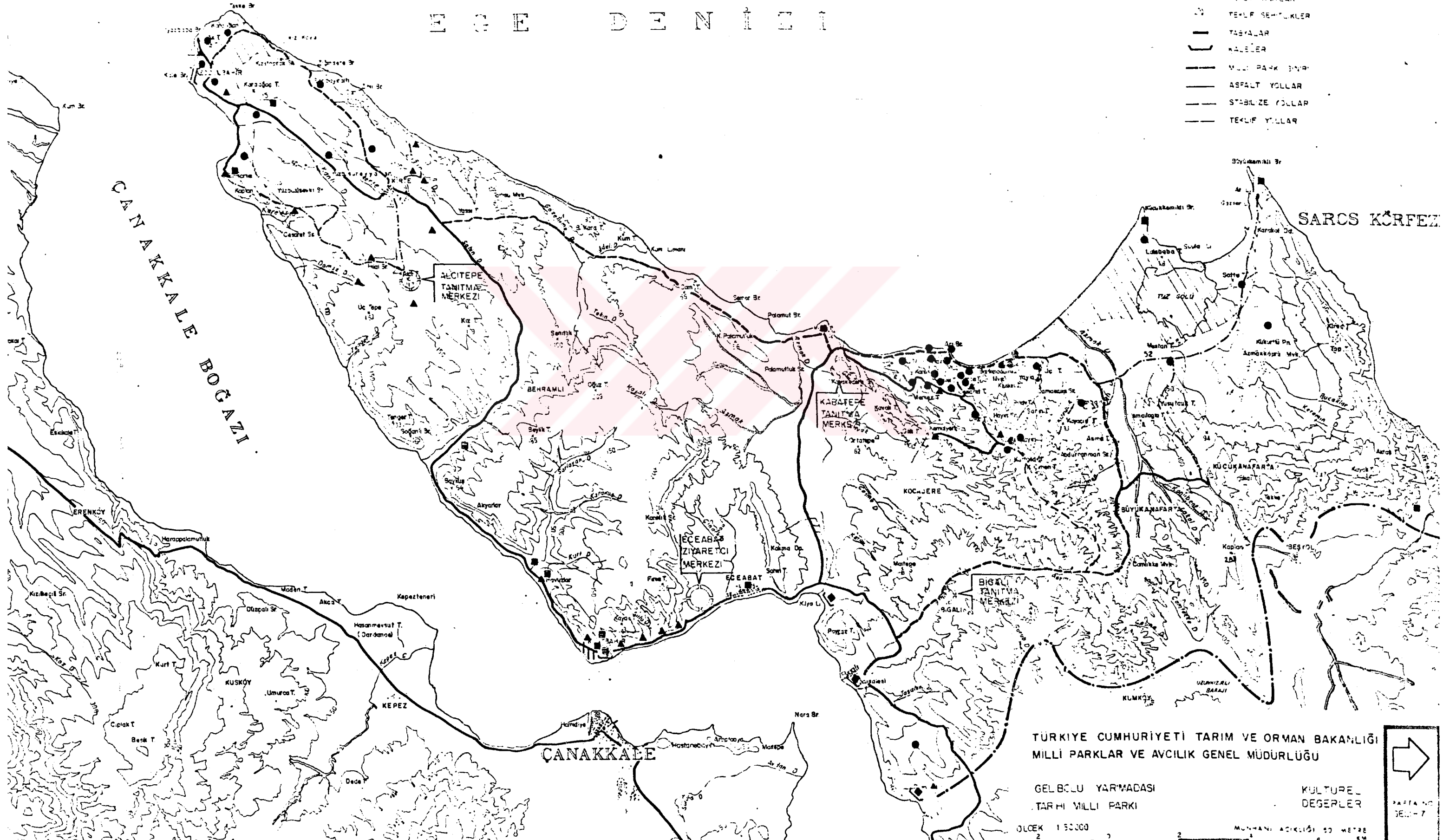
MUNHANI ACİL 51 50 METRE

PARTİ
BULU

EGE DENİZİ

SARFETLER

- ST. ENERJİ ALANLARI
- ARKEOLOJİK SİT
- DİNİ VE KÜLTÜREL YAPILAR
- YABANCI ANIT VE MEZARLAR
- YERLİ TÜRK ANITLARI
- TEKİLİF ANITLAR
- TEKİLİF SİYERLER
- YABANCI
- KALELER
- MILLİ PARK BÖLGE
- ASFALT YOLLAR
- STABİLİZE YOLLAR
- TEKİLİF YOLLAR

TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
MILLİ PARKLAR VE AVCILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

GELİBOLU YARIMADASI
TARHİ MİLLİ PARKI

KÜLTÜREL
DEĞERLER

ÖLÇEK 1:50.000

MÜHÜRÜ AÇIKLIĞI 50 METRE

PAFTA NO
GEL-7

kazandığı sahalardır. Bu sahalar zamanın ve insanoglunun etkisiyle meydana gelen değışmeler sonucu savaşın izlerini büyük ölçüde silmekle beraber yine de parkın titizlikle korunmasında özen gösterilmesi gereken alanlardır.

İkinci husus ise yarımadaanın sık sık orman yangınlarına sahne olmasıdır. Çıkan orman yangınları yarımadaanın tabii örtü dengesini etkilemesi yanında Milli Parkta tabii peyzajı da olumsuz etkilemektedir. Koruma tedbiri olarak şüphesiz ki koruma görevlileri sayısının artırılması, araç sayısının fazlalığı, telsiz bağlantısı, ziyaretçiler için gerekli yasaklamalar gerekmektedir. [15]

6.15 Köprülü Kanyon Milli Parkı

Akdeniz bölgesi Antalya ili Manavgat ilçesi sınırları içerisinde bulunan Köprülü ırmağı ve çevresinin 36.614 hektarlık bölümü 1973 yılında Milli Park olarak ayrılmıştır. Milli Park Manavgat ilçesinin 63 km kuzeybatısında Antalya ilinin 85 km kuzeydogusundadır.

Parktaki tarihi kaynaklar bulundukları yerleri ve kuruluş tarihleri yönünden iki ayrı gruba ayrılır. Birinci gruba en önemli özelliğı taşıyan Köprülü Kanyon ve geri gruptaki dağlık arazide bulunan tarihi Selge şehridir. İkinci grupta ise Köprülü ırmağı üzerindeki köprüleri ve nehir vadisi boyunca uzanan diğer yapıları içine almaktadır. [16]

Köprülü ırmağının batı yakasının tepeleri arasında çanak şeklindeki bir çöküntü alanında tarihi Selge şehrinin kalıntıları bulunmaktadır. Selge Pisidiya'nın önemli şehirlerinden biridir. MÖ 4. yy ortalarına doğru şehir helenistik bir şehir olarak Pisidia'nın en önemli merkezi haline gelmiştir.

Köprülü Kanyon Milli Parkına Antalya ilinden itibaren 49. km'den E-24 nolu milletlerarası karayolundan ayrılan düşük vasıflı il yolu ile ulaşılmaktadır. Bu yol Akdeniz

sahilinden ayrılıp Tasağıl'a kadar 3 km kuzeye çıkar ve buradan vadi boyunca 33 km kadar ilerleyerek Beşkonak nahiyesine ulaşır. 6.5 km ilerisinde Roma devrine ait bir köprüden geçilerek tarihi Selge Kentine ulaşılır. Bolasan'dan sonra artık motorlu vasıtalar geçemez ve bu yaya yoldan Köprülü ırmağı yukarı vadisindeki köylere ulaşır.

Bölgeye karayolu, havayolu ve demiryolu ulaşımı vardır. Antalya'ya Ankara ve İstanbul'dan uçak seferleri yapılmaktadır. En yakın demiryolu Antalya'nın kuzeyinde 146 km mesafede bulunan Isparta'dır. Karayoluyla daha kolay bir ulaşım sağlanır. Denizyolu ile ulaşım oldukça kısıtlıdır.

Köprülü ırmağı parkın temel rekreasyonel dekorunu teşkil etmektedir. Dar kanyonlar arasından coşkun bir şekilde ve dar sınırlardan çıkınca genişlemiş bir tabanda sakin sakin akan bu ırmağın değişken karakteri çeşitli su sporlarına imkan sağlamaktadır. Dalgalı denizde kullanılan kanolar nehrin yukarı kısmında ziyaretçilere bu sporun zevkini tattırmaktadır. Nehrin aşağı kısmında sakinleşen sular ise ziyaretçilere sandal gezintileri, yüzmeye, balıkçılık imkanı sağlamaktadır. Ağaçlarla gölgelenen nehir kıyısındaki kamp sahası ziyaretçilerin hemen yakınındaki sahil yaz sıcaklarından kaçma imkanı sağlamaktadır.

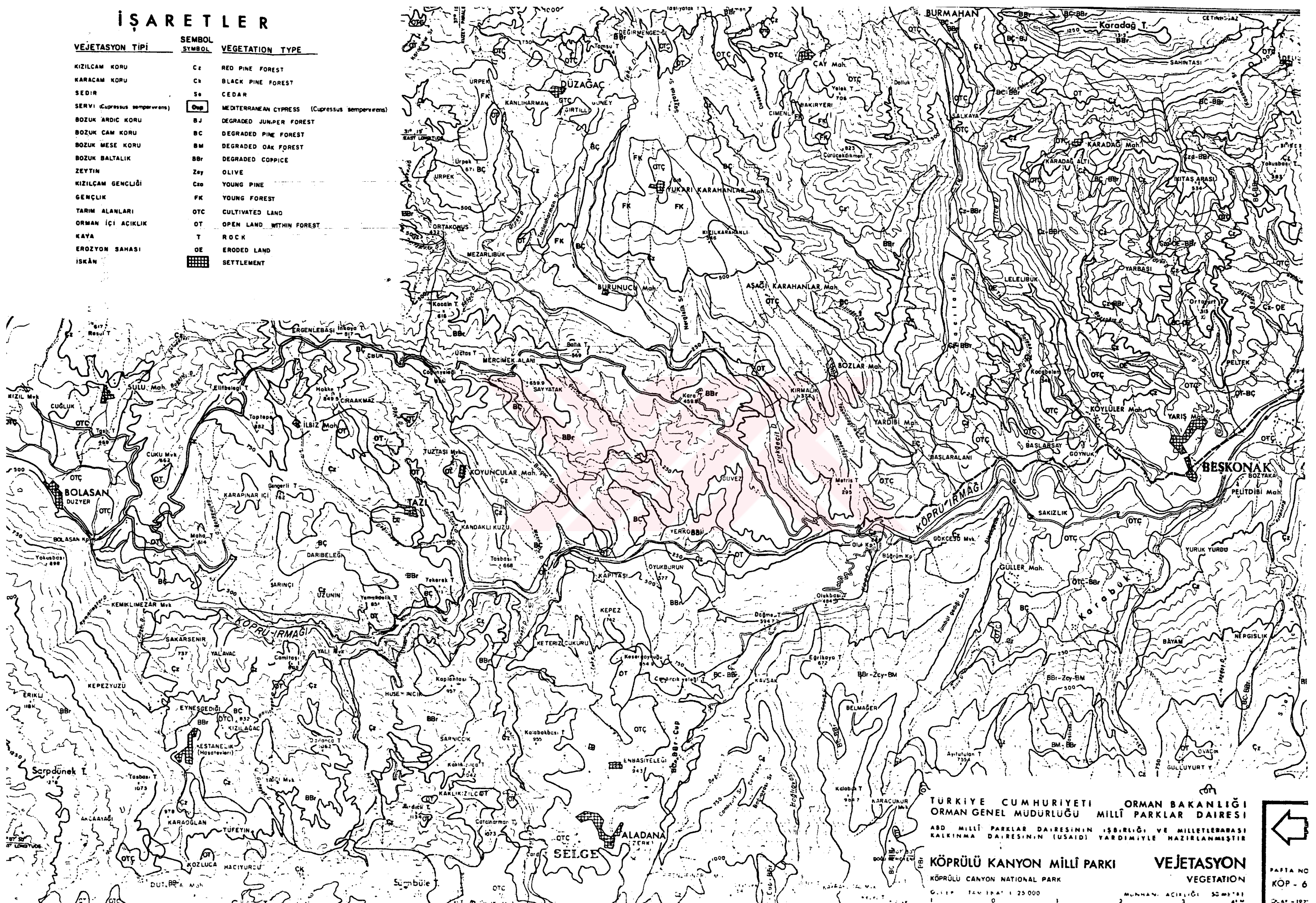
Yöre su kaynakları bakımından oldukça zengindir. Nehir yatağı boyunca birçok su kaynağı vardır. Jeolojik yapının müsait olduğu yerlerde kış yağmurlarını biriktiren su depoları mevcuttur.

Park içinde ziyaretçiler için geceleme tesisi yoktur. Ziyaretçiler kendi imkanlarını kullanmaktadır. Antalya'da (85 km) ve Side'de (65 km) geceleme tesisleri mevcuttur. Köprülü ırmağı Türkiye'deki en güzel manzaralı ve en vahşi nehirlerden biridir. Toros dağlarından çıktıktan sonra Akdeniz'e ulaşmak için ilerlerken muhteşem bir kanyon oymuştur. [16]

Köprülü ırmağının sayısız kaynakları tabii şekilleri

İŞARETLER

VEJETASYON TİPİ	SEMBOL	VEGETATION TYPE
KIZILCAM KORU	Cz	RED PINE FOREST
KARACAM KORU	Ck	BLACK PINE FOREST
SEDİR	Se	CEDAR
SERVI (Cupressus sempervirens)	Ceg	MEDITERRANEAN CYPRESS (Cupressus sempervirens)
BOZUK ARDIC KORU	BJ	DEGRADED JUNPER FOREST
BOZUK CAM KORU	BC	DEGRADED PINE FOREST
BOZUK MESE KORU	BM	DEGRADED OAK FOREST
BOZUK BALTALIK	BBr	DEGRADED COPPICE
ZEYTİN	Zey	OLIVE
KIZILCAM GENCLİĞİ	Czo	YOUNG PINE
GENÇLİK	FK	YOUNG FOREST
TARIM ALANLARI	OTC	CULTIVATED LAND
ORMAN İÇİ ACIKLIK	OT	OPEN LAND WITHIN FOREST
KAYA	T	ROCK
EROZYON SAHASI	OE	ERODED LAND
İSKÂN	■	SETTLEMENT

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ORMAN BAKANLIĞI
ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ MİLLÎ PARKLAR DAİRESİ

ABD MİLLÎ PARKLAR DAİRESİNİN İŞBİRLİĞİ VE MİLLETLERARASI
KALKINMA DAİRESİNİN (USAID) YARDIMIYLA HAZIRLANMIŞTIR

KÖPRÜLÜ KANYON MİLLÎ PARKI

KÖPRÜLÜ CANYON NATIONAL PARK

ÇİZİM TAVHAT 1:25.000

VEJETASYON

VEGETATION

MUNHAN ACILIĞI 50 METRE

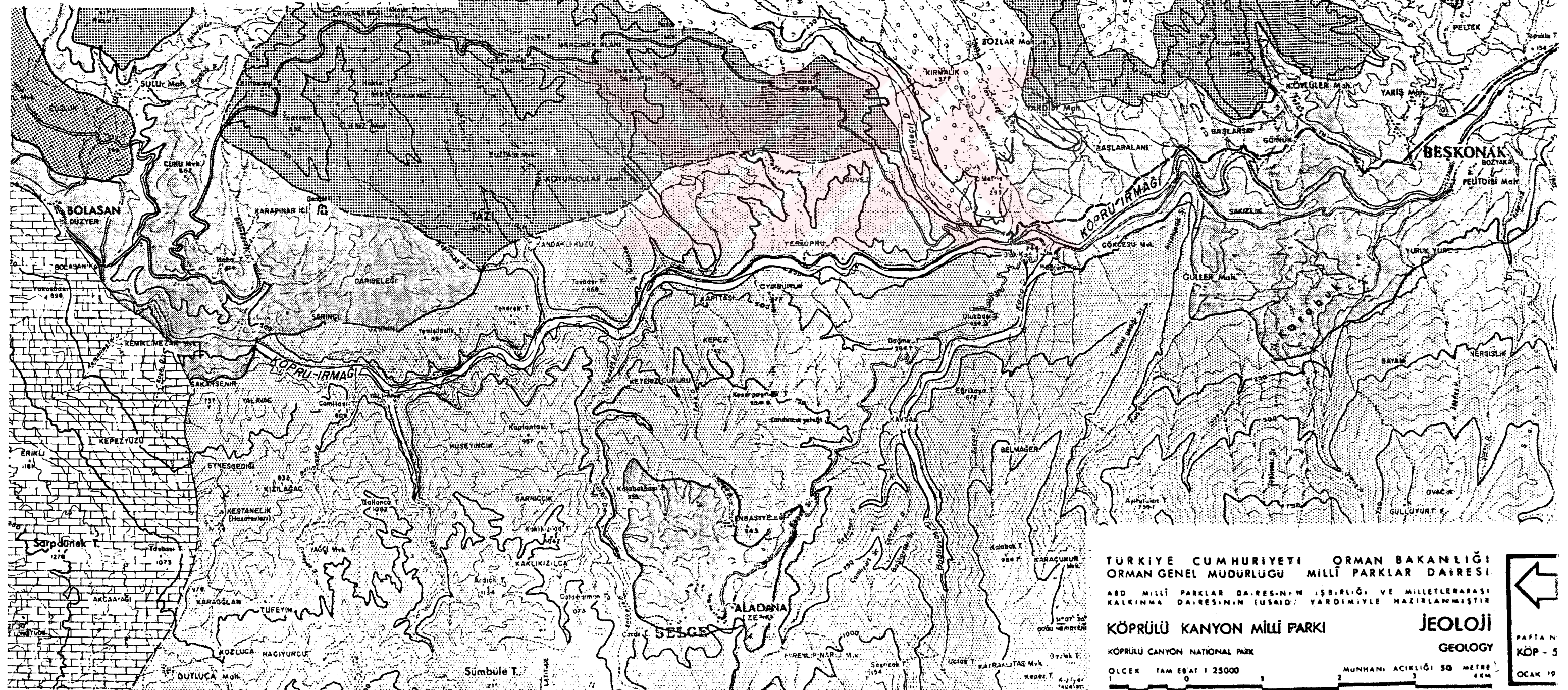

PAPTA NO
KOP - 6

ÇİZİM - 1977

İŞARETLER

İZÖİK KLORİTLİ ŞİST		PALEOZOİK SCHIST WITH CHLORITE
N KONGLOMERATA		MIOCENE CONGLOMERATES
N KÜMLÜ - MARNLI SERİ		MIOCENE SERIES WITH SAND AND MARL
İVYON		ALLUVIUM
TERNER KONGLOMERATA		QUATERNARY CONGLOMERATE
TAŞ KALKER		CRETACEOUS LIMESTONE
TERNER MOLOZ		QUATERNARY RUBBLE
DAK		BLOCK
İMAYON SINIRI		FORMATION BOUNDARY
TEMEL FORMASYON SINIRI		PROBABLE FORMATION BOUNDARY
PRÜLÜ KANYON		BRIDGE CANYON

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ORMAN BAKANLIĞI
ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ MİLLİ PARKLAR DAİRESİ

ABD MİLLİ PARKLAR DAİRESİNİN İŞBİRLİĞİ VE MİLLETLERARASI
KALKINMA DAİRESİNİN (USGID) YARDIMIYLA HAZIRLANMIŞTIR

KÖPRÜLÜ KANYON MİLLİ PARKI

JEOLOJİ

GEOLOGY

KÖPRÜLÜ CANYON NATIONAL PARK

ÖLÇEK TAM EBAT 1:25000

MUNHAN: ACIKLIĞI 30 METRE 4 KM

PAFTA N

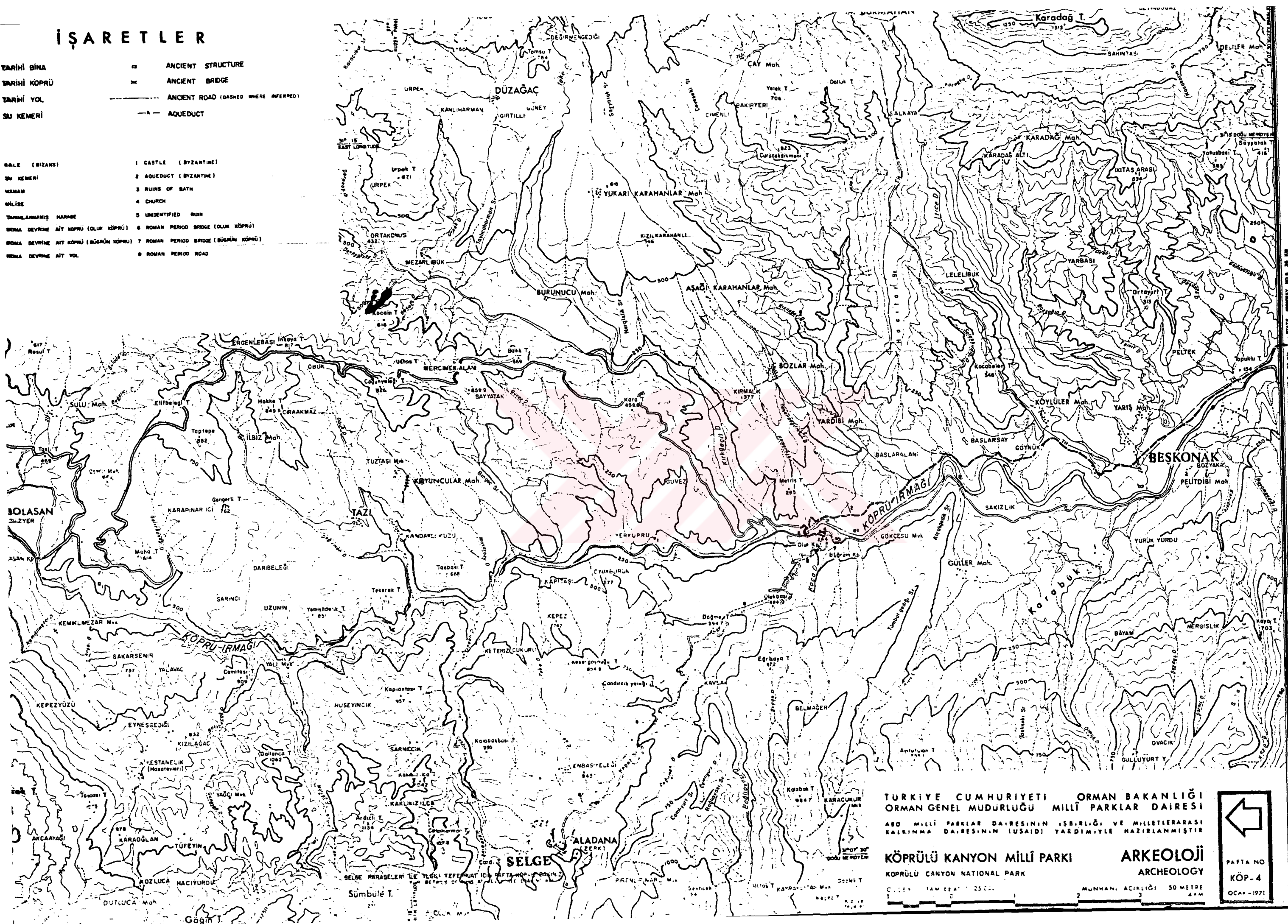
KÖP - 5

OCAK 19

İŞARETLER

YARİHİ BİNA	□	ANCIENT STRUCTURE
YARİHİ KÖPRÜ	≡	ANCIENT BRIDGE
YARİHİ YOL	---	ANCIENT ROAD (DASHED WHERE INFERRED)
SU KEMERİ	—A—	AQUEDUCT

HALE (BİZANS)	1	CASTLE (BYZANTINE)
SU KEMERİ	2	AQUEDUCT (BYZANTINE)
HAMAM	3	RUINS OF BATH
MİLİT	4	CHURCH
YIKILAN/HAZIRLANMIŞ KİLİSE	5	UNIDENTIFIED RUIN
BİRİNCİ DEVRİNE AIT KÖPRÜ (OLUK KÖPRÜ)	6	ROMAN PERIOD BRIDGE (OLUK KÖPRÜ)
BİRİNCİ DEVRİNE AIT KÖPRÜ (BÜĞÜM KÖPRÜ)	7	ROMAN PERIOD BRIDGE (BÜĞÜM KÖPRÜ)
BİRİNCİ DEVRİNE AIT YOL	8	ROMAN PERIOD ROAD

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ORMAN BAKANLIĞI
ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ MİLLİ PARKLAR DAİRESİ

ABD MİLLİ PARKLAR DAİRESİNİN İŞBİRLİĞİ VE MİLLETİLERARASI
KALKINMA DAİRESİNİN (USAID) YARDIMIYLA HAZIRLANMIŞTIR

KÖPRÜLÜ KANYON MİLLİ PARKI
KOPRULU CANYON NATIONAL PARK

ARKEOLOJİ
ARCHEOLOGY

ÇİZİM TAVRAT 1:25,000 MÜHÜRÜNÜ AÇILIĞI 50 METRE
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

PAFTA NO
KÖP-4
OCAR-1971

ile muhafaza edilmelidir. [16]

Serge harabelerinde tarihi yolla su kemerlerinden ve Roma Köprüleri çevresindeki yapılarda insanoglunun ve zamanın meydana getirdigi erozyonu önlemek su, sıcaklık, zelzele ve bu gibi tabii kuvvetlerden korumak için çalışmalar yapılmalıdır.

Mümkün olan yerlerde tabii sahalari takrip edecek olan yaya yollari, rahat bir ziyaretçi sirkülasyonunun ve esas harabele arasında kolay bir ulaşım sağlaması için temizlenmelidir. [16] Arkeolojik kaynaklar korunmalıdır.

6.16 Ilgaz Dağı Milli Parkı

Batı Karadeniz bölgesi Kastamonu, Cankırı il sınırlari içinde bulunan Ilgaz daglariının 1088 hektarlık bölümü 1976 yılında Milli Park olarak ayrılmıştır.

Orta Anadolu'dan Kuzey Anadolu'ya geçiş kuşağında yükselen görkemli Ilgaz dağı yöresi değişik karakterde vadiler, sırtlar ve doruklardan oluşan üstün degerde peyzaj güzelliikleri sunan bir morfolojik yapıya sahiptir. Zengin bitki örtüsü ve yaban hayvanlariının yanında en önemli kaynağı kış sporlariına elverişli olmasıdır. Halen kayak merkezi Uygulama Çalışmaları devam etmektedir. Ankara iline 3 saatlik uzaklıkta bulunan Ilgaz dağı Milli Parkı gerekli tesisler tamamlandıktan sonra başta Ankara olmak üzere ülkemizde giderek artan açık hava dinlenme ihtiyaclarını büyük ölçüde karşılayacak önemli bir merkez olacaktır.

6.17 Başkomutanlık Milli Parkı

Kurtuluş Savaşımızın zaferle bitmesini sağlayan " Büyük Taarruz " ve " Başkomutanlık Meydan Muharebesi " alanlariının bu savaşta ki yeri ve Atatürk'ün askeri kişiliği ile Milli liderliği ilişkisini anılarda canlı tutacak bir yaklaşımla 31.08.1981 gün ve 8/3580 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 35.500 hektarlık alan Milli Park olarak

ayrılmıştır.

Türk harp tarihinde çok önemli yer kaplayan Kurtuluş Savaşı burada geçmiştir. Bu savaş Türk milletinin var olma mücadelesi, az gelişmiş ülkelerin bağımsızlıklarını emperyalistlerden koparabileceklerinin ilk isbatıdır. Milli Parkta, savaş alanları, anıtlar, şehitlikler, müze alanları, mevcuttur. 26-30 Ağustosta savaş anma törenleri izlenebilir. Bölgenin iklim şartları nedeniyle Haziran-Eylül ayları arası Milli Parktan yararlanmak için uygun dönemdir.

Yukarıda tanıtmaya çalıştığımız, insanın içini titreten üstün tabii kültürel kaynak değerlerine ve rekreasyonel potansiyele sahip bu yörelerimizinde korunma kullanma dengesi içinde yararlanarak gelecek nesillere beton kitleler değil insan eliyle bozulmamış çevreyi kapsayan yöreleri de bırakmak başlıca amacımız olmalıdır. Çünkü modern bilim ve teknoloji ne kadar gelişirse gelişsin bu değerlere bir yenisini katacak güce sahip değildir.

7.18 Göreme Milli Parkı

Göreme tarihi, Miladi takvimin ilk yüzyıllarında başlar. Kapatokyo tarihi boyunca Hititler, Firigyalılar, Yunanlılar ve başkaları bu bölgede yaşamışlar, savaşmışlar ve ticaretle uğraşmışlar. Fakat Milli Park sınırları içinde bu devletlerden kalmış hiç bir kalıntı muhafaza edilmemiştir. [17]

Göreme dünyanın sessiz bir köşesidir. Burada dinsel, münzevi kişiler çalışmış ve ibadet etmişlerdir. [17]

Nevşehir sınırları içinde bulunan Milli Park, Orta Anadolu Hasan Dağı, Erciyes Dağı volkanik bölgesinin içinde kalmaktadır. Miosen Devrindeki bazalt lavları ile Pliosen Devrindeki lavlar ve etrafı kaplayan küller Erciyes Yanardağı tarafından meydana getirilmiştir. Pliosen Devri sonları ile Pleistosen Devri başlarında bazaltlı lavlar, kül

yataklarının bazı bölgelerine doğru akmışlardır. Koruyucu bazalt örtüsüne sahip volkanik küll formasyonları, üstlerindeki birikintilerin ağırlığıyla katılaşmıştır. Meydana gelen formasyonlar su ve rüzgar gibi kuvvetlerle kolaylıkla aşımışlar ve bu şekilde peri bacaları oluşmuştur. Bu yer şekilleri Milli Parkın en önemli özelliğini teşkil eder.

Arazide platolar, ovalar, küçük dağ dizileri, yüksek tepeler, alüvyonla dolmuş ırmak ve dere vadileri, drenaj havzaları ve dik yamaçlı vadilerle birbirinden ayırdığı yüksek düzlükler vardır. Erciyes ve Hasan Dağlarının büyük volkanik konileri, kuzeyde Kızılırmak Vadisinin bir kısmı, bazı bazaltla kaplı aşınmış tüf yatakları araziye hakim özelliktedir. Akdağ'ın tabakalı volkanik tüfü büyük bir erozyon bakiyesi olarak parkın hakim arazi özelliği teşkil etmektedir.

Park sınırının güneyinde ve batısında aşınmış tüflü arazi devam etmektedir. Doğ'da Damsa Vadisi bulunmaktadır. Bu vadi kuzeye doğru uzun ve meyilli, sürekli bir nehir vadisidir.

Tarihi ve arkeolojik açıdan Kapadokya Bölgesi içerisinde yer alan Milli Park, miladi tarihin ilk yıllarından günümüze kadar devamlı bir iskan görmüştür. Arazinin özelliği olan ve kolay oyulan tüfler'den yapılmışlardır.

Göremedeki harabelerin fiziki yönden en önemli özelliği, bunların Bizans klise tarzını ve resim sanatını yansıtmalarıdır.[17]

Mevcut yapıların bir çoğu 10. yüzyıl başlarından 23.yy. sonlarına kadar geçen devrede yapılmışlar. Anadolu'ya İran'dan gelen Selçuk Türkleri Malazgirt Savaşı'ndan sonra (MS. 1071) bütün Anadolu'ya yayılarak Bizans sınırlarını batıya doğru itmişlerdir. Selçuklu'lar

Anadolu'ya gelmeden önce müslüman oldukları halde, hristiyan topluluklarına hiç bir baskı yapmamış ve dini toplumlar, normal yaşantılarına devam etmişlerdir. Bu dönemde Peri bacalarının içlerinde çok sayıda, oturulacak odalar, manastır, yemekhane, depo, güvercinlikler ve şarap mahsenleri inşaa edilmiştir.

Göreme Vadisi, günümüzde de çok eski çağlardaki özelliklerini muhafaza etmiştir. Üzüm, meyva, sebze yetiştirilen güzel bir vadidir.

Bağlar, güvercinlikler, küçük bahçeler, harman yerleri, el sanatlarının güzel örnekleri, tarımla ilgilenen köylerdeki mimarinin, tabii manzara güzelliği ile meydana getirdiği ahenk, bir araya gelip tarihi manzaranın asırlar öncesi halini hatırlatarak Milli Park değerlerine katkıda bulunmaktadır.

Park dahilindeki Urgüp, Avcılar, Uçhisar, Yeni Zelve yerleşimleri, Göreme yöresinin geçmişteki kültürüne uygun tarım ve köy yaşantısını yansıtan tarihi ve tabii bütünlüğü sağlayan sahaları teşkil eder.

Göremenin müstesna jeomorfolojik oluşumu, estetik manzara yapısının görsel değeri ile tarihi ve etnografik yapısı parkın esas kaynak zenginliğini teşkil eder. Pitoresk köy hayatı, köylülerin faaliyetleri, volkanik küçük tarım alanları ile tarım metot ve ürünleri tarihi devirlerdekine nisbeten büyük bir farklılık göstermemektedir. Bu özellikler, yörenin dik kayaları ve peri bacalarıyla geleneksel bir ilişki içinde bulunması hareketli ve canlı bir görüntü meydana getirmektedir.[17]

Bu geleneksel görüntünün muhafaza ve takdimim Göreme Milli Parkı yönetim, koruma ve gelişiminde ana temayı teşkil etmektedir.

Milli Park uygulama politikası olarak park sınırları içerisinde yaşayan halkın park kaynaklarına destek ve parkın

önemli bir unsur olması prensibi esas alınmıştır.

" Bilimsel ve estetik bakımdan, Milli ve milletlerarası ender bulunan tabii ve kültürel kaynak değerleri ile koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip tabiat parçaları " olarak tarif ettiğimiz Milli Park çalışmaları 2873 Sayılı Milli Park Kanunu'nun yürürlüğe girdiği 1983 yılına kadar, 6831 Sayılı Orman Kanunu'nun 25'inci maddesi hükümlerine göre yürütülmüştür.

Göreme Vadisi'nin 9.572 hektarlık kesimi 2873 Sayılı Milli Parklar Kanunu'na göre 25.11.1986 tarihinde Bakanlar Kurulu Kararı ile ilan edilmiştir.

İle ulaşan yollar arasında en çok kullanılanları, batı ve güney'den , Ankara-Adana asfaltı vasıtasıyla Aksaray'dan Nevşehir'e ulaşan karayolu ve Doğu ile kuzeydoğu'da Kayseri'den Urgüp'e giden yoldur.

Otomobil , dolmuş, taksi, tren, otobüs, uçak bölgenin ve ilin çeşitli ulaşım olanaklarıdır. Hava alanı ve tren istasyonu Kayseri'de olup, oradan ile ve parka taksi ,dolmuş veya diğer vasıtalarla gidilir.

Halen Milli Parkta kamping alanları, otel, motel, tatil köyü gibi konaklama imkanları yanında, bazı tüfler içerisine oyulmuş yeme, içme, eğlenme tesisleri bulunmaktadır. Milli Park idare ve ziyaretçi merkezi ile park tur yolları ve patikaları, manzara seyir terasları, otopark alanı gibi tesisler yeni hizmete girmiştir.

Milli Parkın manzara güzelliğini devam ettirecek ve peyzaj açısından kaynak değerini destekleyecek daha ziyade o bölgeye has ağac ve ağaçcıklardan oluşan yeşil kuşak ağaçlandırma çalışmaları yapılmalıdır.

Kültürel kaynak değerlerinden mevcut kiliselerin, tabii ve insan erozyonu karşısında tahribatların önlenmesi için koruma çalışmaları titizlikle yapılmalıdır. Etnografik

ALUVYON

PLÜZEN PİSTİÖSÖR
VOLCANIC

BAZALT

ANDEZİTE

ANDEZİTE TUF

NEOJEN

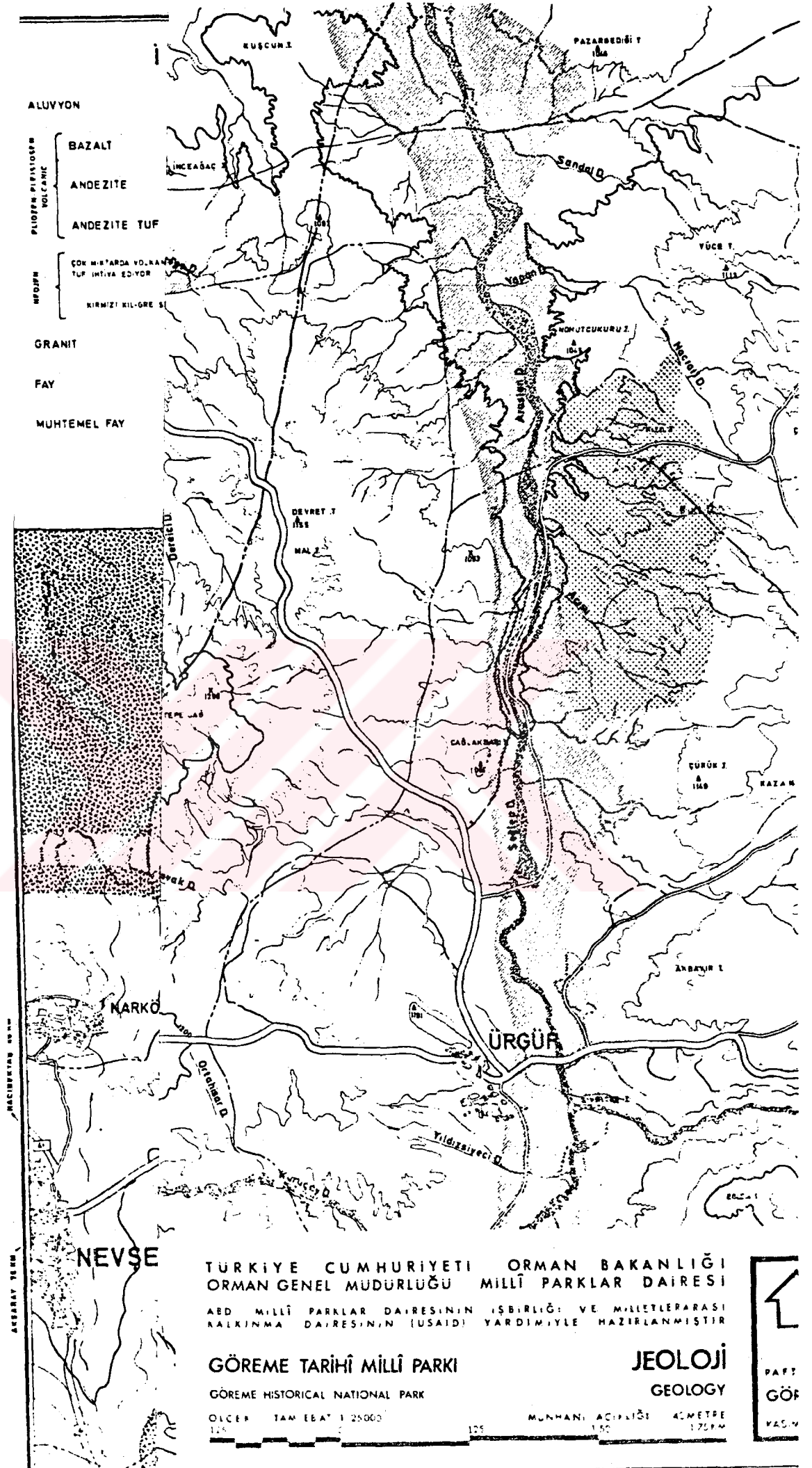
ÇOK MİKTARDA VOLKANİK
TUF İHTİVA EDİYOR

KIRMIZI KİL-GREŞİ

GRANİT

FAY

MUHTEMEL FAY

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ORMAN BAKANLIĞI
ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ MİLLÎ PARKLAR DAİRESİ

AED MİLLÎ PARKLAR DAİRESİNİN İŞBİRLİĞİ VE MİLLETLERARASI
KALKINMA DAİRESİNİN (USAID) YARDIMIYLA HAZIRLANMIŞTIR

GÖREME TARİHİ MİLLÎ PARKI

GÖREME HISTORICAL NATIONAL PARK

JEOLOJİ

GEOLOGY

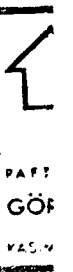
ÖLÇEK 1:25000

TAM EBAT 1:25000

MUNHANI ACILIĞI 1:50

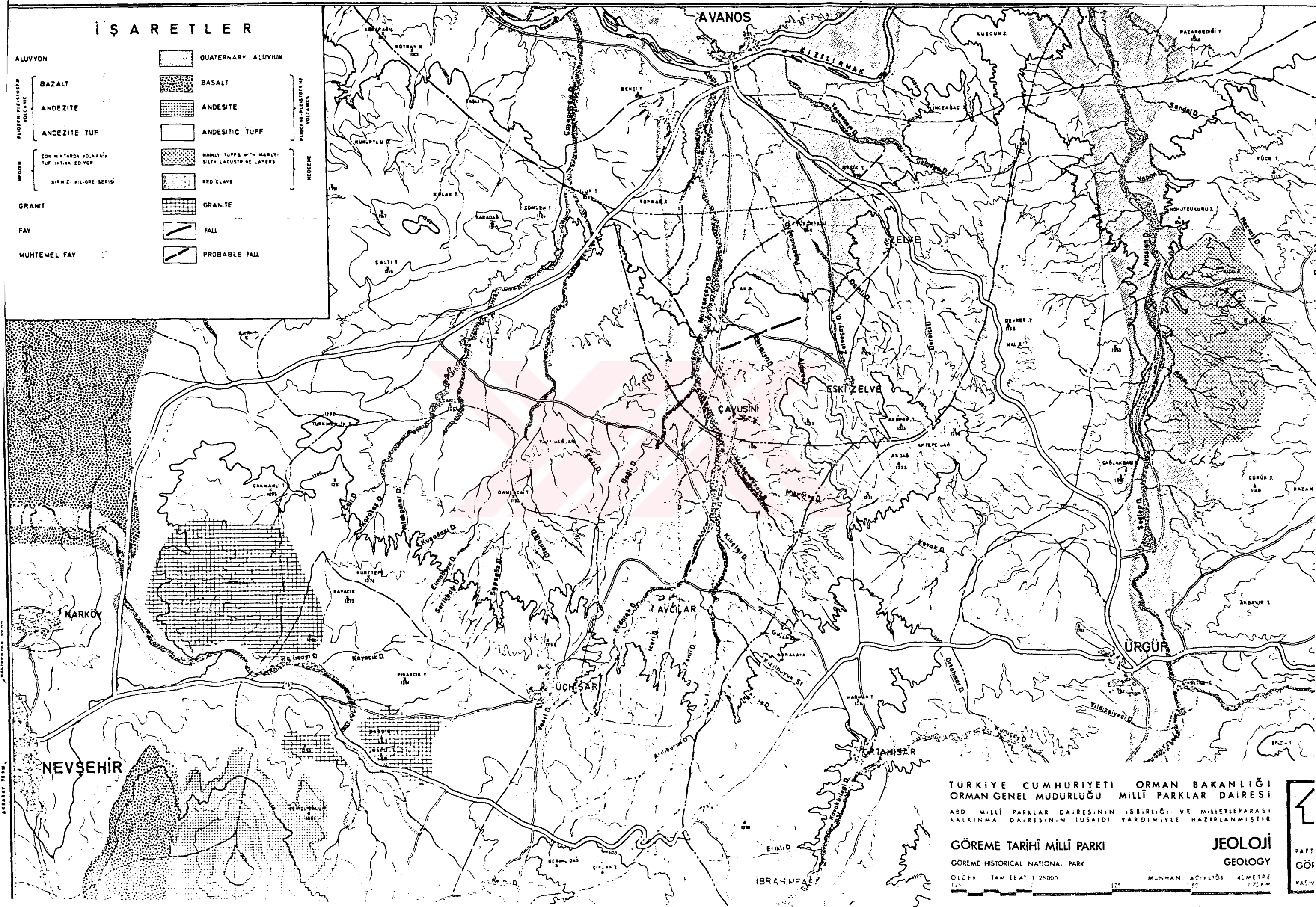
40 METRE

1:750 M

İŞARETLER

ALUVYON	QUATERNARY ALUVIUM
BAZALT	BASALT
ANDEZİTE	ANDESİTE
ANDEZİTE TUF	ANDESİTIC TUFF
GRANİT	GRANİTE
FAY	FALL
MUHTEMEL FAY	PROBABLE FALL

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ORMAN BAKANLIĞI
ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ MİLLÎ PARKLAR DAİRESİ
ABD MİLLÎ PARKLAR DAİRESİNİN İŞBİRLİĞİ VE MİLLETLERARASI
KALKINMA DAİRESİNİN (USAID) YARDIMIYLA HAZIRLANMIŞTIR

GÖREME TARİHİ MİLLÎ PARKI
GÖREME HISTORICAL NATIONAL PARK

ÖLÇEK 1:25.000
TAN EĞAY 1:25.000

MUNHANI ACILIĞI 1:25.000
KİMETRE 1:25.000

JEOLOJİ
GEOLOGY

PART
GÖR
KASIN

İŞARETLER

STEMİ

YNAK (PINAR)

İYU veya KESON KUYU

BORUSU

PO

LİZASYON

TRİK

HAT HATLAR

HATLI HATLARI

FON HATTI

MEVCUT
OLAN
SU

TEKLİF
EDİLEN
SU

KALDIRILACAK
OLAN
SU

WATER SYSTEM

SPRING ENCLOSURE

WELL or CAISON

PIPELINE

RESERVOIR

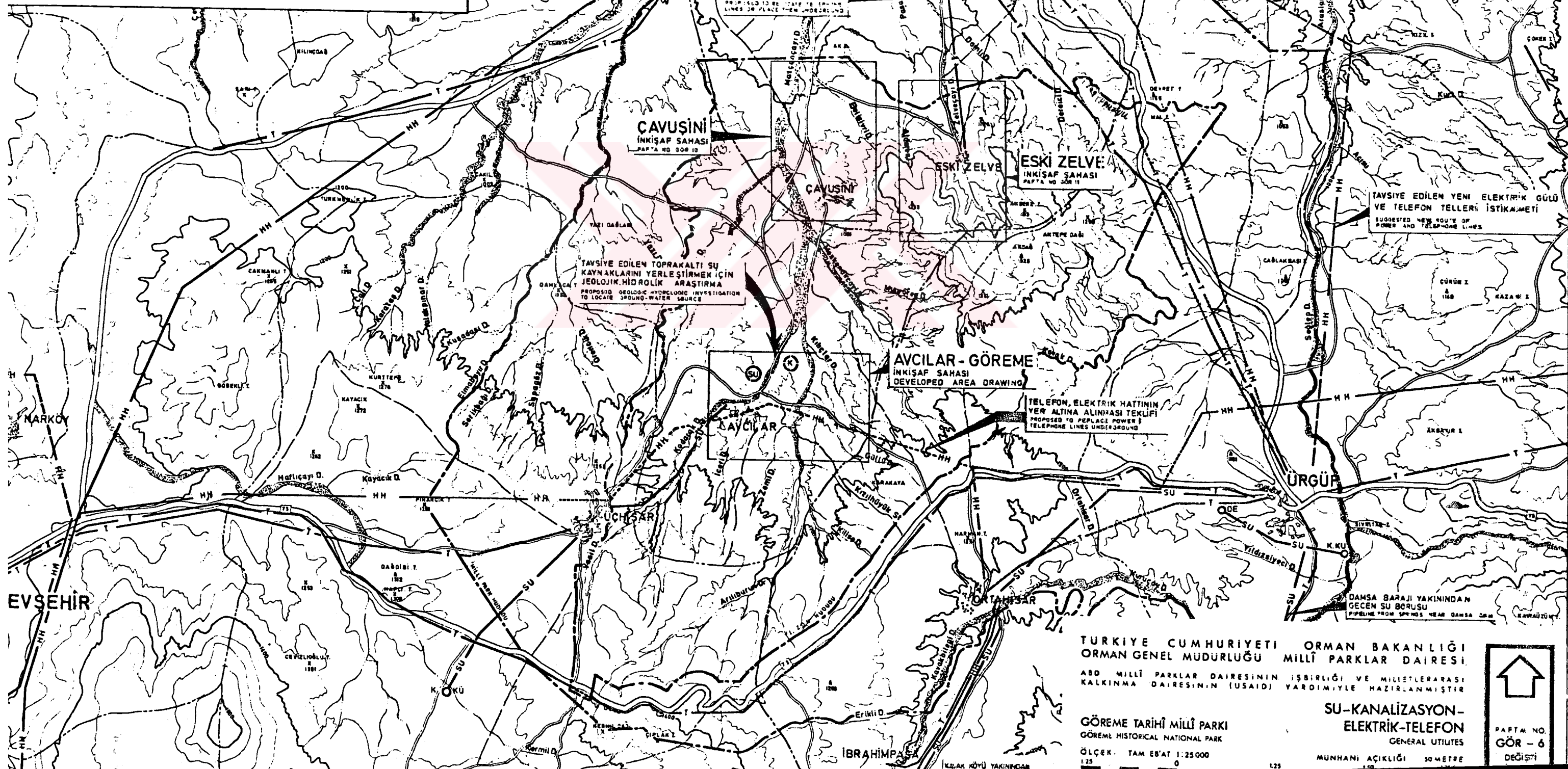
SEWAGE DISPOSAL SYSTEM

ELECTRIC POWER

AERIAL TRANSMISSION LINE

UNDERGROUND TRANSMISSION LINE

TELEPHONE LINE

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ORMAN BAKANLIĞI
ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ MİLLİ PARKLAR DAİRESİ

ABD MİLLİ PARKLAR DAİRESİNİN İŞBİRLİĞİ VE MİLLETLERARASI
KALKINMA DAİRESİNİN (USAID) YARDIMIYLA HAZIRLANMIŞTIR

GÖREME TARİHİ MİLLİ PARKI
GÖREME HISTORICAL NATIONAL PARK

SU-KANALİZASYON-
ELEKTRİK-TELEFON
GENEL UZLAŞIM

ÖLÇEK: TAM ESAT 1:25.000
1:25 0 1:25

MUNHANI AÇIKLIĞI 30 METRE
1:25 0 1:25

özellikdeki halkın küçük el sanatları, hediyelik esya satışları teşvik edilmelidir. [17]

Su Göreme kiliselerinde ciddi hasara sebep olmakta ve diğerlerinde de ıslak lekeler meydana getirmektedir. Problemlı kayaların dış üst satırları temizlenip, çatlakların doldurulmalı, satıha su geçirmeyen materyal püskürtülmelidir. [17]

6.19 Mačka Altındere Vadisi Milli Parkı

Doğu Karadeniz Bölümünde Trabzon İli Mačka İlçesi'nde 4.800 hektarlık alan 9.9.1987 tarihinde Bakanlar Kurulu Kararı ile Milli Park ilan edilmiştir.

Her mevsim çok yağış aldığı için ormanlarla örtülmüştür. Nem fazlalığı sonucu olarak kıyıda 1200 m. yüksekliğe kadar meşe, kestane, şimşir, kızılğaç, ıhlamur gibi geniş yapraklı; 1200 - 1600 m.'ler arasında geniş ve iğne yapraklı ağaçlar iç içe geçmiş durumdadır. 1600 m'den 2000 m'ye kadar yüksek alanlarda ladin ve göknarlar hakimdir.

Yüce dağlar aşınmaya dayanıklı iç ve dış püskürtüklü kütlelerden yapıdır. Bol yağış alan ve yazın bile serin ve sisli olan dağlar , devrinin şimdikinden daha serin sisli, yağışlı devrelerinde buzullaşmalara sahne olmuşlardır.

Varnena ile Sofianos adlı iki rahip, gördükleri bir rüya üzerine arayıp buldukları bu yalçın kayalıkları oyarak ve ayrıca burada Ressam Lugas'ın yaptığı Meryem Ana resminden dolayı daha çok Meryem Ana Manastırı olarak tanınan Sümela Manastırı tarihi bir eserdir. Zigana dağlarındaki bu dağ yamacı Altındere Vadisinden 300 m. yüksekliğindedir.

6.20.Boğazköy Alacahöyük Milli Parkı

Milli park, Orta Anadolu'nun Hitit medeniyeti ile ilgili diğer yöreler için bir ziyaretçi merkezi olarak faaliyet göstereceği düşüncesine dayanmaktadır. Boğazköy ve Yazılıkaya'daki arkeolojik kaynakların korunması , tanıtımı ve yüksek sayıda bir ziyaretçi kullanımı için gerekli tesislerin bakım ve gelişimindeki prensipler tertiplenir.

Hitit Krallığı ve merkezi Boğazköy'ün kuruluşu her ne kadar MÖ. 17. yy rastlarsada, Hitit Medeniyeti'nin daha iyi anlaşılmasını sağlayacaktır. Tarihçilerce en önemli nokta, Hitit çivi yazılı metinlerinde Eski Babil çivi yazısı özelliklerinin görülmesidir. Muhtemelen Babil'den getirilen yazarlara bağlanmaktadır. Böylece Hitit'lerin kuvveti gittikçe gelişmeye başlamıştır. Hitit'ler yavaş yavaş Anadolu'ya hakim olmaya başlamışlar.

Hitit İmparatorluğunun etrafı müttefiklerle çevrilmiştir. Hitit İmparatorluğu II. Tuthulia'nın Krallığı (MÖ.1460) ile başlarsada I. Suppiluliuma'nın savaş ve devlet işlerindeki üstün başarısı kuruluş devresine büyük anlam vermiştir.

Suppiluliuma'nın krallığı bir kaç yıl muhtemelen Hitit Devleti'ni takviye etmekle geçmiştir. Boğazköy'ün güneyindeki büyük duvarlar muhtemelen bu devirde yapılmıştır. [18]

MÖ. 12. yy Suppiluliuma II zamanında Hitit İmparatorluğu Deniz kavimlerin tarafından yıkılmıştır.

Trabzon Orman Bölge Müdürlüğü'nce Maçka İşletmesi dahilinde Altındere Vadisi Milli Parkı'nın 1989 yılı içindeki ziyaretçiler ve ödedikleri ücretleri gösterir cetvel tanzim edilmiştir.

Tablo 18 Maçka Altındere Vadisi Millî Parkı 1989
ziyaretçi cetveli.

Sıra No	Ülkesi	Adedi	Alınan Ücret TL.
1	Türkiye (Şahıs)	19.575	7.831.200
2	" (Öğrenci)	9.864	1.972.800
3	" "	10.428	(Ücretsiz)
4	Almanya	11.505	4.602.000
5	Fransa	4.923	1.969.200
6	İngiltere	4.316	1.726.400
7	Hollanda	2.480	992.000
8	Avusturya	1.380	552.000
9	İtalya	1.059	423.600
10	Belçika	714	285.600
11	A.B.D.	515	206.000
12	Yunanistan	455	182.000
13	İspanya	339	135.600
14	Japonya	333	133.200
15	İsviçre	282	112.800
16	Danimarka	220	88.000
17	İsrail	154	61.600
18	Avusturalya	145	58.000
19	İsveç	92	36.800
20	Kanada	73	29.200
21	Rusya	63	25.200
22	S. Arabistan	48	19.200
23	Kore	48	19.200
24	Kıbrıs	46	18.400
25	Filipinler	32	12.800
26	İrlanda	28	11.200
27	Yeni Zelanda	23	9.200
28	G. Afrika	23	9.200
29	İran	20	8.000
30	Hindistan	14	5.600

31	Çin	8	3.200
32	İskocya	7	2.800
33	Norvec	5	2.000
34	Suriye	4	1.600
35	Lüksemburg	3	1.200
36	Portekiz	2	800
37	Peru	2	800
38	Macaristan	2	800
39	Polonya	1	400
----	-----	-----	-----
	Toplam	69.234	21.549.600 TL.
----	-----	-----	-----

Hitit İmparatorluğu'nun yıkılmasına, rağmen, Hitit kültürünün güneydoğu illerinde en az 500 yıl daha Geç Hitit İmparatorluğu olarak devam etmiştir.

Şehir gelişmeye devam ettiği sıralarda şehrin güney tarafını koruyacak 4 ml uzunluğunda muazzam bir duvar yapılmıştır. Bu duvarda 5 kapı ve bir yeraltı kapısı bulunmaktadır. Güney kısmında 4 küçük tapınak daha inşaa edilmiştir. Şehrin kuzeydoğusunda dini bir merkez olan Yazılıkaya bulunmaktadır.

Yörede harfiyat 1906 yılında Alman Hugo Winck'ler tarafından başlatılmıştır.

Saha tabiat tarihi yönünden fazla bir değer taşımayıp, insanoglunun bu geniş Anadolu platosunun flora ve faunasına yaptığı tahripkar etkileri gösteren bir örnektir. Parkın takriben 30 km. güneyinde bulunan Yozgat Camlığı Milli Parkı bir zamanlar bütün sahayı kaplayan karacam orman örtüsünün son kalıntılarını gösteren enteresan bir örnek teşkil etmektedir. Tahrip olmuş orman örtüsünün yerini, step

araziye bırakması sonucu fauna değişmiştir. Ciddi erezyon problemleri ortaya çıkmıştır.

Park Çorum İlinin Sungurlu İlçesi hudutları içinde bulunmaktadır. Sungurlu İlçesinin 26 km. güneydoğusunda, Yozgat İlinin 29km. kuzeydoğusunda bulunan Milli Park; Sungurlu hudutları içindedir. Halen parka mevcut ulaşım Sungurlu-Çorum karayolu üzerinde bulunmaktadır. Yol 1970 yılında asfaltlanmıştır. İkinci bir ulaşım ise Yozgat üzerinden gelen 29 km'lik stabilize yoldur. Sungurlu'ya Ankara ve Çorumdan saat başı otobüs ve dolmuş seferleri yapılmaktadır.

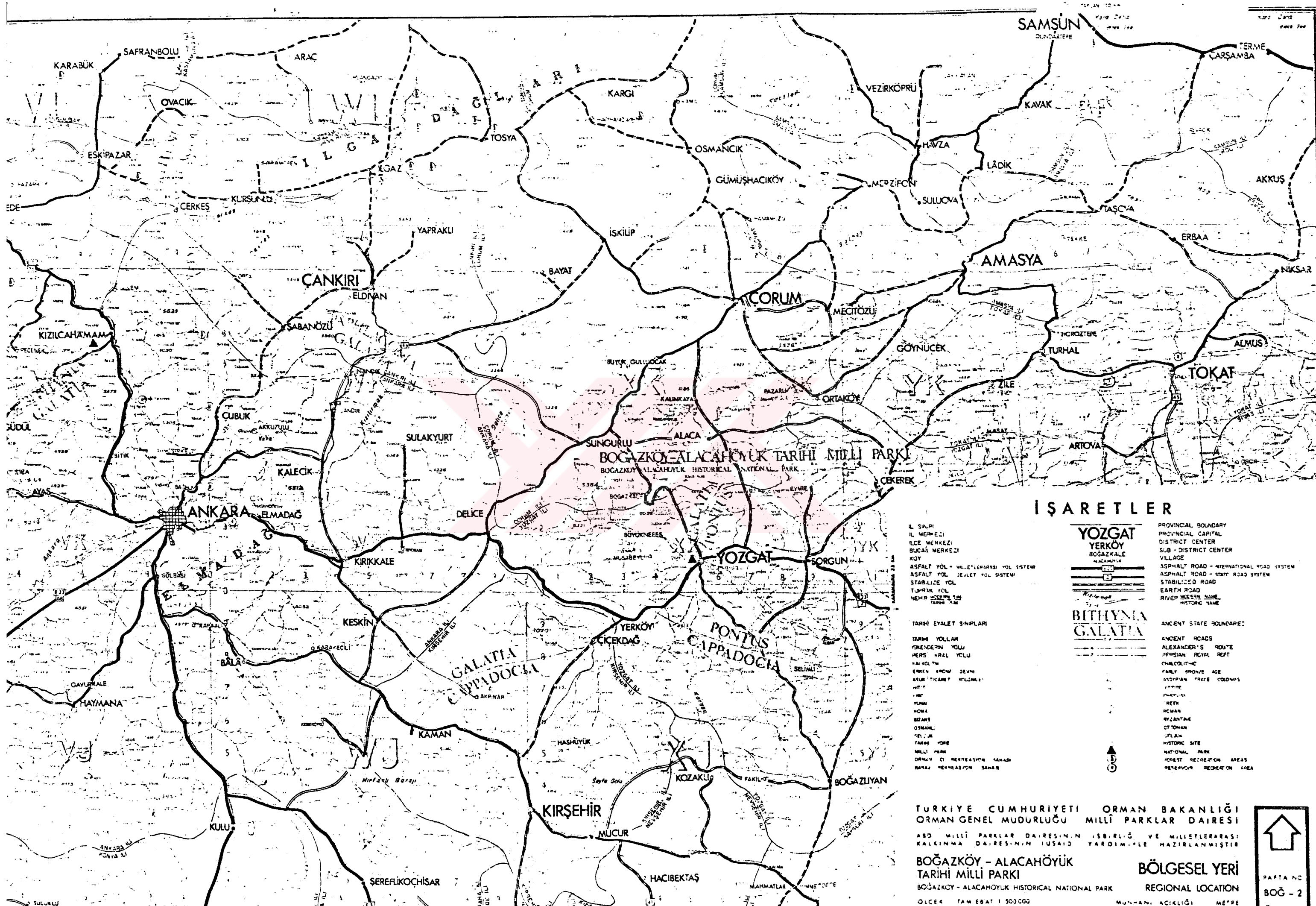
Yöredeki turistik gelişim, müzelerin yakınındaki küçük lokantalar ve buna bağlı otellerdir. Bunun yanısıra turistik belgesi olmayan otel, birkaç lokanta vardır.

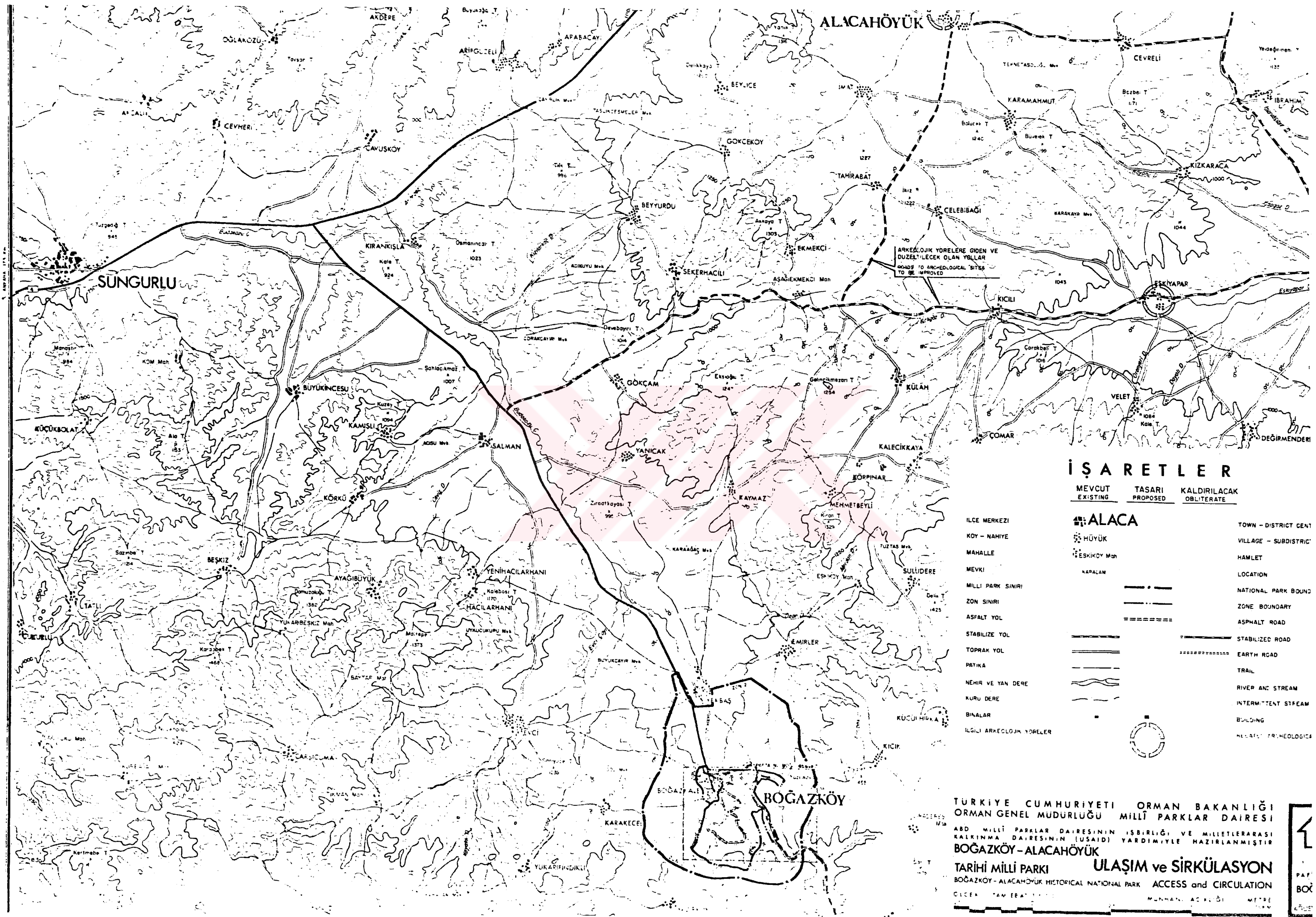
Arazinin kurak görünümüne rağmen parkın bulunduğu kısımda kafi derecede su kaynakları vardır. Boğazköy-Alacahöyük arasında 100'e yakın kaynak mevcuttur. Bunlardan bazılarında daimi su bulunmaktadır. Boğazkale Köyüne su yakın civardaki kaynaklardan gelmektedir. Yazılıkaya'da su 300 ileriideki kaynaktan borularla gelmektedir.

Genel olarak restorasyon ve sağlamlaştırma, yörelerin ve abidelerin korunması ve restorasyonu Uluslararası Venedik Yasasında ileri sürülen prensiplere göre yapılmaktadır.
[18]

Milli park içindeki arkeolojik değerler, yenilenemeyecek kaynaklar niteliğindedir. Dolayısıyla park sınırları içinde park kullanımı ile ilgili gelişmelerde bu tarihi yapıların niteliği gözönünde tutulmalıdır.

Eski eserler zonundaki modern etkiler kaldırılmalıdır. Kaldırılacak olan modern etkiler arasında Boğazkale Köyünün bazı kısımları, nöbetçi kütüphaneleri, depo binaları ve haval elektririk hatları da yer almaktadır. Mevcut çeşmeler yeniden

İŞARETLER

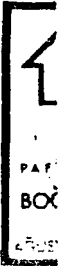
MEVCUT EXISTING	TASARI PROPOSED	KALDIRILACAK OBLITERATE
--------------------	--------------------	----------------------------

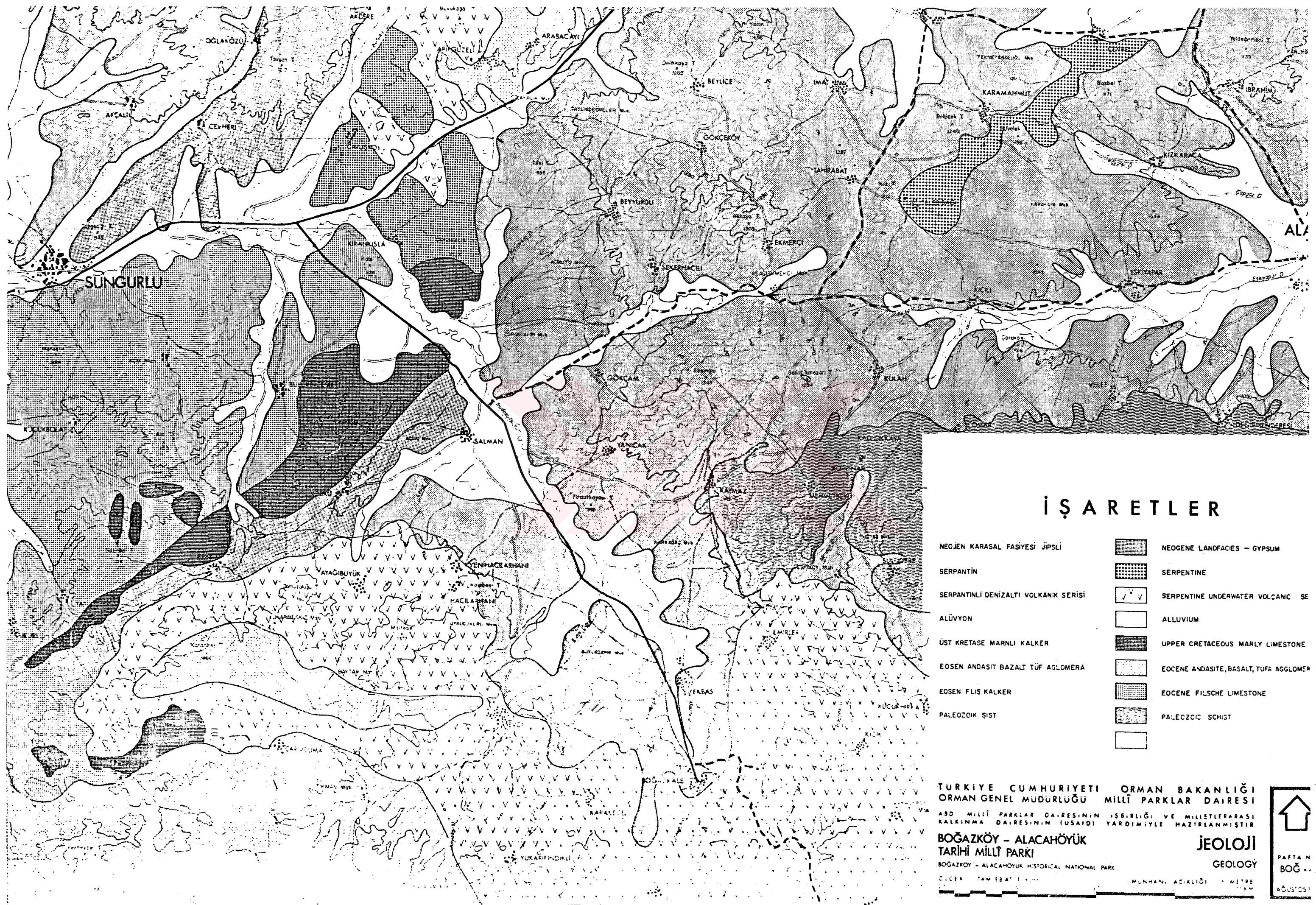
ALACA

- İLCE MERKEZİ
- KÖY - NAHİYE
- MAHALLE
- MEVKİ
- MILLİ PARK SINIRI
- ZON SINIRI
- ASFALT YOL
- STABİLİZE YOL
- TOPRAK YOL
- PATIK
- NEMİR VE YAN DERE
- KURU DERE
- BİNALAR
- İLGİLİ ARKEOLOJİK YERLER

- TOWN - DISTRICT CENT
- VILLAGE - SUBDISTRICT
- HAMLET
- LOCATION
- NATIONAL PARK BOUND
- ZONE BOUNDARY
- ASFALT ROAD
- STABILIZED ROAD
- EARTH ROAD
- TRAIL
- RIVER AND STREAM
- INTERMITTENT STREAM
- BUILDING
- RELATİF PRENEOLOGİKA

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ORMAN BAKANLIĞI
ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ MİLLÎ PARKLAR DAİRESİ
ABD MİLLÎ PARKLAR DAİRESİNİN İŞBİRLİĞİ VE MİLLETLERARASI
KALKINMA DAİRESİNİN (USAID) YARDIMIYLA HAZIRLANMIŞTIR
BOĞAZKÖY - ALACAHÖYÜK
TARİHİ MİLLÎ PARKI **ULAŞIM ve SİRKÜLASYON**
BOĞAZKÖY - ALACAHÖYÜK HISTORICAL NATIONAL PARK ACCESS and CIRCULATION
ÇİZİM TAYFRAĞI MÜHÜR ALIŞIĞI METRE

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ORMAN BAKANLIĞI
ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ MİLLÎ PARKLAR DAİRESİ

ABD MİLLÎ PARKLAR DAİRESİNİN İŞBİRLİĞİ VE MİLLETLERARASI
KALKINMA DAİRESİNİN (USAID) YARDIMIYLA HAZIRLANMIŞTIR

BOĞAZKÖY - ALACAHÖYÜK
TARİHİ MİLLÎ PARKI

BOĞAZKOY - ALACAHÖYÜK HISTORICAL NATIONAL PARK.

C. C. F. R. T. A. M. E. B. A. T. 1. 5. 0. 0.

4

JEOL OJI

GEOLOGY

PAFTAN
BOĞ -.

2005

tanzim edilerek, parkta istenmeyen etkileri yaratması önlenmelidir. [18]

Harabelere daha derin bir manzara vermek ve ziyaretçilerin bu tarihi yapıları daha iyi anlamalarını sağlamak için gerekli harabe sahalarında da ağaçlandırma yapılmalıdır. [2]

6.21 Adıyaman Nemrut Dağı Milli Parkı

Güneydoğu Anadolu Bölgesi Adıyaman ilinin Kahta İlçesinin 25 km. kuzeyinde, eski Kahta Köyü (Kocahisar)'ın doğusunda ve 2.206 m yüksekliğindeki Nemrut Dağı'nın 13.850 hektarlık alanı 07.12.1988 tarihinde Bakanlar Kurulu Kararı ile Milli Park olarak ilan edilmiştir. En son ilan tarihine sahip olan Adıyaman Nemrut Dağı, orman rejimi dışında kalan nadide parklarımızdan biridir.

Dünyanın 8'inci harikası olarak bilinmektedir. MÖ. 1. yy.'da yapılmış bir Commagene eseridir. Burada yapılan tapınak ve heykeller ilk kez 1883 yılında Türk ve Alman arkeologlar tarafından bulunmuştur. 1954 yılında Amerikalı Theresa Goell, 1960 yılında Prof. Sebahattin Eyüboğlu tarafından burada önemli arkeolojik kazılar yapılmıştır.

Nemrut Dağı, tepesinin kuzeydoğu ve güneybatı yönlerinde ve doruğun 50 m. aşağısında iki teras halinde tapınak bulunmaktadır. Bu açık hava tapınağının doğu setinde 8 adet yontma taşlı tahtların üzerine oturmuş ve 8-10 m. yüksekliğinde tanrı heykelleri ile diğer kopmuş boş heykeller yer almıştır. Yanlarda ise birer aslan ve kartal heykelleri bulunmaktadır. Batıdaki set üzerinde bulunan heykeller ise daha sağlam olup doğusundaki heykellerin düzenindedir. Eski Kral vasiyatname ve mezarlar, Nemrut Dağı içerisindeki kayalara oyularak gömülmüştür.

BÖLÜM VII

TÜRKİYE'DE MİLLİ PARK ALANLARI KULLANIMINA İLİŞKİN

YASAL DAYANAKLAR

Dünyamızda hızla artan nüfus ve gelişen endüstri ile birlikte tabii kaynaklar büyük ölçüde tahrip edilmiş, hava ve su kirliliği artmış ve çevre sorunları konusu büyük ölçüde önem kazanmış bulunmaktadır.

Günümüz insanın çevresi ile daha yakından ilgilenme ihtiyacı hissetmektedir. Bilimin ilerlemesi, teknolojinin gelişmesi belki insanı aya götürecek boyutlara ulaşmıştır. Ancak insanın moral gücüne güç katacak, onu günlük yaşantısından sıyırıp zenginleştirecek tabii güzelliğe sahip tabiat parçalarına bir yenisini katacak güce sahip değildir. Yeni kentlerin insanı sakin, neşeli ve güleryüzlü olmasını sağlayacak yeterli tedbirler gerçekleştirilmiş olsa bile, bir panzehir olarak değil, insan tabiatının temel ihtiyacını karşılamak üzere, tabiatla temas yine de gerekli bir unsurdur. [1] Bu nedenle günümüzde mevcut tabiat güzelliklerini hiç olmazsa bozmadan olduğu gibi gelecek nesillere, intikal ettirmek önemli bir konu olmaktadır.

Ülkemizde beliren tabiat ve tabiat kaynaklarını koruma fikri dünya çapında hızla yayılış göstermiş milli ve milletlerarası birçok kuruluşun doğmasına hatta bazı Avrupa ülkelerinde siyasi aksiyon olma durumuna gelmiştir.

Carpık şehirleşme, sanayileşmenin beraberinde getirdiği çevre sorunları, teknolojik değişme ve gelişmeler kişilerin monoton hayat şartları şehir içi ve yakın

cevresindeki yeşil alanların yetersiz oluşu, alt yapı ve ulaşım imkanlarının artması yeşil alanlardan ve özellikle ormanlardan beklenen eğlenme ve dinlenme ihtiyaçlarını büyük boyutlara ulaştırmış durumdadır. Bütün bu durumlar milli park ve benzer statüye sahip alanların önem kazanmasını doğurmuştur.

Yapılacak düzenlemelerin kanuni mevzuat çerçevesinde olmalıdır. Temel kanunlar dışında bugüne kadar çeşitli tarihlerde ve diğer bakanlıklarca hazırlanıp yürürlüğe giren kanunlarla, çalışma alanlarındaki hizmet ve faaliyetleri yönlendirecek hükümler vardır.

Türkiye'de Milli Park Alanları Kullanımına İlişkin Yasal Dayanaklar :

A Kanunlar

No	Kanunun Adı	Kanunun Numarası	Kabül Tarihi	Yayınlandığı Tarih
1	Anayasa	2709	18.10.1982	
2	Milli Parklar Kanunu	2873	09.08.1983	11.08.1983
3	Kara Avcılığı Kanunu	3167	13.05.1937	
4	Su Ürünleri Kanunu	1380	21.01.1971	09.08.1956
5	Orman Kanunu	6831	31.08.1956	
6	6831 sayılı Orman Kanunun bazı maddelerinin değişik- tirilmesi hakkında kanun	2896	23.09.1983	27.08.1983
7	Orman Koruma Kuruluşları- nın kaldırılması ve bu kuruluşun görev ve yetki- lerinin Devlet Orman İşletmesine devrine dair Kanun	4767	25.06.1945	
8	Orman Kanununa Ek 3444 Kanun 7. maddesinin değiştirilmesine dair			

Kanun	4914	03.06.1946	
9 KÜLTÜR ve Tabiat Varlıklarını koruma Kanunu	2863	27.07.1983	23.7.1983
10 Çevre Kanunu	2872	09.08.1983	11.08.1983
11 Turizm Teşvik Kanunu	2634	12.03.1982	16.03.1982
12 Boğaziçi Kanunu	2960	18.11.1983	22.11.1983
13 Kamulaştırma Kanunu	2942	04.11.1983	08.11.1983
14 Muhasebeî umumıye kanunu	1050		
15 İmar Kanunu	6785		
16 Kıyı Kanunu	3086	21.11.1984	02.12.1984
17 Ateşli silahlar ve balıkçılar hakkında kanun	6136	10.07.1953	
18 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Balıkçılar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunun Bazı maddelerinin Değıstirilmesi ve bu kanuna iki ek madde ile ek gecici madde eklenmesi hakkında kanun	2478	25.06.1981	
19 Zirai Mücadele ve Karantina Kanunu	6968	25.05.1937	
20 Barut ve patlayıcı maddelerle silah ve Teferruatı ve Av Malzemesinin İnhişardan çıkarılması hakkında Kanun	6551	18.05.1955.	
21 Avda ve sporda kullanılan tüfekler, nişan tabanca ları ve av bıçaklarının yapımı, alımı ve satımı ve bulundurulmasına dair kanun	2521	11.09.1981	
22 Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği Kanunu	1618		
23 Dernekler Kanunu	2098	04.10.1983	28.09.1972
24 Kuşların Korunmasına Dair Milletlerarası Sözleşmenin			

	Onaylanmasının Uygun bulun duğu Hakkında Kanun	797	01.12.1963	
25	Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına Dair Sözleşmeye Katılmanın Uygun Görüldüğü Hakkında Kanun	2658	14.04.1982	
26	Devlet İhale Kanunu	2886	08.09.1983	10.09.1983
27	2886 Sayılı Devlet İhale Kanununun Bazı Hükümleri- nin Değiştirilmesi Hakkın- da Kanun	2990	02.03.1984	17.03.1984
28	2886 Sayılı Devlet İhale Kanununun B Bendinin Değiştirilmesine Dair Kanun	2994		
29	Artan Cezalar Hakkında Kanun	2248	09.11.1983	22.06.1979
30	İmar ve Gecekondu Mevzuatı- na Aykırı Yapılara Uygula- namaz Bazı İşlemler ve 6785 Sayılı İmar Kanununun 1 Maddesinin değiştirilme- sine ait Kanun	2981	24.02.1984	08.03.1984

B Kararnameler

No.	Kanunun Adı	Kanunun Numarası	Kabül Tarihi	Yayınlandığı Tarih
1	Orman Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname	236	08.06.1984	18.06.1984
2	Av Hayvanları İhracatının Düzenlenmesi Hakkında Karar	83/7048	26.08.1983	07.10.1983
3	1984 Yılı İhracat Rejimi Kararı	83/7543	28.12.1983	29.12.1983

- 4 Av Hayvanlarının Bir
Defaya Mahsus İhraç
Edilmesine İzin Verilmesi
Kararı 84/8723 06.11.1983
- 5 Orman Mensuplarına Hangi
Silahların Verileceğine
Dair Kararname 8/4947 17.07.1965
- 6 Türkiye'de İlmî Araştır-
ma ve İnceleme Yapmak,
Film Çekmek İsteyen Yaban-
cılarının Adına Başvuranla-
rın Tabî Olacakları
Esaslar 83/5963 14.01.1983 20.02.1983
- 7 Avrupa'nın Yaban Hayatı
ve Yaşama Ortamını Koruma
Sözleşmesi 84/7601 09.01.1984 20.02.1984
- 8 Dünya Kültürel ve Doğal
Mirasının Korunmasına
Dair Sözleşme 8/4788 23.05.1983 14.02.1983
- 9 Kuşların Himayesine
Dair Milletlerarası
Sözleşme Hükümetimiz Adına 30.05.1956
Tarihinde İmzalanmıştır.
- 10 Uzun Menzilli Sınırlar
Ötesi Hava Kirlenmesi
Sözleşmesinin Onaylanması
Hakkında Karar 83/6007 21.01.1983 23.03.1983
- 11 12886 Sayılı Devlet
İhale Kanununun Kapsa-
mındaki Kuruluşların
Yapım, Hizmet ve Taşı-
ma İşleri İhalelerde
Uygulayacakları Genel
ve Ortak Esasları Belir-
leyen Tıp Şartname 87/7958 17.04.1984 27.05.1984
- 12 Bayındırlık İşleri
Genel Şartnamesinin
Yürürlüğe Konulması 84/8520 29.08.1984 09.10.1984

13 Kamu Sektörüne Dahil
 Idarelerin Bu Karar-
 name Kapsamına Giren
 İşlerin İhalelerinde
 Uygulayacakları İhale
 Usûllerine Göre Yıllık
 Fiyat Farkı Hesap
 Esasları

3/2574 18.03.1981 01.04.1981

C Yönetmelikler

No	Kanunun Adı	Kabül Tarihi
1	Devlet Orman İşletmesi ve Döner Sermayesi Yönetmeliği	07.05.1952
2	Devlet Orman İşletmesi ve Döner Sermayesi Yönetmeliğinin Bazı Maddelerinin değiştirilmesine ve Bir Maddenin Kaldırılmasına ve Bu Yönetmeliğe Bir Ek Madde ve Bir Geçici Madde Eklenmesine Dair Yönetmelik	03.09.1984
3	Devlet Orman İşletmesi ve Döner Sermayesi Yönetmeliğinin Ek 5. Maddesinin Uygulanmasına Dair Yönetmelik	29.03.1975
4	Orman Genel Müdürlüğü Avcılık ve Balıkçılık İşleri Yönetmeliği	23.06.1973
5	İhracat Yönetmeliği	29.12.1983
6	Av Turizmi Yönetmeliği	15.06.1973
7	2521 Sayılı Avda ve Sporda Kullanılan Tüfekler, Nisan Tabancaları ve Av Bıçaklarının Yapımı : Alımı Satımı ve Bulundurulmasına Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik	17.02.1982
8	Emanet İşlere Ait Uygulama Yönetmeliği	06.07.1987

9 Döner Sermayeli Kuruluşlar İhale
Yönetmeliği	04.08.1984
10 Fonlar İhale Yönetmeliği	17.08.1984
11 Muhafaza Ormanlarının Ayrılması
ve İdaresi Hakkında Yönetmelik	13.08.1984
12 Ormanlarda ve Orman İçinde Bulunan
Otlak, Yaylak ve Kışlaklarda
Korumanın Gerekli Taşınır Kültür
ve Tabiat Varlıklarının Tesbit
ve Tescili Hakkında Yönetmelik	13.08.1984
13 Kültür ve Tabiat Varlıklarıyla
İlgili Olarak Yapılacak Araştırma,
Sondaj ve Kazılar Hakkında
Yönetmelik	14.08.1984
14 Korumanın Gerekli Taşınır Kültür
ve Tabiat Varlıklarının ve
Tescili ve Müzelere Alımları
Hakkında Yönetmelik	10.08.1984
15 Orman Muhafaza Memurları Görev
Yönetmeliği	29.03.1974

BÖLÜM VIII

MİLLİ PARK BÜTÇESİ'NİN HAZIRLANMASI

VE UYGULANMASI

8.1 Bütçe

Kıt olan ekonomik kaynakların bir kısmı kamu ihtiyaçlarını karşılamak gayesi ile devletin emrine tahsis edilir. Devlet ferdi taleplere bağlı kalmadan kamunun ihtiyaç duyduğu mal ve hizmetleri satın alarak topluma bir hizmet sunmaya çalışır. İşte bu alandaki ve özellikle toplumsal mal ve hizmetlerle ilgili tercih ve kararları gösteren bir sipariş listesi, bir hukuki belgede mevcuttur.

Bütçeyi Devletin gelirleri ile giderlerini ayrı ayrı gösteren ve bir dönem için gelirlerin toplamına ve harcamaların yapılmasına izin veren hukuki belge olarak da tanımlayabiliriz. 1050 sayılı genel Muhasebe Kanunu'nun 8'nci maddesi Bütçeyi " Devlet Daire ve Kurumlarının yıllık gelir ve gider tahminlerini gösteren ve bunların uygulanmasına ve yürütülmesine izin veren bir kanundur " şeklinde tanımlamaktadır.

Yasama Organı, bütçenin hazırlanması ve onaylanması sırasında Yürütme Organı üzerinde işlemlerine izin verme ve onu denetleme imkanını elde eder. Bu bakımdan bütçe siyasi bir özellik taşımaktadır. Bütçe bu nedenle ekonomik, mali ve siyasi tercihlerini yansıtan bir belgedir. Bütçenin kuruluşlar ve Yürütme organınca hazırlanarak mecliste

görüştürülmesi, onaylanması ve böylece hükümeti bağlayıcı bir tasarruf olarak ortaya çıkması, hukuki önemini belirtir. Bütçenin bir kanun olarak Yasama organından çıkması, yürütme organına gelir toplamak, harcama yapmak ve belli işlemleri belli bir süre için yapma yetkisi verir.

Ülkemizde kullanılan bütçeler şunlardır : Genel Bütçe, Katma Bütçe, Özel Bütçe ve bundan başka Döner Sermaye Bütçeleri ile son zamanlarda ülkemizde hızla çoğalan Fon Bütçeleri'dir.

Genel Bütçe, giderlerin tamamı devlet tarafından karşılandığı bütçedir. Devleti meydana getiren kurumlarla, devletin yüklendiği kamu hizmetlerini yapan kuruluşların bütçelerinden oluşan bütçedir. Tarım Orman Bakanlığı Genel Bütçe ile faaliyetlerini sürdürmekte, Orman Genel Müdürlüğü ise sadece birkaç alanda yatırım ödeneği almaktadır. Milli Parklar Dairesi ise, Turizm yatırımı olarak Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı'nda kullanılmak üzere 1996 yılı bütçesinden toplam 650.000.000 TL. lik ödenek almıştır. 1990 yılı Katma Bütçesi'nden ise 1.500.000.000 TL yi almıştır.

Katma Bütçe, giderleri özel gelirler ile karşılanan ve Genel Bütçe dışında idare edilen bütçelere denilmektedir. Katma Bütçe kanun tasarılarının dairelerince düzenlenmesinden sonra bağlı oldukları Bakanın onayı ile Maliye Bakanlığı'na gönderilir. Genel Bütçe tasarısının hazırlanmış biçimine benzer nitelikte hazırlanan Katma Bütçe tasarıları da Genel Bütçe tasarıları ile birlikte TBMM 'ne sunulur.

İl Özel İdare Bütçeleri ile Belediye Bütçeleri, mali gelir ve giderleri ihtiva eden bütçe olarak tanımlanır.

Döner Sermaye; Genel ve Katma Bütçeli idarelerin, kamu hizmeti yaparken ortaya çıkan kapasite fazlasını değerlendirmek, destek hizmeti sağlamak, mal ve hizmet

üretmek, bütçeye gelir sağlamak, mal ve hizmet üretmek, bütçeye gelir sağlamak üzere kurulmuş iktisadi uniteler olarak tanımlamak mümkündür. Orman Genel Müdürlüğü'nün orman işletmeciliği ile ilgili görevleri için 1938 yılı Bütçe Kanununa 150.000 TL lik bir Döner Sermaye konulmuştur. Daha sonra Orman Genel Müdürlüğü Döner Sermayesi genişletilerek, bugünkü Devlet Orman İşletmesi ve Döner Sermayesi şeklini almıştır. Milli Park Dairesi, 1986 yılı Döner Sermaye Bütçesinden faaliyet alanına giren Orman İçi Dinlenme Yerleri için 1.000.000.000 TL lik yatırım, 35.000.000 TL lik demirbaş ödeneği almıştır. Bu oran 1990 yılı itibarıyla 12.000.000.000 TL yi bulmuştur.

Fon, belirli bir amacın gerçekleştirilmesi, korunması ve geliştirilmesi için ayrılan ve gerektiğinde kullanılmak üzere bir hesapta hazır tutulan paradır. Milli Parklar Fonu da 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu kapsamına giren yerlerin tesisi, korunması, bakımı, onarımı, tanıtımı, yönetimi ve işletme harcamalarını karşılamak ve buralardan elde edilecek gelirlerden, kendi kendini mali yönden finanse eden bir duruma getirmek düşüncesi ile kurulmuştur. EK D Milli Parklar Fonu'na ilişkin bilgileri içermektedir.

8.2 Bütçenin Hazırlanması

Anayasanın 161'inci maddesine göre kamu teşekküllerinin harcamaları yıllık bütçeleri ile yapılır.

Bütçe hazırlığı, Yüksek Planlama Kurulu'nda bir sonraki yıla ait ekonomik büyüklüklerin tesbit edilmesi ile başlatılır. Devlet Bütçe'sinin gelir ve gider tavanları belirlendikten sonra Başbakanlık tarafından hazırlanan Bütçe Çağrısı ile Maliye ve Gümrük Bakanlığı'nca düzenlenen Bütçe rehberlerinde belirtilen esaslar dahilinde kuruluşların ilgili hizmet birimleri Bütçe Tahmini Tekliflerini hazırlar.

Bütçe Dairesi Başkanlıkları, ilgili birimlerden gelen ve transferden oluşan Bütçe Tekliflerini değerlendirdikten

sonra hepsini birleştirerek Taslak Bütçeyi oluşturur. Bakanın onayından sonra Temmuz ayı sonuna kadar carileri Maliye ve Gümrük Bakanlığı'na, yatırımlar ile ilgili hazırlanan tekliflerden vize için Devlet Planlama Teşkilatı'na gönderilir.

Bütçe Mali Kontrol Genel Müdürlüğü'nce kurumların Gider Teklifleri üzerinde kurum yetkilileri ile birlikte inceleme yapılır. Bu inceleme sırasında maddi hata olup olmadığını, gider kanunları ile öngörölen ödeneklerin eklenip eklenmediğini bir önceki bütçeye göre fazla ödenek istenmişse nedeni araştırılır. Harcamalarda tasarrufu sağlamak, tutarlı, dengeli ve etkili bir bütçe politikası yürötmek amacı ile ödeneklerin dağıtım ve kullanılmasına, personel giderlerinin tam olarak Bütçe'de yer almasına özen gösterilir.

Maliye ve Gümrük Bakanlığı'nın inceleme safhasından sonra esas bütçe hazırlıkları başlar. Kurumlar ödenek harcamalarını reel düzeyde belirler. Kurumların yatırım ödenek teklifleri ise Devlet Planlama Teşkilatı tarafından vize edildikten sonra kesinlik kazandığından kuruluşların bütçelerindeki ilgili hizmet tertiplerine yazılarak bütünleştirilir. Hazırlanan bütçe tasarıları bütçenin yasama organına verililişinden üç ay önce Maliye ve Gümrük Bakanlığı'na gönderilerek bütçenin gider kısmı belirlenmiş olur.

Gelirler Genel Müdürlüğü; devletin vergi, harc, resmi ve bu gibi kaynaklarından elde edeceği miktarlar ile Katma Bütçeli idarelerin gelir tahminleri yaparak Bütçenin gelirler kısmını hazırlar.

Bakanlar Kurulu Bütçeyi Türkiye Büyük Millet Meclisine sunmadan önce inceler ve bütçe denkliğı araştırılarak bütün giderlerde yapılmasına veya bir kısım büyük giderlerin ertelenmesine karar verir.

Bütçe tasarıları, kırk üyeden oluşan Bütçe Karma Komisyonu'nda incelenmek üzere Bakanlık ve Daireler itibarı ile Komisyon üyelerine dağıtılarak görüşmelere başlanır. Bu görüşmelerde Bütçesi görüşülen ilgili Bakan veya kuruluş temsilcisi ile Maliye ve Gümrük Bakanlığı ve Devlet Planlama Teşkilatı temsilcileri hazır bulunur. Komisyon üyeleri bütçeler hakkında görüşlerini açıklayarak gerektiğinde giderlerin artırılması veya azaltılması konusunda önerilerde bulunabilir. Türkiye Büyük Millet Meclisi, Genel Bütçe Komisyonunun madde madde gelir ve gider cetvellerini bölüm bölüm görüşür. Bütçenin oylaması yapılan değişikliklerle birlikte tümü üzerinde de görüşülür.

Daireler ve Kurum Bütçeleri üzerinde görüşmeler bittikten sonra, Gelir Bütçesi de Komisyonunda aynı şekilde görüşülür. Karma Komisyonunda 55 gün içerisinde görüşülen Bütçe Tasarısı Genel Kurula gönderilir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri Genel Kurulda görüşmeleri sırasında gider artırıcı ve gelir azaltıcı teklifler yapamazlar. Oylamadan sonra Cumhurbaşkanı'nın onayına sunulur. Resmi Gazete'de yayınlanarak Mali Yılı başından itibaren yürürlüğe girer.

1990 Bütçe Yılı itibarı ile Milli Parklar Dairesi Başkanlığına ayrılan bütçe aşağıdadır:

Milli Park Yatırımları için	1.800.000.000 TL
Av ve Yaban Hayatı Yatırımları	1.290.000.000 TL
Orman İçi Su Ürünleri Yatırımları	430.000.000 TL
Çevre Sorunları Yatırımları için	180.000.000 TL
Total (Katma Bütçe)	3.700.000.000 TL

Gelibolu Yarımadası Milli Parkı	1.500.000.000 TL
Baskomutanlık Milli Parkı	900.000.000 TL
Göreme Milli Parkı	300.000.000 TL
Nemrut Dağı Milli Parkı	100.000.000 TL
Total (Genel Bütçe)	2.800.000.000 TL

Toplam 324 Orman İçi Dinlenme Yerleri için toplam 12.000.000.000 TL Döner Sermaye Bütçesi oluşturulmuştur.

Döner Sermaye, Katma Bütçe ve Genel Bütçe toplam 18.500.000.000 TL olarak Milli Parklar Dairesi Başkanlığı'nın Bütçesini oluşturmaktadır.

Bakanlar Kurulu Kararı ile ilan edilen son dört Milli Parkımızın özel bütçeleri vardır. Bu Milli Parklarımızın Genel Bütçeye tabi oldukları ve uygulamada görülen aksaklıklardan dolayı 1991 yılı Katma Bütçe' tabi olması tasarlanmaktadır.

Devlet tasarruf ve politikası ile Döner Sermaye'n %30, Genel Bütçe'n %12, Katma Bütçe'den %12, Fon Bütçesi 'nin %50'si ve ayrıca Fon Bütçesi'nden Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Fonu'na %10'u Maliye ve Gümrük Bakanlığı'nca kesilmektedir.

Buna ek olarak bütçelerin %60'ını " serbest kullanma hakkı " verilmiştir. Bu durumlar yıl içinde planlanan projelerin aksamasına neden olmaktadır.

8.3 Bütçe'nin Uygulanması

Genel ve Katma Bütçeler Türkiye Büyük Millet Meclisi 'nde Özel ve Döner Sermaye Bütçeleri ita amirliğince kabul edildikten sonra yürürlüğe girer.

Ülkemizde bütçe uygulanmasına göre, kamu gideri; bütçe içinde devlet adına gerçekleştirilen yada gerçekleştirilmesi

Özel bir mevzuat ile taahhüt edilen bir hizmet karşılığı devletin borcu olarak ortaya çıkan tutardır. Bu harcamanın kamu harcaması olabilmesi için bütçedeki harcama yetkisine, hizmet türüne uygun olması yada gerçekleştirilmesi özel bir kanun veya mevzuat ile mecburi olması, devlet adına yetkili kişilerce yapılması ve bunun sonucu devletin borç altına girmesi gibi şartların yerine getirilmesi gerekir.

Giderlerin Taahhüdü; Devlet adına bir taahhütte bulunulması için öncelikle bütçede o hizmetle ilgili ödenegın bulunması gerekir. Aksi halde bütçe ile verilen yetki aşılmış olur. Bu satın almada ihalenin yapılması ve kararın imzalanması bir memurun işe alınması olayı taahhüde örnek gösterilebilir.

Giderlerin Tahakkuku; Taahhüt esaslarına göre devlete bir hizmetin veya teslim edilen bir malın bedelini belirlemek devlet namına bir borcu kabul etmektedir. Bunun doğması her ne kadar taahhüt ile mümkün ise de giderin tahakkuk ise amirin onayı ile olur.

Ödeme emrine bağlanması, bir giderin yapılabilmesi için taahhüt ve tahakkuktan sonra bu giderin ödeme emrine bağlanması gerekir. Yani, İta Amiri devlet hazinesini temsil eden Saymana, kesinleşmiş devlet borcunun ödenmesi konusunda emir verir. Ödeme emrinde ilgili daire ödenegının miktarı, harcamanın yapıldığı bütçe yılı, ödenegın tertibi, hak sahibinin kimliği ile ilgili bilgilerin bulunması gerekir.

Harcama Belgeleri, Saymanlık Müdürlüklerince, Bütçe Dairesine gönderilir. Bütçe Dairesi bu sarfları Kesin Hesap Cetvetlerine alarak kurumun kesin hesabını Sayıştaya verir.

BÖLÜM IX

MİLLİ PARKLARA İLİŞKİN GENEL SORUNLAR VE

ÖNERİLER

9.1 Genel Sorunlar

Milli Park Statüsü ile ülkemizin sahip olduğu tabii, kültürel, dinlenme ve eğlenme kaynakları, koruma kullanma dengesi içerisinde hizmete sunularak bugünün ve gelecek kuşakların bu kaynaklardan yararlanmasının sağlanmasına çalışılmaktadır.

Tesis edilen Milli Parklar, ülkemiz insanlarına eğlenme, dinlenme ve eğitim imkanları sağlıyor ve gereği ölçüde korunuyorsa, gelecek kuşakların çıkarı bugünden garanti altına alınmış demektir. Milli Parkların sahip olduğu kaynakların tüketici ve istismar edici bir kullanıma tahsisi söz konusu olamayacağına göre, Milli Parklar sahip olduğu kaynakları ile ciddi, bilimsel temel araştırmaların yapılabilceği birer açık hava laboratuvarı değerindedir.

Milli Park içerisinde uygulanacak tüm faaliyetlerin organizasyonuna Kaynak Amenajmanı denir. Amaç, çevreden gelen tüm olumsuz etkilerin ve uygulamaların minimize etmektir.

1982 yılı itibarıyla, Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planında 770.728 Ha., 17 adet Milli Park'a 7 yörede 70.000 Ha. saha eklenerek 1988 yılı sonunda 840.728 Ha., 24 adet

Milli Park tesisi planlanmıştır. Fakat, amaçlanan hedefler 1991 yılı itibarıyla ulaşılamamıştır.

Buna ilişkin sonuçları beş başlık altında inceleyebiliriz.

9.1.1 Mevzuat Sorunları

6831 sayılı Orman Yasası'nın Milli Parklarla ilgili maddeleri, uluslararası boyutlarda benimsenerek onaylanmış Milli Park kavramı ve niteliklerine uyumlu bir Milli Park anlayışını içermektedir. Buna karşın, 1757 sayılı Toprak ve Tarım Reformu Yasasında yer alan Milli Park kuruluş amaçları, tek işleve yönelik koruma alanlarını belirlemekte ve böylece, uluslararası boyutlarda onaylanmış bulunan Milli Park kavramı ve anlamıyla çelişkili bir durum yaratmaktadır. Yine aynı yasanın 131'inci maddesinde mera, yaylak ve kışlaklardaki bitki örtüsünün korunması ve zenginleştirilmesi amacıyla kurulacak Milli Parkların kuruluş, koruma ve yönetim görevlerinin Toprak ve Tarım Reformu bölgeleri dışında Orman Bakanlığı'na yürütülmesinin kararlaştırılmış olması, işlev yönünden diğer bir çelişkiyi oluşturmaktadır. Çünkü anılan amaçlar, tüm olarak ormancılık alanı dışında kalmaktadır.

Mevzuatta, Milli Parklara ilişkin birbirinden farklı kuruluş amaçlarına ve birbiriyle çelişkili kavramlara yer vermesi ayrıca yönetim ve işletme görevlerinin çeşitli örgütlere dağıtılması, daha sonra organizasyonda bir takım boşluklara yol açmaktadır. Başbakanlık Çevre Müsteşarlığı, Mahalli Çevre Kurulları, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ve benzeri.

Öte yandan yürürlükteki Orman Yasası'nın 25'inci maddesinin uygulanmasına ilişkin olarak çıkartılan ve halen yürürlükteki " Milli Parkların Ayrılma, Planlama ve Yönetimine Ait Yönetmelik " de içerdigi hükümlerde ülkemiz Milli Parkçılık çalışmalarına uluslararası Milli Park

anlayışına uyumlu ve daha kapsamlı bir anlayış getirmiştir (EK B). Anılan bu yönetmeliğin 22'nci maddesinde ise Milli Parklar içindeki rekreasyonel alanlarından yararlanma karşılığında " Orman İşletme ve Döner Sermaye Yönetmeliği " nin Ek 5'inci maddesinin uygulanmasına ilişkin 1975 yılında yürürlüğe konan yönetmelikte (23.09.1975 tarih ve 2279 sayılı Tamim'de) yararlanma karşılığında ücret alınması öngörülmüştür. Ancak bu yönetmeliğe dayanılarak yapılan uygulamalar, çok dar boyutlarda kalarak, Milli Parkların çok yönlü olan işlev bütünlüğü ile uyumsuzluk oluşturmıştır. Gerçekten, herhangi bir Milli Parkta bu yönetmeliğe göre yapılacak ücret alınmasına karşılık, piknik alanı dışında; örneğin yol kenarı yada düzenlenmemiş bir alanda piknik yapan kullanıcılardan ücret alınması söz konusu değildir.

Mevzuat bakımından var olan en önemli meselelerden biri de yürürlükteki Orman Yasasının 17'nci ve 115'nci maddeleri uyarınca Milli Park sınırları içinde her türlü taşınmaz yapımına izin veya irtifak hakkı verilmesi oluşturmaktadır. 23.09.1983 tarihli 2896 sayılı yasa ile değişik 6831 sayılı Orman Kanunu'muzun 17'nci maddesi şöyledir : " Turizm bölge, alan ve merkezleri dışında kalan Devlet ormanlarında; kamu yararına olan her türlü bina ve tesisler ile orman ürünlerini işleyeceklerin yapacakları bina ve tesisler için gerçek ve tüzel kişilere Maliye Bakanlığı'nın görüşü alınarak Tarım Orman Bakanlığı'nca, intifa için kullanım bedeli karşılığında izin verilebilir. Bu izin üzerine tesis edilecek intifa hakkı süresi 49 yılı geçemez. Bu süre sonunda bütün bina ve tesisler bedelsiz ve eksiksiz olarak hazineye devredilir. Ancak, işletmelerinin başarılı olduğu konusıyla ilgili Bakanlıkça; yer, bina ve tesislerin rayiç değeri üzerinden belirlenecek yıllık bedelle 99 seneye kadar uzatılabilir. Bu durum hazineye devir işlemi bu uzatma sonunda yapılır. Bu surette yapılmasına izin verilen bina ve tesislerin amaç dışı kullanılması yasaktır. "

Yukarıdaki fıkrada belirtilen bina ve tesislerin hükmü

şahsiyeti haiz amme müesseselerine ait ormanlarda veya hususi ormanlarda yapılmak istenmesi halinde, Maliye Bakanlığı'nın görüşü alınmaksızın Tarım ve Orman Bakanlığı'nca izin verilebilir. Bu takdirde kullanım bedeli, süresi, yapılan bina ve tesislerin devri gibi hususlar genel hükümlere uygun olarak taraflarca tesbit olunur. Yine 1982 Anayasamızın ormancılıkla ilgili 169'uncu şöyle denilmektedir. " Devlet ormanlarının mülkiyeti devr olunamaz. Devlet Ormanları Kanunu'na göre, devlet yönetir ve işletir. Bu ormanlar zaman aşımı ile mülk edilemez ve kamu yararı dışında irtifak hakkına konu olamaz. ". Yukarıda belirtilen bu hususlar 2634 sayılı Turizm Teşvik Kanunu'nun 8'inci maddesinde de ele alınmış olup, Milli Park sınırları içinde yapılacak taşınmazlara ancak bir kamu yararı söz konusu olduğunda izin verileceğini hükme bağlamıştır.

9.1.2 Organizasyona İlişkin Sorunlar

Ülkemizde Milli Parkların mevzuat yönünden tarihsel gelişimi incelenirken de değinildiği gibi, bugün çeşitli devlet kurumlarının kuruluş yasalarında, dolaylı yada dolaysız biçimde Milli Park kuruluşlarından açık hava rekreasyonu taleplerini karşılamaya, doğal zenginlikleri, güzellikleri korumaya dair, çeşitli amaçlar ve görevler yer almıştır. Bu kuruluşların arasında yer alan Başbakanlığa bağlı Devlet Planlama Teşkilatı'nın kuruluşuna ilişkin yasanın ikinci maddesinin (a) fıkrasında belirtildiği gibi, ülkemizin doğal, sosyal ve ekonomik her türlü kaynak ve olanaklarının saptanarak izlenecek milli ekonomi ve sosyal politikanın ve amaçlarının belirlenmesinde hükümete yardımcı olma görevi verilen bu örgütün dolayısı ile açık hava rekreasyonuna ilişkin kaynak ve olanakların planlanmasına etkin bir görevi olduğu kuşkusuzdur [19].

Başbakanlık Çevre Müsteşarlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı gibi bakanlıklar, orman rejimi dışındaki alanların Milli Park olarak

ayrılmasında Orman Bakanlığı ve ilgili birimler ile işbirliği yapmaktadırlar. Fakat, Milli Parkların kuruluş, yönetim ve işletilmesi aşamalarında adı geçen örgütlerin kendi konularına giren alanlardaki hizmetlerin görülməsi, Milli Park Örgütü ile etkin bir işbirliği yaptıkları söylenemez. Bu nedenle, Orman Bakanlığı her türlü hizmetleri kendi olanaklarıyla karşılamak zorunda kalmaktadır.

Adıyaman, Nemrut, Boğazköy, Alacahöyük ve benzeri Milli Parklarımızın tarihsel değeri ve arkeolojik değeri ön planda gelmektedir. Bu parkların ve daha sonra tesis edilecek olanların değerlendirilmesi, işletilmesi ve yönetilmesinin ormancılık dışında özel bilgiler gerektirdiği şüphesizdir. Dolayısı ile işbirliği yapılması gereklidir.

9.1.3 Mülkiyet, Koruma, İdare ve İşletilmesine İlişkin Sorunlar

Milli Park bütünlüğünün korunması, yetkilerinin belirlenmesi ve muhtelif daireler arasındaki organizasyonun sağlanması ve hizmetin gereği gibi yürütülmesi için de iyi düşünülmüş hükümlerle tesisi gereklidir. Buna iyi bir örnek Uludağ Milli Parkı'dır. Sınırlaması yapılmış ve kesinleşmiştir. Mülkiyet sorunu ve bütünlüğünü korumada bir problem yoktur. Ama bütün Milli Parklarımızın böyle olması beklenemez.

Ormanlarımızın kadastro işlemlerinin halen sonuçlandırılmamış olması, ormanlarımızda olduğu gibi var olan Milli Parkların büyük çoğunluğunda önemli mülkiyet problemleri oluşturmuştur. Ayrıca Orman Yasası ve Milli Parklara İlişkin Yönetmelikte gerekli hükümler getirilmiş olmakla beraber kamulaştırmaya gereken önemin verilmemesi, Milli Park alanlarında kamulaştırma işlemlerinin tamamlanmış gözükmemesine rağmen, özellikle, kamulaştırma bedellerinin ödenmesindeki gecikmeler de çeşitli mülkiyet ve koruma problemleri oluşturmuştur. Gerçekten günümüzde birçok Milli Park sınırları içerisinde tarla, köy otlığı ve özel

bireylere air taşınmazlar bulunmaktadır.

Milli Parklarımızın devamlılığı konusunda en önemli unsurların başında gelen şüphesiz ki alınacak koruma tedbirleridir. Koruma tedbirlerini iki etepte gerçekleştirmek mümkündür. Birincisi planlama ile ona kaynaklar ve onları çevreleyen tampon alanların oluşturulması (böylece kaynaklardan kullanım fonksiyonlarının arasında belirli bir uzaklık sağlanmaktadır) , uygulanacak fiziki koruma tedbirleri ile korumanın sağlanması ise ikinci yoldur. Bunlarda yönetmelik ve mevcut mevzuattaki yasakların titizlikle takip edilmesi sayesinde gerçekleşecektir. Koruma hizmetlerinin gerçekleştirilmesi için güntümüz teknolojik imkanlarıyla kurulacak ekiplerin gerekli teçhizatla donatılmasının büyük önemi bulunmaktadır. (Telsiz istasyonları, el telsizleri ve rölelerin inşaa edilmesi ve benzeri.) Alınacak koruma tedbirleri de şu şekilde sıralanabilir : Tabii değerlerin (afetler hariç) kendi oluşumuna terkedilmeksizin sağlanması, otlatma, avlanma, maden arama (stratejik olanlar hariç), manzara güzelliklerini bozan havai hatlar, yollar, ticari reklamcılıkla doğal çevrenin kirlenmesinin önlenmesi, taş ocağı, kum ocağı açılmasına, özellikle plajlarla ve orman üretimi gibi faaliyetlerin durdurulması, kültürel kaynakların onarımı ve eski haline getirilmesi gibi çalışmaların bir programa bağlanmasının sağlanması, rekreasyonel kullanımlarda kaynak kapasitesinin üstünde yüklenmelerin önlenmesi için tedbirlerin alınması kaynaklarımızın, dolayısı ile de Milli Park içerisinde geniş bakir alanların ve el değmemiş manzaraların saklanmasına imkan sağlamak için konaklama tesisleri içinde yiyecek, eğlence ve ikinci harcama hizmetlerinin çözömlenmesiyle fiziki yapıların sayılarının azaltılması, tesislerin tamamlayıcılık niteliklerinin ve işlevlerinin, ekonomik bütönlüklerinin sağlanması, hem tesis sahiplerinin ve hem de tesislerden yararlanan ziyaretçilerin çıkarlarının maksimize edilmesi Milli Parklarda geliştirilecek tesisler için önemli bir kriter olmaktadır. Konaklama hizmetlerinin diğer bir

şekilde organize kamp düzenlemeleridir. Kamp alanlarının düzenlemesi Orman Genel Müdürlüğü tarafından yapılmaktadır. Bu uygulama Milli Parkların g nt birlik, hafta sonu, mevsimlik ve yıllık kullanma talebi sıklığının artmasında önemli bir etmen olacaktır.

9.1.4 Finansman Sorunları

Hic kuşkusuz çok geniş boyutlu hizmet olması bakımından açık hava rekreasyonuna ilişkin çeşitli alt yapı yatırımlarının gerçekleştirilebilmesi, geniş mali imkanların sağlanmış olmasına bağlıdır. Değişen yaşam koşullarının ormancılık örgütünün görmekle yükümlü olduğu hizmetler arasında önemli hızla artan sosyal nitelikteki hizmetlerin başında gelen açık hava rekreasyonuna ilişkin yatırımlar yakın zamana kadar Orman Genel Müdürlüğü yatırımları içinde yer alır. Bu nedenle Milli Parklarda rekreasyona yönelik hizmetleri gören ormancılık  rg t  dışındaki diğer devlet  rg t lerinin bu çalışmaları için gerekli  deneg  genel bütçeden almalarına ve parasal bir güçle karşılaşmamalarına rağmen, görevleri bakımından açık hava rekreasyonu alanında en başta geelen devlet  rg t  olan Orman Genel Müdürlüğü, bu konudaki her türlü çalışmasında kendi parasal olanaklarından yararlanmak zorunda kalmıştır. Milli Parklar Dairesi Başkanlığı'nın kurulması ile anılan hizmetlerinin ayrı bütçesi bulunmaktadır. Ayrıca her türlü parasal gereksinmelerini karşılama olanağı sağlayacak bir döner sermaye bütçesine sahip olması k  k yatırımların gerçekleşmesini sağlamaktadır.

Milli Parklar ve benzeri faaliyetler kar amacı g tmemesine rağmen, bakım ve temizlik işleri karşılığı olarak alınan çok c zi ücretlerden ve başka şekilde elde edilen nakit gelirleri bulunmaktadır. Bunlar giriş ücretleri, otopark  creti, kamp  creti, fotograf ve film çekme ücretleri, turistik tesislerden elde edilen yıllık kullanma bedelleri ile büfe ve k r gazinolarının kira bedelleri gibi gelirlerdir. Yeni yürürlüğe giren 2873 sayılı

Milli Parklar Kanunu gereğince tatbikine başlanan Fon Bütçesi Yönetmeliği ile bu gelirler yasal dayanağa iyice oturtulmuştur ve kapsam itibarıyla daha genişletilmesi, getirilen gelirlerin yatırıma dönüştürülmesi suretiyle mevcut sahaların ıslahı ve yeni sahaların tesisi mümkün olacaktır.

Milli Parkların topluma hizmet götürecektir şekilde düzenlenmesi ve bu düzenlemede turizm gelişme alanlarına da yer verildiği 6831 sayılı Kanunun ilgili maddeleri uyarınca buralarda yapılacak turistik yapı ve tesisler için izin verildiği, kamu yararına yapılacak her türlü yapı ve tesisler için izin verildiği, kamu yararına yapılacak her türlü yapı ve tesisler için de irtifak hakkı verildiği malumdur.

9.1.5 Uygulamaya İlişkin Sorunlar

Planlı kalkıma dönemine girilmesiyle birlikte yoğunluk kazanan Milli Park kuruluş çalışmalarında, gerek kuruluş amacı, gerekse yönetim ve işletme yönünden Milli Park kavramının yanlış değerlendiriliği görülmektedir. Milli Parklar üzerindeki rekreasyonel amaçlara yönelik kullanımları en az düzeyde tutacak bir park sistemi oluşturulmuştur. Buna karşılık ülkemizde Milli Park kavramı yasal yönden her ne kadar uluslararası düzeyde yapılan tanımlamalara uyum sağlamakta ise de, uygulamada Milli Parkların doğa koruma, bilimsel ve kültürel işlevlerine gerekli özen gösterilmeden rekreasyonel amaçlarla yararlanmaya açıldığı görülmektedir. Gerçekten, yurdumuzda açık hava dinlenme yerleri dışında Milli Parklar üzerindeki ağır rekreasyonel baskıyı kaldıracak her hangi bir doğal açık hava rekreasyonu kaynak sistemi yeterli değildir. Dinlenme yerleri, yararlanma kapasiteleri bakımından yetersiz kalmaktadır.

Öte yandan, yurdumuzda bugüne kadar süregelen Milli Parkçılık çalışmalarında ortaya çıkan önemli sorunlardan bir

diğeri de Milli Park ile doğayı koruma alanı kavramlarının birbirinden somut bir biçimde ayırt edilmemesidir [20]. Bunun yanısıra, daha önceden değinildiği gibi örgütsel açıdan gerekli işbirliği ve koordinasyonun sağlanmaması sonucunda uygulamaya ilişkin sorunlar çıkmaktadır.

Kuruluş şemasına göre Milli Park personelinin başında Park Müdürü gelir. Park Müdürü; parkın en yüksek memuru ve sorumlusudur. Bundan başka Park Yönetim Şefi, Koruma Şefi, Park İnşaat Bakım Onarım Şefi, Tanıtım Şefi bulunur. Biz de Orman Bakanlığı'nın kuruluşundan sonra, bakanlık oluşu ve Genel Müdürlüğü'n yetki devri ile Milli Parklar Dairesi Başkanlığı kurulmuştur.

9.2 Öneriler

Milli Park kullanımının kalitesi gelen ziyaretçilerin Milli Park kaynaklarını yaratıcı bir şekilde anlamasına bağlıdır. Bu amacın gerçekleşmesi için, Milli Parklarımızın sahip olduğu kaynakların sağlıklı bir şekilde devamlılığının sürdürülmesi için yönetimden alt yapı hizmetlerine, korumadan peyzaj ıslah çalışmalarına kadar, Milli Parkların içerisinde uygulanacak tüm faaliyetlerin organizasyonu (Kaynak Amenejmanı) yapılarak çevreden gelecek tüm olumsuz etki ve uygulamaları minimize etmek gereklidir.

Milli Parkkaynaklarının zararlı kullanımlardan koruma açısından ve kullanıcıların uymaları gereken kuralları önceden ve anında bilmeleri zorunluluğu getirilmelidir. [21]

Milli Parklarımızın devamlılığı konusunda en önemli unsurların başında gelen şüphesiz ki alınacak koruma tedbirleridir. Koruma tedbirlerinden önde gelenlerini şu şekilde sıralayabiliriz : Tabii değerlerin (afetler hariç) kendi oluşumuna terk edilmesi otlatma, avlanma, maden arama (stratejik olanlar hariç), manzara güzelliğini bozan havai hatlar, yollar, ticari reklamcılıkla doğal çevrenin

kirlenmesinin önlenmesi, taş ocacı, kum ocacı açılmasına, orman üretimi gibi faaliyetlerin durdurulması ile kültürel kaynakların onarım ve eski haline getirilmesi gibi çalışmaların bir programa bağlanması önem taşımaktadır.

Milli Parklarımızın korunması, Milli Park Bölge Şefliklerine bağlı olan İşletme Müdürlükleri tarafından yürütülür. Milli Parklara korunması hususunda özel bir örgütün bulunmaması sonucu Orman yasasının 111'nci maddesinde Milli Parklarda işlenen suçlara ait hükümlerin uygulanması etkin değildir.

Yürürlükte bulunan 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu gereğince tatbikine başlanmış olan Fon Bütçesi Yönetmeliği ile gelirler yasal dayanaga iyice oturtulmuş ve kapsam itibarı ile daha da genişletilerek elde edilecek gelirlerin yatırıma dönüştürülmesi suretiyle mevcut sahaların ve yeni oluşturulacak sahaların tesisini mümkün kılacaktır. Bu nedenle Maliye Bakanlığı'nca Fon Bütçesi Kesinti Oranları düşürülmelidir. Maliye Bakanlığı'nca tayin edilen %50'lik oran Çevre Fonunda %10'dur. Bu durumda Milli Parklar Fon Bütçesi çalışma alanı çevre ve çevrecilik ile ilgili olduğundan bu %50'lik oran değerinin %10'a düşürülmesi Fon Bütçesi çalışma sahalarını kuvvetlendirecektir.

2634 sayılı Turizm Teşvik Kanunu'na göre turizm alan ve merkezleri dışında kalan orman arazilerinin turizm amaçlı tesislere tahsisi 6831 sayılı Orman Kanunu'na göre, Milli Park ve Tabiat Parklarında ise 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'na göre uygulanmaktadır. Mülkiyet ve irtifak haklarından kaynaklanan sorunların açıklığa kavuşturulması gerekir.

Değişik kaynak değerlerine sahip Milli Parklarımızın yönetim kadrolarında bu kaynak değerlerinin çeşitliliğine uygun personelin istihdamı gerekirken (Biolog, Zoolog, Arkeolog, Jeolog ve benzeri) bugüne kadar Milli Park Müdürlükleri'ne yeterli düzeyde kadro temin edilememesi

sorunlardan birini teşkil etmektedir. Kalifiye teknik personeli istihdam etmek için maddi ve sosyal açıdan özendiricilik getirilmelidir.

Milli Parklar Dairesinde çeşitli konularda Rekreatyoneel, Turizm, Arkeolojik, Tarihi ve Kültürel dallarda görev yapan teknik ve idari personelin bilgi, görgü, eğitim amaçlı yurt dışı görevlendirmelerinin önemi Türkiye Milli Parkları sağlığı için önemlidir.

Genel Bütçe'ye tabi tutulan Gelibolu Yarımadası Milli Parkı, Başkomutanlık Milli Parkı, Göreme Milli Parkı, Nemrut Dağı Milli Parkı uygulamada görülen aksaklıklardan dolayı 1991 Bütçe Yılı itibarı ile tatbikatta görülecek kolaylıklardan dolayı Katma Bütçe'ye devredilmesi gereklidir.

Kadastral çalışmalarını, arazi kullanma kabiliyet sınıflaması çalışmaları henüz tamamlanmamış, mülkiyet meselesinin halledilmemiş olması sorun teşkil etmektedir. Milli kaynak değerlerini taşıyan kırsal alanlarla kanuni yetkilerle teçhiz edilmiş olarak hizmet götüren çok sayıdaki kamu kuruluşları arasında koordinasyonun sağlanabilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu çok sayıdaki kamu kurum ve kuruluşları arasındaki organizasyonun sağlanabilmesi için tek bir merkezden (Çevre Müsteşarlığı gibi) yürütülmesi gereklidir. Kuruluşlar arasındaki kanuni yetki ve faaliyet alanları kesişmesi veya bozulması genel bir koordinatörün tayinini zorlamaktadır.

Günümüzde Milli Parklar Teşkilat Organizasyonu Orman Genel Müdürlüğü içerisinde yer almaktadır. Kurulması arzu edilen Çevre ve Orman Bakanlığı bünyesinde bir Genel Müdürlük olarak işlev kazanması Çevre ve Turizm ile ilgili birtakım kararların verilmesinde zorlanan koordinasyon noksanlığını azaltmalıdır.

Milli Park çevresindeki orman köylülerinin sosyal ve kültürel yönden kalkınmasını sağlamak amacıyla bugünkü yasalar uyarınca köylülere sağlanan haklardan öncelikle yararlandırılması Milli Park sınır ve kaynaklarını güvence altına alınması açısından önemlidir. [22]

Ülkemizde Milli Park kavramı, kamuoyunda alması gereken yerini henüz almamıştır. Kavram kargaşalığı rasyonel Milli Park hizmetlerinin tesisinde önemli bir engeldir. Bu sahalara halkın açık hava rekreasyon sahası olarak bakması ve faydalanması, doğal ve kültürel kaynak değerlerinin göz ardı edilerek aşırı kullanımı kaynak değerlerinin bozulmasına neden olmaktadır.

Bunun için;

- 1) Ziyaretçi ve Danışma Merkezleri tesis etmek,
- 2) Tanıtım programlarını saha sergileri, manzara seyir terasları, doğa patikaları gibi düzenlemelerle desteklemek,
- 3) İyi yetişmiş tanıtım uzmanları ve rehberleri istihdam etmek,
- 4) Kapsamlı bilgi ve fotoğrafları içeren tanıtım büroşürleri ve adiovisüel programları hazırlamak,
- 5) Kanunun etkin basım ve yayın organlarında halkın anlayabileceği bir anlatımla yer almasını sağlamak,
- 6) Ziyaretçilerin kullandıkları sahanın uygun yerlerine konulacak etkin sloganlar içeren tanıtım ve ikaz levhaları ile çevre bozulmasını ve doğa tahribatını önlemek gerekmektedir. [23]

Koruma ve rekreasyonel amaç güden günümüz Milli Parkların koruma, rekreasyonel ve bilimsel amaç bütünlüğüne kavuşturulması gereklidir.

Günümüzde çok yönlü işlevleri ile çağdaş toplum yaşantısında önemi gittikçe artan Milli Park ve benzer statüye sahip alanlarımız özel bir kanuna sahip bulunmaktadır. Bu kanuna süratle işlerlik kazandırılması ile ülke çapında yapılacak bir tarama ile kanun kapsamına giren alanların uygun statülerine kavuşturulmaları gereklidir. Bu şekilde kazanılacak yeni sahalarla belli bir bölgeye düşen kullanım talebini azaltacaktır. [24]

Türkiye'de Milli Park sahalarının tesbiti bölge planlama çalışmalarının umumi ahengi ve disiplini içinde halledilmesi gereken bir problemidir. Orman Genel Müdürlüğü bu itibarla park sahalarının kararlaştırılmasında yapılacak teşebbüsler Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nın Bölge Planlama Etüdleri ile işbirliği halinde olmalıdır. Ayrıca Milli Park alanları Beş Yıllık kalkınma Planları, Bölge Planları, Fiziki Planlamalar ve daha detaylı Çevre Düzeni Planları ile planlama tekniği yönünden uygun olmalıdır.

Merkez teşkilatına Milli Park konusuna yakın Orman Yüksek Mühendislerinin Üniversite mezuniyetleri sonunda yetiştirilmek üzere bu hizmetlerde çalıştırılması sağlanmalıdır. Ayrıca Milli Park çalışmalarında meslek içi ve dışı, yurt içi ve dışı eğitim imkanları seferber edilerek kalifiye teknik eleman yetiştirilmelidir.

Doğal, kültürel, rekreasyonel kaynak değerlerine sahip olan Milli Parklarda kaynak değerlerinin korunması, geliştirilmesi ve koruma - kullanma dengesi içerisinde hizmete sunulması bu kaynak değerleri üzerinde farklı teknik yöntemleri uygulanmalıdır.

Milli Park ve benzer statüye sahip alanlarda mülkiyet, kaynak ve peyzaj bütünlüğü olayın temel yaklaşımlarından birini teşkil eder. Bu sebeple gerekli kamulaştırmalar yoluyla amaca ulaşılması temel ilke ve politikalar içinde yer almalıdır.

Türkiye Milli Parkların Master Planlarının tamamlanarak bunlara ilişkin Fizibilite etütlerinin yapılarak Milli Parklara ilişkin kısa ve uzun vadedeki yatırım programlarının belirlenmesi gereklidir.

Milli Park ve benzeri statüye sahip uygulama alanları üzerindeki faaliyetler çok geniş bir yelpaze çizdiğinden dolayı; bir çok kamu kurum ve kuruluşları, dernekler, vakıflar ve özel sektörden pek çok kuruluşun çalışma sahası içinde kalmaktadır. Bu durumda bir koordinasyona ihtiyaç duyulmaktadır. Bu yüzden, gerekli koordinasyon en kısa zamanda ve etkili bir biçimde sağlanmalıdır.

Büyük bir Turizm Potansiyeline sahip olan Milli Parklara ayrılacak Bütçe, Turizm Yatırımlarına harcanan değerlerle karşılaştırılmalıdır.

Milli Park alanlarının yatırım harcamaları yalnız Orman Genel Müdürlüğü'nün Katma Bütçe imkanları ile karşılandığından, gerekli düzeyde hizmet için yeterli ve etkili düzeyde olmamaktadır. Bu yüzden Milli Park çalışmalarının finansmanı Genel Bütçeden Katma Bütçe'ye yapılacak transferlerle karşılanmalıdır.

Yerli ve yabancı çalışmaları ve literatürü desteklemek üzere bir dokümantasyon merkezinin tesisi gereklidir.

Milli Parklar evrensel boyutta, dünya toplumlarının geleceğine en değerli miras olacak kaynak ve mekanları hakkında tüm dünya ülkelerinde ortak çalışmalara tanık olduğundan dolayı milletlerarası kuruluşların gündeminde ağırlığını giderek artırmakta ve ortak formlüllere ulaşılmaktadır. Türkiye, bu denli evrensel çalışmalara büyük değerler katacak coğrafi konum ve doğal kültürel zenginliklere ve dünya ulusları arasında saygın bir mevkiye sahip olarak milletlerarası faaliyetlerin örnek bir temsilcisi olmalıdır.

KAYNAKLAR

- [1] YILDIZCI, A.C., Fransız Milli Parkları'ndan Çeviri (T. Betolaud) Orman ve Av. Ankara. 1971.
- [2] YILDIZCI, A.C., Peyzaj Planlama Tekniğı Ders Notları , İ.T.U Yayınları, İstanbul.
- [3] ARAN, S., Ege ve Akdeniz Sahil Şeridindeki Rekreatsyonel Gelişimlerin Tabiatı Koruma Cemiyeti Yayını. No:13. Ankara.
- [4] PALASOGLU, E., Milli Parklar ve Yaban Hayatı Semineri. S.15. Muğla. 1986.
- [5] ADAMS, A., Parks Araund the World. First World Conference on National Parks. P.408-410. Washington. 1962.
- [6] İNAL, S., Tabiatı Koruma Karşısında Biz ve Ormancılığımız, T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı, Orman Genel Müdürlüğü Yayını, Özel sayı 84, S.86. 1949.
- [7] KUNKSATAN, A., Uludag Problemleri, Bursa. 1963.
- [8] DERE, A., Türk Anayasalarında Ormancılık Politikası, İ.U. Sosyal Bilimler Enstitüsü, S.B.F. Kamu Yönetimi Bölümü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul. 1988.
- [9] ÖZEL, Z., Milli Parklar Genel Koordinatörü ile özel görüşme. Ankara. 1991.
- [10] Tarım Orman ve Köyşleri Bakanlığı, Milli Parklar ve Yaban Hayatı Semineri. Muğla. 1986.
- [11] SAKARYA, Y., Orman Mühendisliği Dergisi, Eylül Ankara. 1984.

- [12] Ormancılığımızın Kuruluşunun 150. Yılı, Orman Genel Müdürlüğü. 1987.
- [13] Termosos Milli Parkı Uzun Devreli Gelişme Planı, Orman Genel Müdürlüğü. 1972.
- [14] Kovada Gölü Milli Parkı Uzun Devreli Gelişme Planı, Orman Genel Müdürlüğü. 1970.
- [15] Gelibolu Yarımadası Milli Parkı Uzun Devreli Gelişme Planı, Orman Genel Müdürlüğü. 1981.
- [16] Köprülü Kanyon Milli Parkı Uzun Devreli Gelişme Planı, Orman Genel Müdürlüğü. 1971.
- [17] Göreme Milli Parkı Uzun Devreli Gelişme Planı, Orman Genel Müdürlüğü. 1971.
- [18] Boğazköy Alacahöyük Milli Parkı Uzun Devreli Gelişme Planı, Orman Genel Müdürlüğü. 1972.
- [19] KAZANCI, F., KAZANCI, S., ÇOKER, F., Türkiye Cumhuriyeti Kanunları. S.6319. 1975. Ankara.
- [20] ULKER, I., Yüksek Dağlarımız ve Milli Parklar. Türkiye Tabiatı Koruma Yayınları. No 10. S. 155-157.
- [21] DOUGLASS, W. R., Forest Recreation. Pergamon Press. Oxford. 336 pp.
- [22] AKESEN, A., Türkiye'de Ulusal Parkların Açık hava Rekreasyonu Yönünden Nitelikleri ve Sorunları. I. U. Yayın No 2484./262. İstanbul 1978.
- [23] BAYER, Z., Tabiat Koruma ve Milli Parklar Sempozyumu. Ankara . 1984.
- [24] AKESEN, A., Açık Hava Rekreasyonunda Bazı Temel Kavramlar ve Özellikleri. I.U. Orman Fakültesi Dergisi. Seri B. Cilt 34. Sayı 1. 1984.

EKLER

EK A

MİLLİ PARKLAR KANUNU

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç ve Tanımlar

Amaç

Madde 1 : Bu kanunun amacı, yurdumuzdaki milli ve milletlerarası düzeyde değerlere sahip Milli Park, Tabiat Parkı, Tabiat Anıtı ve Tabiat Koruma Alanlarının seçilip belirlenmesine özellikle karakterleri bozulmadan korunmasına, geliştirilmesine ve yönetilmesine ilişkin esasları düzenlemektir.

Tanımlar

Madde 2 : Bu kanunda yer alan;

a) Milli Park; bilimsel ve estetik bakımdan, milli ve milletlerarası ender bulunan tabii ve kültürel kaynak değerlerini koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip tabiat parçalarını,

b) Tabiat Parkları; bitki örtüsü ve yaban hayatı özelliğine sahip, manzara bütünlüğü içinde halkın dinlenme ve eğlenmesine uygun tabiat parçalarına,

c) Tabiat Anıtı; tabiat ve tabiat olaylarının meydana getirdiği özelliklere ve bilimsel değerlere sahip ve Milli Park esasları dahilinde korunan tabiat parçalarını,

d) Tabiat Koruma Alanı; bilim ve eğitim bakımından önem taşıyan nadir, tehlikeye maruz veya kaybolmaya yüz tutmuş ekosistemler, türler ve tabii olayların meydana getirdiği seçkin örnekleri ihtiva eden ve mutlak korunması

gerekli olup sadece bilim ve eğitim amaçlarıyla kullanılmak üzere ayrılmış tabiat parçalarını,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Belirleme, Planlama ve Kamulaştırma

Milli Park, Tabiat Parkı, Tabiat Anıtı ve Tabiatı Koruma Alanlarının Belirlenmesi

Madde 3 : Milli Park karakterine sahip olduğu tespit edilen alanlar, Milli Savunma, İmar ve İskan ve Kültür ve Turizm Bakanlıklarının olumlu görüşü, gereği halinde ilgili Bakanlıkların da görüşü alınarak, Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığı'nın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu Kararı ile Milli Park olarak belirlenir.

Orman ve orman rejimine giren yerlerde, Tabiat Parkı, Tabiat Anıtı ve Tabiatı Koruma Alanları Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığı'nın onayı ile belirlenir. Orman ve orman rejimi dışında kalan yerlerde, Tabiat Parkı, Tabiat Anıtı ve Tabiatı Koruma Alanı belirlenmesine veya Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığı'nca belirlenmiş alanların işlemlerinin tamamlanması için gerekli yerlerin orman rejimine alınmasına ilgili bakanlıkların da görüşü alınarak Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığı'nın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu'nca karar verilir.

Planlama

Madde 4 : Bu kanun hükümlerine göre Milli Park olarak belirlenen yerlerin özellik ve nitelikleri göz önünde tutularak geliştirme ve işletilmelerini kapsayan gelişme planı, ilgili bakanlıkların olumlu görüşleri ve gerektiğinde, fiili katkılarıyla, Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığı'nca hazırlanır ve yürürlüğe konur.

Gelişme planı uyarınca iskan ve yapılaşmaya konu olacak yerler için, imar mevzuatına göre imar uygulama planları, Milli Park gelişme planı hüküm ve kararlarına uygun olarak hazırlanır veya hazırlattırılarak İmar ve İskan Bakanlığı'nın onayı ile yürürlüğe konulur. Üçüncü madde hükümleri uyarınca Tabiat Parkı, Tabiat Anıtı ve Tabiatı Koruma Alanı olarak belirlenen yerler için gerekli planlar, Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın görüşü alınarak Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığı'nca hazırlanır ve yürürlüğe konur.

Kamulaştırma

Madde 5 : Milli Park, Tabiat Parkı, Tabiat Anıtı ve Tabiat Koruma Alanı sınırları içinde kalan yerlerdeki gerçek ve tüzel kişilere ait taşınmaz mallar ile her türlü tesisler hazırlanacak planın gerçekleşmesi için, gerekli görüldüğünde, 6830 sayılı İstimlak Kanunu hükümlerine göre, Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığı'nca kamulaştırılır.

Taşınmazların Tahsisi

Madde 6 : Milli Park, Tabiat Parkı, Tabiat Anıtı ve Tabiat Koruma Alanı içinde kalıp da, bu kanunun uygulanması için gerekli olanlardan;

a) Hazineye ait taşınmaz mallar, Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığı'nın talebi üzerine,

b) Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan yerler, resen Hazine adına tescilini takiben,

c) Yukarıdaki (a) ve (b) bendlerinde belirlenenler dışında, kamu idareleri ile kamu kurum kuruluşlarına ait taşınmaz mallar irtifak hakları, 6830 sayılı İstimlak Kanunu'nun 30'uncu maddesi uyarınca, belirlenecek bedelin ödenmesi şartıyla,

d) 189 sayılı Milli Savunma Bakanlığı iskan ihtiyaçları için Sarfiyat İcrası ve bu bakanlıkça kullanılan Gayrimenkullerden Luzumu Kalmayanların Satılmasına Selahiyet Verilmesi Hakkında Kanun hükümlerine tabi olan taşınmaz malların devrin de, Milli Savunma Bakanlığı'nın olumlu görüşü de alınarak Milli Parklar Fonu'ndan alınan kanun esaslarına göre ödenmesi şartıyla,

tahsis edilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İzin İşleri

Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Verilecek İzinler

Madde 7 : Milli Park veya Tabiat Parklarında, planlarına uygun olması şartıyla kamu kurum ve kuruluşları tarafından yapılacak her türlü plan, proje ve yatırımlara Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığı'nca izin verilebilir ve uygulamalar bu Kanun hükümlerine göre denetlenir.

Ancak; bu kanun kapsamına giren yerlerde tarihi ve

arkeolojik sahalarda kazı, restorasyon ve bilimsel araştırmalar Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın iznine tabidir.

Gerçek ve Özel Hukuk Tüzelkişilerine Verilecek İzinler

Madde 8 : Turizm bölge, alan ve merkezleri dışında kalan Milli Parklar ve Tabiat Parklarında kamu yararı olmak şartı ile ve plan dahilinde, turistik amaçlı bina ve tesisler yapmak üzere gerçek ve özel hukuk tüzel kişileri lehine Maliye Bakanlığı'nın görüşü alınarak Tarım Orman ve Köyşleri Bakanlığı'nca izin verilebilir. Bu izin üzerine gerçek ve özel hukuk tüzel kişileri lehine tesis edilecek intifa hakkı süresi 49 yılı geçemez. Bu süre sonunda bütün tesisler eksiksiz olarak Hazineye devredilir. Ancak, işletmesinin başarılı olduğu Kültür ve Turizm Bakanlığı'nca belgelenen hak sahiplerinin intifa hakkı, Tarım Orman ve Köyşleri Bakanlığı'nca tesislerin rayiç değeri üzerinden belirlenecek bedelle 99 seneye kadar uzatılabilir. Bu durumda Hazineye devir işlemi bu uzatma sonunda yapılır. Milli Park, tabiat parklarının gelişme planları kesinleşmeden bu kanunda sözü edilen izin verilemez.

Hakların Devri

Madde 9 : Tarım Orman ve Köyşleri Bakanlığı'nca kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve özel hukuk tüzelkişileri lehine tesis olunan intifa hakları ve bu haklara dayanılarak yapılan ve yapılmakta olan tesislerin üçüncü şahıslara devri, Tarım Orman ve Köyşleri Bakanlığı'nın muvafakatına bağlıdır.

İzin Verilmeyecek Yerler

Madde 10 : Tabiat Anıtları ve Tabiat Koruma Alanlarında 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun ilgili hükümleri saklı kalmak kaydıyla kullanıma izni veya intifak hakkı tesis edilemez.

Petrol ve Madenlerin Aranması ve İşletilmesi İçin İzin Verilmesi

Madde 11 : Bu kanun kapsamına giren yerlerde maden ve petrol kanunları gereğince araştırma ve işletme ruhsatnamesi veya imtiyazı, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun ilgili hükümleri saklı kalmak kaydıyla Bakanlar Kurulu kararı ile verilebilir.

Araştırma ve işletme faaliyetlerinde bu yerlerin korunması amacıyla riayet edilecek hususlar Tarım Orman ve Köyşleri Bakanlığı'nca belirlenir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Görevler

Yapı ve Tesisler

Madde 12 : Bu kanunun 7. ve 8. madde hükümleri saklı kalmak kaydıyla, Milli Parklar, Tabiat Parkları ve Tabiatı Koruma Alanlarındaki planların gerektirdiği her türlü hizmet ve faaliyetler ile koruma, yönetim, işletme, tanıtım, sportif, eğlenme ve dinlenme hizmetleri için gerekli her türlü altyapı, üstyapı ve diğer tesisler Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanlığı'nca yapılır veya yaptırılır, yönetilir veya işletilir.

Kaynakların Geliştirilmesi

Madde 13 : Bu kanun kapsamına giren yerlerdeki ormanlarda, makilik ve fundalıklarda ve diğer arazi kullanma şekillerinde, koruma ve çok taraflı kullanımı esas tutan orman amenajman planlarına dayanılarak, tabiat varlıklarının korunmasını, geliştirilmesini ve devamlılığını sağlayacak teknik faaliyetler yapılır.

Tabii çevre ve ekosistemlerin korunması ve iyileştirilmesi yönünden teknik ve bilimsel gereklere göre, Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanlığı'nca düzenlemek rapora dayanılarak hazırlanacak özel amenajman planları uyarınca belirli yerlerde ve belirli sürelerde üretim, avlanma ve otlatma faaliyetlerine izin verilebilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Koruma

Yasaklanan Faaliyetler

Madde 14 : Bu kanun kapsamına giren yerlerde,

a) Tabii ve ekolojik denge ve tabii ekosistem değeri bozulamaz.

b) Yaban hayatı tahrip edilemez.

c) Bu sahaların özelliklerinin kaybolmasına veya değiştirilmesine sebep olan veya olabilecek her türlü müdahaleler ile toprak, su ve hava kirlenmesi ve benzeri çevre sorunları yaratacak iş ve işlemler yapılamaz.

d) Tabii dengeyi bozacak her türlü orman ürünleri üretimi avlanma ve otlatma yapılamaz.

e) Onaylanmış planlarda belirtilen yapı ve tesisler ve Genel Kurmay Başkanlığınca ihtiyaç duyulacak savunma sistemi için gerekli tesisler dışında kamu yararı açısından vazgeçilmez ve kesin bir zorunluluk bulunmadıkça her ne surette olursa olsun hiç bir yapı ve tesis kurulamaz ve işletilemez veya bu alanlarda var olan yerleşim sahaları dışında iskan yapılamaz.

Tescil Yasası

Madde 15 : Bu kanun kapsamına giren yerlerdeki kamu idareleri, kamu kurum ve kuruluşları ve Hazineye ait taşınmaz mallar ile devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan yerlerdeki mevcut açıklıkların ve var olan ağaçların, bitki örtüsünün yanması, her ne sebep olursa olsun kesilmesi, sökülmesi, boğulması, budanması sonunda oluşacak açıklıkların ve arazinin çeşitli şekillerde düzeltilmesi suretile elde edilecek sahaların işgali, kullanılması, bu yerlere her türlü yapı ve tesis yapılması, bu yapı ve tesislerin tapuya tescilli yasaktır.

Bu gibi yapı ve tesislere hiçbir kayıt ve şart aramadan doğrudan doğruya Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanlığı'na el konulur.

Koruma Görevlileri

Madde 16 : Bu kanun kapsamına giren alanlardan; koruma hizmetleri ve suçların takibi 6831 sayılı Orman Kanunun beşinci fasıl dördüncü bölümünde yer alan suçların takibi ile ilgili hükümlere istinaden, orman muhafaza memurlarınca sağlanır.

ALTINCI BÖLÜM

Milli Parklar Fonu Teşkili

Madde 17 : Bu kanun kapsamına giren yerlerin tesis koruma, onarım, bakım, tanıtım ve işletme harcamaları için Tarım Orman ve Köyışleri Bakanlığı emrinde " Milli Parklar Fonu " kurulmuştur.

Fon Gelirleri

Madde 18 : Milli Parklar Fonu;

a) Tarım Orman ve Köyışleri Bakanlığı Bütçesi'ne konacak ödeneklerden,

b) Bu kanun kapsamına giren alanlarda her türlü yararlanma, işletme, giriş ücretleri, intifa ve irtifak haklarından doğan gelirler ile her türlü yayın gelirlerinden,

c) İntifa ve irtifak haklarına dayanılarak yapılacak her türlü tesislerden proje bedeli tutarının %3'ü oranında tahsil olunacak hisseden,

d) Her çeşit yardım ve bağışlardan teşekkül eder.

Fonun Kullanılması

Madde 19 : Fon bütçesi yıllık olup hesap dönemi mali yıldır. Fon bütçesi, Tarım Orman ve Köyışleri Bakanlığı'nın onayı ile yürürlüğe girer. Fon Saymanı, Maliye Bakanlığı'nca atanır ve Tarım Orman ve Köyışleri Bakanı Fonun İta Amiri'dir.

Fondan yapılan giderler ve doğan gelirler ile diğer işlemlere ait belgeler, bütçe yılı hitamından itibaren üç ay içinde incelenmek üzere Sayıştay Başkanlığı'na verilir.

Fon işlemleri, 2490 sayılı Artırma ve Eksiltme ve İhale Kanunu ile 1050 sayılı Muhasebe Umumiye Kanunu hükümlerine tabi değildir.

YEDİNCİ BÖLÜM

Cezalar

Madde 20 : 6831 sayılı Orman Kanunu ile 3167 sayılı Kara Avcılığı Kanunu ve 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu'nda yasaklanan fiillerin bu kanun uygulandığı yerlerde işlenmesi halinde, cezalar bir misli artırılarak hükmolunur.

Madde 21 : Bu kanunda yazılı yasaklamalara ve mecburiyetlere aykırı hareket edenler hakkında bu kanunda ayrıca bir ceza gösterilmediği ve bu kimsenin fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde, sulh ceza mahkemelerince bir aydan altı aya kadar hapis ve 3000 Tl. den aşağı olmamak üzere ağır para cezasına hükmolunur.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Son Hükmüler

Yönetmelikler

Madde 22 : Bu kanun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içerisinde;

a) Bu kanun uygulanmasına ilişkin şekil ve esaslaryetki ve sorumlulukları belirleyen yönetmelik İmar ve İskan ve Kültür ve Turizm Bakanlıklarının görüşleri alınarak Tarım Orman ve Köyİşleri Bakanlığı'nca,

b) Milli Parklar Fonu'nun teşkili ve kullanma esaslarına ait yönetmelik Maliye Bakanlığı'nın görüşü alınarak Tarım Orman ve Köyİşleri Bakanlığı'nca çıkarılır.

Bu yönetmelik Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe konulur.

Uygulanmayan ve Kaldırılan Hükümler

Madde 23 : Bu kanunun uygulandığı yerlerde, 6831 sayılı Orman Kanunu'nun Ek 3'üncü maddesinin (A) fıkrasının (c) bendi hükmü uygulanmaz.

20.03.1950 tarihli 5614 sayılı Abant Gölü Çevresinin Bolu Özel İdaresine Temlikine Dair Kanun yürürlükten kaldırılmıştır. Abant Gölü çevresi Devlet Ormanı olarak 6831 sayılı Orman Kanunu hükümlerine göre yönetilir ve işletilir. Ancak bu yerlerde mevcut yapı ve tesisler üzerinde Bolu Özel İdaresi ile diğer gerçek ve tüzel kişilerin kazanılmış hakları saklıdır.

Geçici Madde : Bu kanun kapsamına giren yerlerde evvelce verilmiş kullanma izni, intifa ve irtifak hakları, geçerlilik süresi bitimine kadar sahibi tarafından kullanılmak üzere bu Kanun hükümlerine göre yeniden düzenlenir.

Yürürlük

Madde 24 : Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğüne girer.

Yürütme

Madde 25 : Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

EK B

MILLİ PARKLAR YÖNETMELİĞİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amac, Kapsam ve Tanımlar

Amac

Madde 1 : Bu yönetmeliğin amacı, 2873 sayılı Millî Parklar Kanunu ile 6831 sayılı Orman Kanunun 25'inci maddesinin uygulanmasını düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2 : Bu yönetmelik, 2873 sayılı Millî Parklar Kanunu'nun 22'inci maddesi ile 2896 sayılı kanunla 6831 sayılı Orman Kanunu'na eklenen Ek 5'inci maddesine göre hazırlanmış olup; Millî Parkların, Tabiat Parklarının, Tabiat Anıtlarının, Tabiat Koruma Sahalarının ve Orman İçi Dinlenme Yerlerinin ayrılması, planlanması, geliştirilmesi, korunması, yönetilmesi ve tanıtılmasına ilişkin iş ve işlemleri kapsar.

Kısaltmalar

Madde 3 : Bu yönetmelikte yer alan;

- a) Kanun : 2873 sayılı Millî Parklar Kanunu'nu,
- b) Bakanlık : Tarım Orman ve Köyîşleri Bakanlığı'nı,
- c) Genel Müdürlük : Orman Genel Müdürlüğü'nü,
- d) Daire Başkanlığı : Millî Parklar Dairesi Başkanlığı'nı,
- e) Müdürlük : Millî Parklar Müdürlüğü'nü,

f) Fon : Milli Parklar Fonunu,

ifade eder.

Tanımlar

Madde 4 : Bu yönetmelikte yer alan :

a) Milli Parklar, Tabiat Parkı, Tabiat Anıtı ve Tabiat Koruma Alanı; Kanunun ikinci maddesinde tarif edilen tabiat parçalarını,

b) Ekosistem; belli bir yaşama muhiti içindeki canlı organizmalar ile cansız çevrenin meydana getirdiği karakteristik bir ekolojik sistemi,

c) Tabii kaynak; biyolojik tabii değerler; flora, fauna, habitatlar, ekosistemler, tabiat tarihinin ve tabii mirasının müstesna özellikleri ve bunlara dair ilmi değerler ile fiziki tabii değerler; coğrafi konum, jeolojik ve jeomorfolojik teşekküller, hidrolojik ve limnolojik özellikler, iklimatik özellikler ve bunlara dair ilmi değerleri,

d) Estetik kaynak; insanın psikolojik yapısına ve bedii zevklerine hitap eden üstün, bakir ve tabii manzara özelliklerini,

e) Kültürel Kaynak : Tarihi, arkeolojik, mitolojik, antropolojik, etnografik, sosyolojik olayları belgeleyen ve bu olayların izlerini taşıyan sítler ve yöreler ile tarihteki büyük olayların ve kişilerin izlerini ve hatıralarını taşıyan, mimarlık ve güzel sanatların örneklerini bünyesinde toplayan yerler ve objeler ve kültürel mirasın olağanüstü örnekleri ve bunlarla ilgili ilmi değerleri,

f) Teknik İzahname; bu yönetmeliğin uygulanmasına açıklık getiren, Yönetmelikte yer almayan hususları ihtiva eden Bakanlık emrini,

g) Rekreatsyonel kaynak; tabii ve kültürel çevrenin, özellikle açık hava rekreatsyonu yönünden potansiyeli, taşıma kapasitesi ve hitap ettiği demografik çevreyi,

h) Rekreatsyon; insanın eğlenme, dinlenme, kendini yenileme fonksiyonunu,

ı) Orman İçi Dinlenme Yeri (Orman Mesire Yeri) ; rekreatsyonel ve estetik kaynak değerlerine sahip ormanlık alanını,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Temel İlkeler ve Kriterler

Temel İlkeler

Madde 5 : Bu yönetmeliğin uygulandığı yerlerde;

A) Genel olarak;

1) Kanunun 14'üncü maddesi ile yasaklanan faaliyetler yapılamaz.

2) Kaynak değerleri ile koruma ve kullanma esaslarının belirlenmesinde, ilmi ve teknik araştırmalara en geniş ölçüde yer verilir.

3) Kaynakların tabii karakterinin mutlak korunması ve devamlılığı sağlanır.

4) Tabii kaynakların işletilmesi yasaktır.

5) Tabii denge ve manzara bütünlüğünü bozacak ve tabii çevrenin bakir karakteri ile bağdaşmayacak hiçbir faaliyete izin verilmez.

6) Bu yerler sadece koruma, yönetim, araştırma, ziyaretçi, tanıtım tesis ve hizmetleri ile donatılır; bu tesisler ile kaynak amenajmanı ve restorasyon esasları planlarında belirtilir.

7) Kullanma ve yararlanma şartları ve seviyesi idarece belirlenir ve "taşıma kapasitesi" nin dışına çıkılmaz.

8) Tabii ve kültürel kaynaklara, kaynak değerini bozmayacak, ancak tamamlayıcı ve restorasyon amaçlı müdahalelerde bulunulabilir.

9) Tabii mutlak koruma zonlarında, tabii kaynaklar insanın etkisi olmaksızın tabii haline bırakılır.

10) Devlet mülkiyeti ve yönetimi ile kaynak, manzara, mülkiyet ve yönetim bütünlüğü esastır. Ancak Milli Parklarda devlet mülkiyeti aranmayabilir.

11) Kamulaştırma ve Tahsisler Kanunun 5'inci ve 6'ncı maddelerine göre yapılır.

12) Planların gerektirdiği her türlü yapı, tesis, hizmet ve faaliyetlerin yapılması, yönetilmesi ve işletilmesi Kanunun 12'nci maddesine göre düzenlenir

B) Özel haller;

1) Düzenli tarım ve mevcut iskan alanları ile bunları çevreleyen kırsal manzara dokusu, kültürel ve tabii kaynakların korunması ve değerlendirilmesinde tezat teşkil etmemesi halinde, bu arazi kullanımlarının devamlılıklarını temin etmek üzere planlara gerekli hükümler getirilir ve bu hükümlere göre özel mülkiyet tasarruflarına izin verilebilir.

2) Milli Park ve Tabiat Parklarında gerçek ve tüzel kişiler lehine verilecek izinlere dair esaslar, bu Yönetmeliğin 22'inci maddesinde belirtilmiştir.

3) Üretim, otlatma ve avlanma faaliyetlerine ve kaynakların korunması geliştirilmesi ve devamlılığını sağlayacak teknik faaliyetlere, Kanunun 13'üncü maddesinde belirtilen esaslar dahilinde ve mutlak koruma zonları dışında izin verilebilir.

4) Kamu yararı açısından vazgeçilmiş ve kesin bir mecburiyet doğması halinde, planda yer almayan herhangi bir yatırım projesinin uygulanmasına, projenin çevreye yapacağı tesir etüd edilerek, çevre ve kaynak koruma politikalarıyla kabul edilemez bir tezat teşkil etmeyeceğinin tesbit edilmesi halinde, planda gerekli değişiklikler yapıldıktan sonra Bakanlıkça izin verilebilir.

Milli Park ve Tabiat Parkı Kriterleri

Madde 6 :

A) Milli Park olarak ayrılacak yerlerde;

1) Tabii ve kültürel kaynak değeri ile rekreasyon potansiyeli, milli ve milletlerarası seviyede özellik ve önem taşımaktadır.

2) Kaynak değerleri, gelecek nesillerin miras olarak devir alacakları ve sahip olmaktan gurur duyacakları seviyede önemli olmalıdır.

3) Kaynak değerleri tahrip olmamış veya teknik ve idari müdahalelerle ıslah edilebilir durumda olmalıdır.

4) Saha büyüklüğü, kaynak değerleri kesafeti yönünden, özel haller ve adalar dışında, en az 1000 hektar olmalı ve bu alan bütünüyle koruma ağırlıklı zonlardan meydana gelmelidir. İdari ve turistik amaçlı geliştirme alanları bu asgari saha büyüklüğünün dışındadır.

B) Tabiat parkı olarak ayrılacak yerlerde;

1) Milli veya bölge seviyesinde üstün tabii fizyocografik yapıya, bitki örtüsü ve yaban hayatı özelliklerine ve manzara güzellikleri ile rekreasyon potansiyeline sahip olmalıdır.

2) Kaynak ve manzara bütünlüğünü sağlayacak yeterli büyüklükte olmalıdır.

3) Bilhassa açık hava rekreasyonu yönünden farklı ve zengin bir potansiyele sahip olmalıdır.

4) Mahalli örf ve adetlerin, geleneksel arazi kullanma düzeninin ve kültürel manzaraların ilgi çeken örneklerini de ihtiva edebilmelidir.

5) Devletin mülkiyetinde olmalıdır.

Tabiat Anıtı ve Tabiatı Koruma Alanı Kriterleri

Madde 7 :

A) Tabiat anıtı olarak ayrılacak yerler ve tabii objeler;

1) Tabiat ve tabiat olaylarının meydana getirdiği tek veya nadir olmaları sebebiyle ilmi ve estetik yönden milli öneme sahip, bir veya birkaç jeolojik ve jeomorfolojik formasyon ve bitki türleri gibi müstesna değerleri barındırmalıdır.

2) Özellikle insan faaliyetlerinden çok az zarar görmüş veya hiç zarar görmemiş olmalıdır.

3) Saha büyüklüğü Milli Park'tan küçük, fakat koruma yönünden bütünlüğü sağlayacak yeterlikte olmalıdır.

4) Devletin mülkiyetinde olmalıdır.

B) Tabiatı koruma alanı olarak ayrılacak yerler;

1) Milli veya milletlerarası seviyede tipik, emsalsiz, nadir, tehlikeye maruz veya kaybolmaya yüz tutmuş ekosistemler, türler ve tabii olayların meydana getirdiği veya gizlediği tabii ve geleneksel arazi kullanım şekillerine ait örnekleri barındırmalıdır.

2) Genellikle hassas ekosistemlere, habitatlara veya hayat şekillerine, biyolojik veya jeolojik önemli çeşitliliklere, zengin genetik kaynaklara sahip olmalıdır.

3) Bu özellikleri ve farklılıkları; bilim, eğitim, araştırma kurumları veya ilgili kuruluşlar tarafından tesbit edilmiş olmalıdır.

4) Saha büyüklüğü, korunması gerekli değerlerin hayatlarını uzun süreli olarak devam ettirmelerine yeterli olmalıdır.

5) Devletin mülkiyetinde olmalıdır.

Orman İçi Dinlenme Yeri Kriterleri

Madde 8 : Orman İçi Dinlenme Yeri olarak ayrılacak yerler;

a) Mahalli seviyede açık hava rekreasyonu yönünden değişik ve zengin özelliklere sahip olmalıdır.

b) Alt yapı imkanlarına sahip olmalıdır.

c) Kaynak bütünlüğünü sağlayacak büyüklükte olmalıdır.

d) Orman rejimine tabi olmalıdır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Tesbit, Tesbit ve Planlama

Tayin ve Tesbit

Madde 9 : Milli Park, Tabiat Parkı, Tabiat Anıt ve Tabiatı Koruma Alanları Kanunun 3'üncü maddesinde açıklanan esaslara göre tayin ve tesbit edilen yer ve yörelere dair uygulama statüleri ve sınırları mahallen duyurulur.

Orman İçi Dinlenme Yeri Kriterlerine sahip olduğu tesbit edilen sahalar; 2896 sayılı kanunla değişik 6831 sayılı Orman Kanunun 25'inci maddesi hükümlerine göre, Genel Müdürlüğü'nün onayı ile Orman İçi Dinlenme Yeri olarak belirlenir.

Planlama Esasları

Madde 10 : Bu yönetmeliğin uygulanacağı yerlerin; etüd, envanter ve araştırması ile Milli Park Planlaması ve kaynak amenajmanı planlarıyla ilgili usul ve esaslar teknik izahnamede açıklanır.

Uzun Devreli Gelişme Planları

Madde 11 : Milli Park uzun devreli gelişme planları, ilgili Bakanlıkların olumlu görüşleri ve gerektiğinde fiili katkılarıyla hazırlanır. Bakanlıkça onaylanarak yürürlüğe konur.

İmar Uygulama Planları

Madde 12 : Milli Park uzun devreli gelişme planı uyarınca iskan ve yapılaşmaya konu olan yerler için, mahalli gelişme planı karakterindeki, imar mevzuatına uygun imar uygulama planları, Milli Park uzun devreli gelişme planı hüküm ve kararlarına uygun olarak, hazırlanır veya hazırlattırılır, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nın onayı ile yürürlüğe girer.

Tabiat Parkı, Tabiat Anıtı, Tabiatı Koruma Alanı ve Orman İçi Dinlenme Yeri Planları

Madde 13 : Tabiat parkı, Tabiat Anıtı ve Tabiatı Koruma Alanı olarak tesbit edilmiş yerler için hazırlanacak planlar; Milli Park planlama usul ve teknikleriyle, uygulanan statünün amaçları, kriterleri, genel politika ve ilkeler ile uyumlu olarak ve planlanan sahanın kaynak değerleri ve özellikle gözönlünde bulundurularak, Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın görüşü alınarak hazırlanır ve Bakanlıkça onaylanarak yürürlüğe konur.

Orman İçi Dinlenme Planları, Orman İçi Dinlenme Yeri kriterleri ile sahanın rekreasyonel ve estetik değerlerinin yıpratılmadan kullanılmasını, statü uygulamasının o yer için amaçları gözönlünde bulundurularak dairesince hazırlanır ve Genel Müdürlükçe onaylanarak yürürlüğe konur.

Uygulama Projeleri

Madde 14 : Uzun devreli gelişme planı, mahalli gelişme planı ve yatırım projeleri uyarınca dairesince hazırlanan veya hazırlattırılan uygulama projeleri, Genel Müdürlükçe onaylanarak yürürlüğe konur.

Kültür Varlıklarını Koruması ve Turizm Yatırımlarına Dair Plan Kararları

Madde 15 : Bu yönetmelik uygulamasına konu olan yerlerde;

a) Kültür varlıklarının korunması, tahkim, restorasyonu ve değerlendirilmesine dair plan kararları, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun ilgili hükümlerine göre ve Kültür ve Turizm Bakanlığı ile işbirliği içinde tesbit edilir.

b) Turizm bölge, alan merkezlerinde, turizm yatırımlarına dair plan kararları Bakanlığı'n görüşü alınarak sonuçlandırılır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Kuruluş ve Yönetim

Kuruluş

Madde 16 : Bu yönetmelik kapsamına giren hizmetlerin taşradaki uygulaması Bölge Müdürlüklerince yürütülür.

Koruma

Madde 17 : Bu yönetmeliğin uygulandığı yerlerde;

a) Sınırlar uygun fiziki elemanlarla veya yeşil çitlerle yer yer bilinirler. Bunun dışında kalan sınırlar uygun aralıklı ve kolay görülebilir işaret ve levhalarla belirtilir.

b) Koruma amacı ile yol, patika, haberleşme ağı; telsiz ve telefon gözetleme kule ve kulübeleri geliştirilir; deniz-hava ulaşım ve kontrol imkanları, ekipman ve araçlarıyla donatılır.

c) Yangınlar, özellikle orman yangınlarıyla mücadele yönünden bu Yönetmeliğin 10'uncu maddesinde açıklanan esaslar dahilinde her türlü tedbirler alınır. Mücadelede su ve çevreye zararlı olmayan kimyevi maddde kullanımına yer verilir. Yangınların tesbit ve söndürülmesine ilişkin her türlü müdahale kalifiye ekiplerce sağlanır. Geniş uygulama alanları için özel yangınla mücadele projeleri hazırlanır ve uygulanır.

d) Planlar uyarınca gerçekleştirilecek her türlü tesisin, idarenin koyacağı esaslar dahilinde, çevre sorunu yaratmayacak şekilde, atık su arıtma sistemi ile donatılması ve tesisle birlikte bitirilmesi, tesisi yapan kuruluş veya şahıslarca sağlanır. Yapım sırasında meydana gelen moloz döküntüleri yatırımcı tarafından kaldırılır ve kullanım alanının tabii peyzaja uygun çevre tanzimi idarenin belirleyeceği esaslara göre yapılır. İdarece gerçekleştirilecek müşterek alt yapı tesislerine, kamu ve özel tesis sahiplerinin, belirlenecek katılım payları ile iştiraki temin edilir.

e) Çevreyi ve ziyaretçileri rahatsız edecek seviyede

gürültülü faaliyetlerde bulunulamaz, yüksek sesle müzik yayını yapılamaz.

f) Yapı ve tesislerde çevre ve hava kirliliği yaratan yakıt kullanılamaz, kullanılması gerektiğinde idarenin koyacağı kirlenmeye karşı tedbirlerin alınması zorunludur.

g) Ziyaretçiler, idarece konan esaslar dahilinde bu yerlerden yararlanabilirler.

h) Yasaklanan fiillere, arazi kullanma şekillerine ve plan dışı yapılaşmaya fırsat verilmez. Aksi hareket edenler hakkında kanunî işlemler yapılır.

ı) Genel peyzajda göze çarpan bozulmaları gidermek üzere, yörenin tabii arazi yapısı, tabii bitki örtüsü ve tabii peyzaj özellikleri dikkate alınmak ve o yörenin tabii türleri kullanılmak suretiyle ağaçlandırma, peyzaj restorasyonu ve tesislerin yakın çevre peyzaj düzenlemeleri yapılır.

Koruma Görevlileri

Madde 18 : Bu Yönetmeliğin uygulandığı yerler ve yörelerde;

Yönetmelikte belirtilen her türlü koruma hizmetleri ve yasaklara karşı işlenen suçların takibi 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 5'inci fasıl dördüncü bölümünde yer alan suçların takibine ilgili hükümlere, 2872 sayılı çevre, 1380 sayılı Su Ürünleri ve 3167 sayılı Kara Avcılığı Kanunları hükümlerine, genel hükümlere ve Muhafaza Memurları Görev ve Çalışma Yönetmeliğine uygun olarak Orman Muhafaza Memurlarınca sağlanır.

Mülkiyet ve Kamulaştırma

Madde 19 : Milli Park, Tabiat Parkı, Tabiat Anıtı, Tabiatı Koruma Alanlarının devlet mülkiyetinde ve Genel Müdürlüğü'nin intifa ve denetiminde olması esastır. Ancak Milli Parklarda devlet mülkiyeti aranmayabilir.

Bunu sağlamak üzere gerekli kamulaştırma işlemleri, Kanunun 5'inci maddesi hükmüne göre yapılır. Kamulaştırma bedelleri Fon'dan karşılanır.

Taşınmazların tahsisi ise Kanunun 6'inci maddesi hükümlerine göre yapılır.

Tesis ve düzenleme

Madde 20 : Kanun kapsamına giren yerlerde planların gerektirdiği her türlü yapı, tesis, hizmet ve faaliyetlerin yapılması, yönetilmesi ve işletilmesi Kanunun 12'nci maddesine göre düzenlenir.

Bu hizmetler içinde yer alan, lokanta, kafeterya,

büfe, kurgazinosu ve benzeri tesisler idarece fon kapsamında işletileceği gibi, mevsimlik olarak işletmeciyeye de verilebilir. Milli Park, Tabiat Parkı, Tabiat Anıtı ve Tabiatı Koruma Alanları yatırımları için gerekli ödenekler, Fon Yönetmeliği Esasları dahilinde kullanılır.

Milli Park, Tabiat Parkı, Tabiat Anıtı ve Tabiatı Koruma Alanları içindeki mevcut yerleşim merkezlerinde ikamet edenler dışında bu yerlere gelen ziyaretçiler; giriş kontrol merkezlerinde veya sahalar içindeki idare ve ziyaretçi merkezlerinde, Bakanlıkça tesbit edilen ücreti öderler. Bu ücret Fon'da toplanır.

Kamu kurum ve kuruluşlarına verilecek izinler

Madde 21 : Milli Park ve Tabiat Parklarında, planlarına uygun olması şartıyla kamu kurum ve kuruluşları tarafından yapılacak her türlü plan, proje ve yatırımlara Bakanlıkça izin verilebilir ve uygulamalar Kanun ve Yönetmelik hükümlerine göre denetlenir.

Ancak bu yerlerdeki tarihi ve arkeolojik sahalarda kazı, restorasyon ve ilmi araştırmalar, Bakanlıkça bilgisi içinde olmak şartıyla, Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın iznine tabidir.

Gerçek ve tüzel kişilere verilecek izinler

Madde 22 : Milli Park ve Tabiat Parklarında, kamu yararı olmak şartıyla, o yer planlarının hükümleri dahilinde turistik amaçlı bina ve tesisler yapmak üzere gerçek ve özel hukuk tüzel kişileri lehine, Maliye ve Gümrük Bakanlığı'nın görüşü alınarak ve Bakanlık tarafından öngörülen şartlar yerine getirilmek kaydıyla izin verilebilir.

Müteşebbis, o yere ait mevcut planlarındaki şartlarla, Bakanlıkça belirleyeceği esaslar dahilinde projelerini hazırlar ve turizm mevzuatına uygun olarak Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan belge almak sureti ile Bakanlıktan intifa hakkı talebinde bulunur.

Turizm belgesi ve ekli projeleri ile keşif özetlerini Bakanlığa getiren müteşebbis adına, Maliye ve Gümrük Bakanlığı'nın görüşü alınarak, Bakanlıkça usulüne ve proje ekonomisi ile amortisman müddetine uygun olarak kırkdokuz yılı geçmemek kaydıyla intifa hakkı tahsis edilir.

Intifa hakkı tesis edildiğinin Bakanlıkça müteşebbise tebliğini takip eden bir ay içinde Bakanlıkça verilen örneğe uygun noter tasdikli taahhüt senedi Bakanlığa verilir. Takiben, tahsis edilen yer, Bakanlıkça müteşebbise mahallen düzenlenene bir tutanakla teslim edilir. Müteşebbis, Bakanlığa taahhüt ettiği şartlara kesinlikle uymak zorundadır.

Intifa hakkı süresinin uzatılması ve devri Kanunun 8'inci 9'uncu maddeleri hükümlerine göre yapılır.

İzin verilmeyecek yerler ve haller

Madde 23 :

a) Milli Park ve Tabiat Parklarında gelişme planları kesinleşmeden Kanun ve Yönetmelikte sözü edilen izinler verilemez.

b) Tabiat Anıtları ve Tabiatı Koruma Alanlarında; 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun ilgili hükümleri saklı kalmak kaydıyla izin verilmez veya intifak hakkı tahsis edilmez.

c) Bu yönetmelik kapsamına giren yerlerde, Maden ve Petrol Kanunları gereğince araştırma, işletme ruhsatnamesi ve imtiazı 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun ilgili hükümleri saklı kalmak kaydıyla, Bakanlar Kurulu Kararı'yla verilir. Araştırma, işletme faaliyetlerinde bu yerlerin korunması amacıyla riayet edilecek hususlar Bakanlıkça belirlenir.

Bu yönetmelikte yer alan izin işleriyle ilgili hususlar dışında 6831 sayılı Orman Kanunu'nun ilgili hükümleri ve buna bağlı mevzuata göre hareket edilir.

BESİNCİ BÖLÜM

Suçların Takibi ve Cezalar

Suçların Takibi

Madde 24 : Kanunda belirtilen yasaklar ve bu Yönetmelikteki açıklamalar ile 6831 sayılı Orman, 3167 sayılı Kara Avcılığı, 1380 sayılı Su Ürünleri, 6785 ve 1605 sayılı İmar, 2872 sayılı Çevre, 2634 sayılı Turizmi Teşvik ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu gibi Kanunlar ile bu Kanunların ek ve değişiklikleri ve bunlara dayalı mevzuatın getirdiği yasaklara uyulmaması ve suç sayılan fiillerin işlenmesi Kanun ve bu yönetmelik hükümlerinin uygulandığı yerlerde görevli orman muhafaza memurları tarafından bu memurların görevlerine ilişkin mevzuat çerçevesinde önlenir veya suç işlenmesi halinde gerekli kanuni işlem yapılır.

Cezalar

Madde 25 : 683 sayılı Orman Kanunu, 3167 sayılı Kara Avcılığı Kanunu ve 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu ile bu

kanunların ek ve değişikliklerinde yasaklanan fiillerin, Kanunun uygulandığı yerlerde işlenmesi halinde kanunun 20 ve 21'inci maddeleri uygulanır.

ALTINCI BÖLÜM

Son Hükümler

Yürürlükten Kaldırma

Madde 26 : 8.02.1973 gün ve 6304-586/9 sayılı Milli Parkların Ayrılma, Planlama Uygulama ve Yönetimine Ait Yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçici Madde 1 : Kanunun yürürlüğe girmesinden önce 6831 sayılı Orman Kanunun ilgili maddelerine göre Milli Park olarak ayrılan yerler ile Devlet Orman İşletmesi ve Döner Sermayesi Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca orman (mesire yeri) olarak ayrılan yerler, Kanun ve bu Yönetmelik hükümlerince uygun olarak yeniden tasnif ve değerlendirmeye tabi tutulur.

Milli Park kriterlerine haiz olan yerlerde; tamamı veya belirli bir kısmı evvelce Bakanlar Kurulu Kararı ile orman rejimine alınıp Milli Park olarak ayrılmış alanlarında; Kanun ve bu Yönetmelik hükümleri başkaca bir işleme gerek kalmaksızın uygulanır, diğerlerinin Milli Park olarak kabul edilmesi için Bakanlar Kurulu Kararı istihsal edilir.

Tabiat parkı, Tabiat Anıtı ve Tabiat Koruma Alanı kriterlerine haiz yerlerde ise Kanun ve bu Yönetmelik hükümlerinin uygulanmasına belirleme işlemi ile birlikte başlanır.

Geçici Madde 2 : Kanun ve bu Yönetmelik kapsamına giren yerlerde evvelce verilmiş kullanma izni, irtifak ve intifa hakları; geçerlilik süresi bitimine kadar başka bir işleme gerek kalmaksızın sahibi tarafından kullanılır.

Yürürlük

Madde 27 : Bu yönetmelik Resmi Gazete'de yayımı tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 28 : Bu yönetmelik hükümlerini Tarım Orman ve Köy-işleri Bakanlığı yürütür.

EK C

MILLİ PARKLAR DAİRESİ BAŞKANLIĞININ GÖREVLERİ

3234 sayılı Kanuna göre Millî Parklar Dairesi Başkanlığı,

Madde 13 : Millî Parklar Dairesi Başkanlığı'nın görevleri şunlardır :

a) Millî Parklar, Tabiat Parkları, Tabiat Anıtları, Tabiat Koruma Sahaları ve Mesire yerlerinin özel mevzuatına uygun olarak ayrılması, korunması, planlanması, düzenlenmesi, geliştirilmesi, tanıtılması, yönetilmesi, işletilmesi ve Millî Parklar Fonu ile ilgili her türlü iş ve işlemlerin yapılmasını sağlamak,

b) Yaban hayatı ve av kaynaklarının korunması, geliştirilmesi, av kaynaklarının işletilmesi, kara avcılığı düzenlenmesi, kontrol ile ilgili her türlü etüd, envanter, planlama, projelendirme, uygulama ve izlemeye ilişkin iş ve işlemleri özel mevzuatına uygun olarak yapmak ve yaptırmaktır.

EK D

MİLLİ PARKLAR FON YÖNETMELİĞİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Amaç

Madde 1 : Bu Yönetmeliğin amacı 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu kapsamına giren yerlerin, tesis, koruma, bakım onarım, tanıtım, yönetim ve işletme harcamaları için Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanlığı emrinde kurulmuş bulunan " Milli Parklar Fonu " nun teşkilî ve harcama esaslarını belirlemektir.

Kapsam

Madde 2 : Bu Yönetmelik, " Milli Parklar Fonu " nun teşkilî ile bu fonun Milli Parklar, Tabiat Parkları, Tabiat Anıtları, Tabiat Koruma Alanları çalışmalarında kullanılması ile ilgili tüm iş ve işlemler, şekil ve esaslar, görev, yetki ve sorumluluklara ait hükümleri kapsar.

Kanuni Dayanak

Madde 3 : Bu Yönetmelik 2873 sayılı Milli Parklar Kanunun 22'nci maddesi hükmü gereğince hazırlanmıştır.

Kısaltmalar

Madde 4 : Bu yönetmelikte yer alan;

Kanun : 09.08.1973 sayılı Milli Parklar Kanunu'nu,

Bakanlık : Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanlığı'nı,

Genel Müdürlük : Orman Genel Müdürlüğü'nü,

Daire Başkanlığı : Milli Parklar Dairesi

Başkanlığı'nı,

Bölge Müdürlüğü : Orman Bölge Müdürlüğü'nü,

Fon : Milli Parklar Fonu'nu,

İdare : Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığı'nı, Orman Genel Müdürlüğü'nü, Milli Parklar Dairesi Başkanlığı'nı, Milli Parklar Müdürlüğü'nü, Milli Parklar Dairesi Başkanlığı'nı, Orman Genel Müdürlüğü'nün Milli Parklar ve benzeri faaliyetleri ile görevli taşra birimlerini, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Fon Yönetimi ve Sorumlu Personel

Fon Yönetimi

Madde 5 : Bakanlık, Genel Müdürlüğü'n merkez ve taşra teşkilatı vasıtasıyla yönetir.

İta Amirliği

Madde 6 : Merkezde; Fonun birinci derecede amiri Bakandır. Bakan; Genel Müdürü İta Amiri olarak yetkili kılabilir.

Taşrada; Fonun ikinci derecede İta Amiri ise Bölge Müdürüdür.

Her İta Amiri, yetkisini kullandığı işlerden sorumludur.

İta Amirliği, Saymanlık ve Tahakkuk Memurluğunun ikisi aynı kimsede toplanamaz.

İta Amirliği

a) Birinci dereced imza atmaya yetlili olup mevzuat dahilinde fonun amacına uygun olarak kullanılması ve yönetilmesini sağlarlar.

b) İdare ve teknik işlerde tek başına mali işlerde ise; bu yönetmelik hükümlerine göre sorumludurlar.

Fon Saymanı

Madde 7 : Fon Saymanı Bakanlığı'nın teklifi üzerine, Maliye ve Gümrük Bakanlığı'na atanır.

Fon Saymanının kanuni izin, geçici görev, disiplin cezası veya görevden uzaklaştırılması halinde yerine 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu hükümlerine göre vekil atanır.

İta Amiri, Fon Saymanını ödenek dışı harcamalara ve mevzuat ve genel emirlere aykırı, yüklenme ve gerçekleştirme belgelerinin noksanı maddi hata ve hak sahibinin kimliği dolayısıyla kabul edilmeyen ödeme emirlerinin ödenmesini zorlayamazlar.

Fon Saymanı Kanun, tüzük ve tertibe uygunluk hakkında ileri süreceği itirazlar üzerine İta Amiri tarafından yazılı olarak sorumluluk üstlendiği takdirde Sayman ödemeyi yapmaya mecburdur. Bu durumda sorumluluk üstlenme yazısı ödeme belgesine bağlanır.

Fon Saymanı

a) Servisin amiri ve denetçisi olup, bu yönetmelge göre verilen görevleri yapmak tahsil, tediye ve ayniyat işlere ait evrak, defter, cetvel, mizan ve blançoyu üstüne göre düzenlemek ve Sayıştaya hesap vermek, kendisine bağlı nakit ve ayniyat mutemetlerinin hesap ve işlemlerinin düzgün yürütmesini sağlamak, genel blançoyu kesin hesapla birlikte kanuni süresi içinde incelenmek üzere Sayıştay Başkanlığı ile Maliye ve Gümrük Bakanlığı'na göndermekle yükümlüdür.

b) Vergi tahakkuku ve gecikmesinden pul ve müsbit evrak noksanlığından, hesap hatalarından doğan kusurlu iş ve işlemlerden takip edilmemekten dolayı zaman aşımına uğrayan idare hak ve alacaklarından tek başına sorumludur.

c) Bütçe dışı ödemelerden ve diğer mali işlerden İta Amiri ile Fon Saymanı varsa Tahakkuk Memuru sorumludur.

d) Fon Saymanı, mali konularda, mali evraka imza atmaya yetkili olup, fonla ilgili her türlü satın alma ve ihale komisyonlarında üyedir.

Tahakkuk Memurları

Madde 8 : Merkezde, Daire Başkanı, taşrada Millî Parklar Müdürü veya ilgili Orman İşletme Müdürleri tahakkuk memurudur.

Tahakkuk Memuru, mevzuata uygun olarak fonun gelir ve giderlerinin tahakkuk ettirmekten sorumludur.

Veznedar

Madde 9 : Saymanlıkta bir veznedar bulunur.

Veznedar

a) Kefalet kanununa tabi olup saymana karşı sorumludur.

b) Fon Saymanı tarafından ibra edilir.

c) Tahsil ve tediye, fişlerdeki imzalar tamamlandıktan sonra yapar.

d) Kasa açıklarından doğrudan sorumludur.

e) Fissiz ve kayda dayanmayan tahsilat ve tediye hiç bir surette yapamayacağı gibi elden para alamaz ve ödeme yapamaz.

Sayman Mutemetleri

Madde 10 : Sayman Mutemeti, taşrada fon hizmetlerinin gerektirdiği tahsilat ve tediye sayman adına yapmakla yükümlü, Saymana karşı sorumlu, kefalete tabi memurdur.

Sayman Mutemetinin ibrası Fon Saymanı tarafından yapılır.

Sayman Mutemetlerinin görev ve sorumluluklarıyla diğer hususlar Bakanlıkça düzenlenecek bir talimatla tesbit edilir.

Ayniyat ve Ambar Memurları

Madde 11 : Bu yönetmelikte hüküm bulunmayan hallerde Ayniyat Talimatnamesi hükümleri uygulanır.

Fona ait devlet malı kati surette şahsi işlerde kullanılamaz. Kayıba uğradığı veya kırıldığı ileri sürülerek mülk edilemez.

İta Amiri veya Fon Saymanı dilediği an ayniyat ve ambar mevcudunu sayar veya saydırabilirler.

Ayniyat ve Ambar Memurları

a) Kefalet kanununa tabi olup, İta Amirine ve Fon Saymanına karşı sorumludurlar.

b) Fon Saymanı ile İta Amirinin denetimi altındadırlar.

c) Ayrılışlarında, ibraları Fon Saymanı tarafından yapılır.

d) Teşkilata ait bilumum malzeme ile demirbaşları tesellüm ederek zimmetlerine alırlar. Zimmetlerinde bulunan malzeme ve demirbaşları İta Amirinin yazılı emriyle ilgililere usulüne uygun olarak teslim ederler.

e) Ambarda bulunan ayniyatı korumak, kayıtları tutmak ve saklamak ve bunlar için gerekli tedbirleri almak, gerekli tedbirlerin alınmasını sağlamak için İta Amirlerine yazı ile bildirmekten zorunludurlar.

f) Demirbaş ve malzemenin zayı olması veya hasara uğraması halinde sorumlusunu araştırır, bulur, İta Amirliğine yazı ile bildirirler. Bedelinin tahsili gereken malzeme ve demirbaşların kayıtlı değeri piyasa değerinin aşağı ise piyasa fiyatı üzerinden, aksi halde kayıtlı bedeli üzerinden tahsil ederler.

g) Yıl sonunda İta Amirinin tayin edeceği bir komisyonla birlikte ambar ve diğer ayniyatın sayımını yapıp bunu bir tutanakla tesbit ederler.

Devir teslim işlemleri

Madde 12 : Devir teslim işlemleri;

a) Gizli ve özel evrak ile mühürler aynen, genel iş durumu hakkındaki bilgiler yazılı olarak,

b) Amir durumunda olan kişiler yatırım, yönetim ve intifa veya irtifak hakkı verilerek yaptırılan işlerle ilgili plan, proje ve programları dosya kayıtları ile karşılaştırarak,

c) Ayniyat işleri ile görevlendirilen memur, sabit kıymetlerle kayıtları ile karşılaştırarak,

d) Genel evrak ve arşiv memuru, arşivdeki dosya, evrak ve defterleri sayarak,

e) Fon Saymanı veya bu işle görevlendirilen vekil, görevi devrettiği tarihe kadar olan hesap ve işlemlere ait belgeleri çıkaracağı mizanları ile birlikte bir ay içinde,

f) Ambar memuru mevcutlarını sayarak, ambar ve muhasebe kayıtları ile kontrol etmek suretiyle, katip ve mutemetler, demirbaş defterlerinde kayıtlı sabit kıymetlerle demirbaşları bulundukları yerler itibarıyla sayarak ve tahsilat ile avans artıklarını, mutemetlik defteri, tahsilat makbuzu, istihkak raporu ve bordrolar ile inceleyip uygunluğunu sağlayarak bir ay içinde devrederler.

Devir cetvelleri dört nüsha olarak düzenlenir ve devir teslim yapılan birimin amiri tarafından onaylanır. Onaysız devir cetvelleri geçerli sayılmaz. Bu cetvellerden biri Bölge Müdürlüğü'nde diğerleri devreden ve devir alanda kalır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Fonun Gelirleri, Giderleri ve Bütçesi

Fonun Gelirleri

Madde 13 : Kanunun 18'inci maddesinde belirtildiği gibi fonun gelirleri;

a) Tarım Orman ve Köyİşleri Bakanlığı bütçesine konacak ödeneklerden,

b) Bu kanun kapsamına giren alanlarda her türlü yararlanma, işletme, giriş ücretleri, intifa ve irtifa haklarından doğan gelirler ile her türlü yayın gelirlerinden,

c) İntifa ve irtifa haklarına dayanılarak yapılacak her türlü tesislerden proje bedeli tutarının %3'ü oranında tahsil olunacak hisseden,

d) Her türlü yardım ve bağışlardan teşekkül eder.

Bu maddenin (a) fıkrasında belirtilen ve bütçe imkanları dahilinde, Bakanlık bütçesine konacak ödenekler; mali yılın birinci ayı sonuna kadar fon hesabına aktarılır.

(b) fıkrasındaki kanun kapsamına giren yerlerde;

I - Planlama ve yönetim şartlarına uygun olarak ziyaretçilerin; İdarece belirlenen ücret karşılığında her türlü hizmet ve tesislerden yararlanmasından, kamp ve günübirlik kullanma yerlerinden, alt yapı ve diğer tesislerden yararlanan diğer yatırımcılardan idarece alınacak katılma paylarından, müze, teşhir alanı, rekreasyon, spor turizmi ve idarece yaptırılacak avlanmalardan, ulaşım eğlence, dinlenme maksadı ile işletilen araç ve vasıtalarından,

II - İdarece veya üçüncü şahıslarca işletilen tesislerden,

III - Kanun kapsamına giren yerlerde idarece uygulanan her türlü giriş ücretlerinden,

IV - İntifa ve İrtifa haklarından doğan; ağaçlandırma ve tahsis bedellerinden,

Ağaçlandırma bedeli bir defaya mahsus tecessüm, yıllık kullanma ve binde beş proje bedellerinden; meblağca en yüksek olanı her beş yılda bir artırılmak kaydı ile her yıl tahsis bedeli olarak alınır.

V - İdarece yapılan her türlü tanıtım, eğitim, araştırma yayınları ile kartpostal, resim, slayt ve poster satışlarından, film ve fotoğraf çekimlerinden elde edilen gelirler fona kaydedilir.

Kanunun 18'nci maddesinin (c) fıkrasında belirtilen %3 fon hissesi yatırımın birinci keşfi üzerinden hesaplanır, İntifa veya irtifak hakkı; bu hakkın doğuş tarihini takip eden bir ay içinde hak sahibi tarafından defaten ve nakit olarak fona yatırılır. Hak sahiplerine yer teslimi, idarece fon hissesinin yatırılmasını takip eden bir ay içerisinde yapılır. Hak sahibi birinci keşif ile kesin maliyet arasındaki farkın %3'ünü tesisin tamamlanmasını takip eden bir ay içinde ödemekle yükümlüdür.

(d) fıkrasında yer alan yardım ve bağışlar; özellikle mülkiyet bütünlüğünün sağlanması yönünden arazi, teknik ve idare şartları kolaylaştıracak her türlü nakti ve aynı yardım ve bağış şeklinde olabilir.

Fondan Yapılacak Harcamalar

Madde 14 :

a) Kanun kapsamına giren ve kanun kapsamına alınacak yerlerde etüd, envanter belirleme, planlama, proje çalışmaları ve bu yerlerin özellik ve karakteri bozulmadan korunması, tabii kaynakların geliştirilmesi, düzenlenmesi restorasyonu, imar ve ıslah ve çevre tanzimi, özel planlarca yaptırılacak her türlü faaliyetlerin gerektirdiği harcamalar,

b) Kanun kapsamına giren sahalarda planları gereği, Kanunda belirtilen esaslara göre gerekli taşınmazların idareye tahsisi ve bakanlıkça uygun görülen taşınmazların kamulaştırılması veya belli sürelerle İntifa hakkının satın alınması ve kiralanması ile ilgili harcamalar,

c) Kanunun uygulandığı yerlerde; planların gerektirdiği işletme, tanıtma, eğlenme, dinlenme, spor hizmetleri için yapılan her türlü alt yapı, üst yapı, idare binası, araştırma istasyonları ve bu tür faaliyetlerle ilgili bütüm harcamalar,

d) tesislerin gayesine uygun olarak işletilmesi için gerekli müşavirlik hizmetleri, işçi ücretleri ve giyim yiyecek, fazla mesai, tazminat, ikramiye, sosyal yardım ve idarece yapılacak olan temsil ağırlama ile ilgili her türlü

giderler,

e) Hizmetin gerektirdiği her türlü araç gereç, ekipman ve benzeri malzemelerin satın alınması, bakımı, onarımı ve işletilmesi ile ilgili her türlü harcamalar,

f) Her türlü demirbaş ve tüketim malzemeleri ile ilgili harcamalar,

g) Fonun idaresi ile ilgili vergi, resim harç, faiz, PTT ücretleri gibi her türlü giderler, fondan karşılanır.

Fon Bütçesi

Madde 15 : Fon Bütçesi Genel Müdürlüğü'n teklifi ve Bakanın onayı ile uygulamaya konur.

a) Fonun hesap dönemi mali yıldır.

b) Bölge Müdürlükleri mntıkları dahilinde Fondan yapılacak işlerle ilgili hazırlayacakları bütçe tekliflerini, gerekçeleri ile birlikte en geç 1 Eylül'e kadar Genel Müdürlüğe gönderirler.

c) Genel Müdürlük Fon Bütçesini düzenler, Bakanlığı'n onayından sonra yıllık iş programı ile birlikte Bölge Müdürlükleri'ne gönderilir.

d) Milli Park Müdürlükleri ve Orman İşletme Müdürlükleri, kendilerine tahsil edilen ödenek dahilinde ve iş programı gereğince çalışırlar. Bütçe plan, proje program dışı ve ödeneksiz harcama yapamazlar. İş programında belirtilen işlere tahsis edilen ödenek yetmediğinde, önceden aktarma veya ek ödenek talebinde bulunurlar.

e) Ana hesap bölümleri arasında yapılacak aktarmalar ise Genel Müdürlükçe yapılır.

f) Fon harcamalarında uygulanacak muhasebe usulü " muzaaf usul " dır. Bu hususta; Maliye ve Gümruk Bakanlığı'nın da görüşü alınarak Genel Müdürlükçe bir muhasebe planı hazırlanır.

g) Daire Başkanlığında, Fon Saymanı, Bölge Müdürlüklerin de ise Milli Park Müdürlükleri ve Orman İşletme Müdürlükleri Sayman Mutemetleri vasıtasıyla fon hesaplarını yürütürler. Bunlara çalışma sahasının sayısı büyüklüğü ve iş durumuna göre gerekli personel verilir.

h) Bankadan alınacak paralara ait çek tahsil, ödeme ve mahsup fiş ve makbuzların çift imzalı olması şarttır. Fiş ve makbuzlar İta Amiri ve Fon Saymanı veya bu yetkiye sahip vekil tarafından imzalanır.

ı) Fon Sayman Mutemedi bağlı olduğu Bölge Müdürlüğü kanalı ile Milli Parklar Fonu'nun o bölgede taahhuk eden aylık mizan ve cetvellerini takip eden ay içinde, senelik

kesin hesapları, bilançoları ek cetvelleri, gelir ve giderle ilgili kıymetli evrakları mali yıl sonundan başlayarak en geç bir ay içinde Fon Saymanına gönderir. Bunlara ait nüshaları düzenli olarak saklar.

j) Çek, makbuz, tahsil ödeme, mahsup fişleri gibi evrakın cilt ve sayfa numaraları sayılıp buna ait bir deftere kayıt edilir. Bölge Müdürlüklerinde ve ilgili Müdürlüklerde bunlardan başka gerekli görülen defterlerde tutulur.

k) Fon Saymanlığı'nca yapılacak ödemeler için, kasada bulundurabilecekleri para limiti ile kasadan yapabilecekleri ödeme miktarları Maliye ve Gümrük Bakanlığı Muhasabat Genel Müdürlüğü'nce belirlenen miktarı aşamaz. Bu miktarlar güntün şartlarına göre Bakanın onayı ile iki katına çıkarılabilirler. Daha fazla artış için Maliye ve Gümrük Bakanlığı'nın uygun görüşü alınır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Alım, Satım, Kira ve İnşaat İşleri

Fonlar İhale Yönetmeliği

Madde 16 : Fondan yapılacak her türlü alım, satım, kira, inşaat, hizmet ve mülkiyetin gayri aynı hak tesisi ve taşıma işleri 08.09.1983 tarih, 2886 sayılı kanun 1'inci maddesi gereğince 03.08.1984 tarih ve 18478 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Fonlar İhale Yönetmeliğine göre yapılır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Son Hükümler

Yönetmelikte Hüküm Bulunmayan Haller

Madde 17 : Fonla ilgili işlemler 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanunu ile 2886 sayılı Devlet İhale Kanunları hükümlerine tabii değildir. Ancak bu yönetmelikte hüküm bulunmayan hallerde 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanunu ile 2886 sayılı Devlet İhale Kanunları hükümleri uygulanır.

Yürürlük

Madde 18 : Maliye ve Gümrük Bakanlığı ile Sayıştay Başkanlığı'nın da görüşü alınan bu Yönetmelik, Resmi Gazete'de yayınlandığı tarihten itibaren yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 19 : Bu Yönetmelik hükümlerini Tarım Orman ve Köylüleri Bakanı yürütür.

ÖZGEÇMİŞ

Mühendis Güngör Ekinçi 1966 yılında Ankara'da doğdu. 1983 yılında Bartın Endüstri Meslek Lisesi'ni bitirdi. İ.U. Orman Fakültesi Orman Mühendisliği Bölümü'nde eğitimini, 1988 yılında aldığı Orman Mühendisi ünvanı ile bitirdi. Aynı yıl içinde yapılan master imtihanlarında başarılı olarak İ.T.U. Şehir Bölge Planlama Ana Bilim Dalı, Peyzaş Planlama Programı'na girmeye hak kazandı.